

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

BROJ
686

Subotica, 10. lipnja 2016. Cijena 50 dinara

Izložba fotografija
HKPD »Matija Gubec« Ruma

SuSajam: Propitivanje
vlastite pozicije

Inkluzija
od teorije do prakse

Poduzetnička inicijativa
obitelji Mor

INTERVJU
Mario Bara

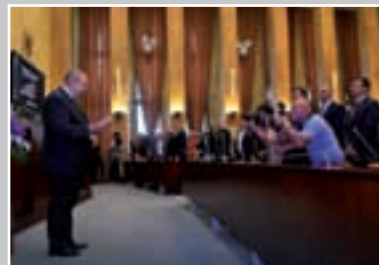
Skupštine: Krivi smo svi

SADRŽAJ

AKTUALNO

7

Konstituirana Skupština Vojvodine
**PÁSZTOROVE MOĆI »ZNANJA I
SAVJESTI«**

SUBOTICA

16-17

Imenovanjem Tivadara Bunforda za predsjedni-
ka Skupštine grada Subotica verificirala početak
nove političke ere
PRAGMATIČNI PARADOKS

RAZGOVOR

19

Ivan Ušumović
**POVEĆATI VIDLJIVOST NAŠE
ZAJEDNICE U MATIČNOJ DRŽAVI**

ŠIROM VOJVODINE

22-23

Izložba fotografija u HKPD-u *Matija Gubec* u
Rumi
ZA SVE PROŠLE GODINE

KULTURA

32

Ivan Vidak, *Ugljik na suncu*, Sandorf, Zagreb,
2015.
PROVINCIJA JE DOM OKRUTNOSTI

SPORT

51

Dora Matić, gimnastičarka, Sonta
DAROVITA SPORTAŠICA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs**GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:**

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK**GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA: Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)**ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:**

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA: Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarijec.rs)**FOTOGRAFIJE:**

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA: Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)**KOMERCIJALISTICA:**

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** *Sajnos* doo Novi SadList je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Ako budem dobar

Kao djeca, zapamtili smo maksimu Bajе Patka: »Treba čuvati sitninu, milijuni se sami čuvaju«. Sitniš smo čuvali, ali milijuni nisu dolazili. Stripove smo odavno prestali čitati, život je postao više od stripa, u jednom razdoblju krvav u podneblju regije, dijelom događaja upisan u anale beščašća. Prije raspada Jugoslavije javni dug te bivše države je iznosio oko 20 milijardi dolara. Izem ti ja takvu sriću, kada se nakon vlastodršca, bogatuna koji je pio Chivas viski i pušio kubanske cigarete, dakle od diktature u kojoj je bilo prelijepo što je sirotinja mogla kupovati traperice, žvakaće gume i

ploče s rock glazbom i ići na more, a što eto, primjerice, baš i nije bio slučaj u susjednoj Mađarskoj, isto socijalističkoj, stiglo do toga da javni dug zemalja te bivše države iznosi oko 90 milijardi eura, što konkretno znači dužničko ropstvo, a Baja Patak i dalje zapošljava i otpušta ostale patke.

Unutar suvremene komparativne političke ekonomije već se skupila poveća hrpa istraživanja o inačicama kapitalizma u postsocijalističkoj Europi. Kao jedna od njihovih zajedničkih karakteristika ističe se visoka izloženost investicijskim strategijama multinacionalnih kompanija i ulagačkim odlukama stranih banaka i rast nejednakosti. Kao što je jedan plus jedan jednako dva, tako je točna činjenica da su mnoge multinacionalne korporacije danas finansijski snažnije i politički utjecajnije od mnogih država, posebice onih slabih, poput Srbije. Neću preskočiti, isti je slučaj i s Hrvatskom. Evo malog-velikog primjera: nekad je tvrtka *Gavrilović* bila izvoznik hrane čak i za američku vojsku. Sad sirovine kupuje u Austriji.

Ekonomska situacija jest nezgodbna, ali je pitanje hoće li se nova srbijanska Vlada prezentirati kao sluga korporativnih interesa ili kao braniteljica dugoročnih interesa države i njenih građana? Za sada premijer Vučić i političari vladajućeg SNS-a ponavljaju fraze od zaklinjanja u reforme do prizivanja investicija i veličanja posjeta predstavnika MMF-a.

Kako se ne bih služio otrcanim intelektualnim žetonima, u priču uvodim, a koga drugog, nego bivšeg šefa CIA-e Davida Petraeusa. Nije u pitanju neka od »zavjera«, nego pokazna vježba supremacije ekonomske moći. Na prezadužena poduzeća srpskih tajkuna fokusirao se američki investicijski fond KKR, čije je zaštitno lice Petraeus. Na nedavnom sastanku s premijerom Vučićem ovaj investicijski fond pokazao je interesiranje da kupi problematične kredite, a namjera Amerikanaca je da uđu u vlasničku strukturu pojedinih tvrtki konvertiranjem dugova u kapital. Druga opcija je da poduzeća od kojih ne mogu naplatiti dugove otjeraju u stečaj i da se zaradi prodajom imovine. Logika je vrlo prosta: kupi jeftino, prodaj skupo. Ovo baš i ne zvuči najbolje spram ekonomskih mišića naše države, ali bez nervoze, molim!

Ako se nervirate zbog prevlasti bogatuna, evo sedativa: počinje borba za europski nogometni tron, što relaksira kao zabava, a ako će se netko možda nervirati zbog rezultata utakmica, neka samo pomisli da, primjerice, nogometaš Ronaldo godišnje zaradi oko 67 milijuna eura! Osim smirujućih blagodat nogometa, našem spokojstvu može doprinijeti i činjenica da je formiran novi saziv republičkog parlamenta. Zašto? Zato, jer ime parlament dolazi od francuske riječi parler za govor, a parlamentarizam se razvio i na načelima francuske revolucije – sloboda, jednakost, bratstvo, što zvuči obećavajuće. Ta načela revolucionara su otisnuta na francuskim euro kovanicama. Kada ih upišemo na srbijanske kovanice, možda i nama krene. Makar toliko da bude po onom starom vicu – ako budeš dobar sine, vodit ću te ispred slastičarne da gledaš kolače.

Z.S.

Glumljenje vrednoće šteti

Predsjednik Političkog savjeta Demokratske stranke **Dragoljub Mićunović** izjavio je za RTV da je prekidom konstitutivne sjednice Skupštine Srbije uspio obraniti dostojanstvo parlamenta, koji, kako je istaknuo, nema razloga da zasjeda noću ukoliko nismo u ratnom stanju.

Na primjedbu da noćna zasjedanja nisu bila rijetkost ni u svim dosadašnjim sazivima, on je kazao da je noćno zasjedanje svaki put bilo uvreda dostojanstva Skupštine, odnosno »glumljenje neke vrednoće koje šteti.«

Upitan zbog čega nije čestitao **Maji Gojković** reizbor na čelo parlamenta, Mićunović je rekao da je to učinio u ime Skupštine i da je to **zabilježeno i u stenogramu**, ali da joj nije osobno čestitao, jer mu je prethodno uputila niz uvreda, zbog čega je i dao izjavu kako je dva dana čekao da ga uhite zbog tvrdnji koje su iznijete da je izvršio državni udar.

Ukidanje viza blizu

Hrvatska i Cipar pozitivni su primjeri koji su vrlo blizu ispunjenja formalnih kriterija za ukidanje viza, neovisno o odluci europskih institucija o uvođenju viza za američke građane, rekao je američki veleposlanik pri EU **Anthony Gardner**, priopćio je hrvatski zastupnik u Europskom parlamentu (EP) **Tonino Picula**.

Gardner je tako odgovorio na pitanje hrvatskog eurozastupnika o uvođenju viznog reciprociteta za preostalih pet zemalja članica EU koje još uvijek trebaju vizu za SAD. Uz Hrvatsku to su Bugarska, Cipar, Poljska i Rumunjska.

Dvogodišnji rok za primjenu viznog reciprociteta istekao je 12. travnja, pa je Europska komisija od Vijeća EU-a i EP-a zatražila da do 12. srpnja predoče svoj stav o daljnjim akcijama. U slučaju većinske potpore u Vijeću i Parlamentu jedna od mogućnosti je i uvođenje viza za američke građane za putovanje u EU.

KONSTITUIRANA SKUPŠTINA VOJVODINE, PÁSZTOR PREDSJEDNIK

Pásztorove moći »znanja i savjesti«

Osim SVM-a, za izbor Pásztora su bili i SNS, SPS i SRS * Formirana zastupnička grupa DS – DSHV * Potvrđen mandat Vesni Prčić, predsjednici subotičke podružnice DSHV-a

Lider Saveza vojvođanskih Mađara **István Pásztor** izabran je 2. lipnja za predsjednika novog saziva Skupštine Vojvodine na konstitutivnoj sjednici. U Skupštini Vojvodine je formirano sedam zastupničkih grupa, među kojima i Demokratska stranka – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, a među 120 zastupnika potvrđen je mandat i **Vesni Prčić**, predsjednici subotičke podružnice DSHV-a, koja će u novom sazivu pokrajinskog parlamenta zastupati vojvođanske Hrvate. Ona je bila kandidat DSHV-a na izbornoj listi koju je predvodio DS.

Pásztor je novi mandat na toj funkciji dobio podrškom 91 zastupnika, dok je protiv glasovalo 14, a suzdržanih je bilo 13. Osim SVM-a, za izbor Pásztora su bili i SNS, SPS i SRS protiv je bio DS i Mađarski pokret, dok je uzdržan bio LSV, a DJB je glasovao podijeljeno za njegov izbor. Prvi put u povijesti višestranačja u Vojvodini, jedan čovjek je drugi put izabran za predsjednika Skupštine Vojvodine.

Svih 119 zastupnika je glasovalo za prijedlog da Skupština AP Vojvodine ubuduće ima sedam potpredsjednika. Za potpredsjednike pokrajinskog parlamenta izabrani su **Miroslav Vasin** (DS), **Smiljana Glamočanin –Varga** (SRS), **Aleksandra Đanković** (SPS), **Damir Zobenica** (SNS), **Dušan Jakovljević** (LSV), **Snežana Sedlar** (SNS) i **Ivan Stjepović** (DJB). Za generalnog tajnika Skupštine izabran je **Nikola Banjac** (SNS).

Pásztor je rekao da su inicijatori njegove kandidature bili SNS, SPS i SVM i

istaknuo da je i sam prijedlog da u drugom mandatu bude na čelu parlamenta velika čast.

»Samo odgovorno uz svoju savjest predsjednik čuva dignitet Skupštine. Predsjednik raspolaže u tome s dvije moći – znanja i savjesti. Naučio sam i da su te dvije moći povezane«, rekao je Pásztor

i naglasio da Skupština počiva na svim zastupnicima.

Predsjednik Skupštine Vojvodine izjavio je da će sljedeća sjednica parlamenta biti održana najvjerojatnije za desetak dana i da će glavna tema biti formiranje pokrajinske Vlade.

»SVM je pozvan na razgovore za formiranje Vlade, a sve ostalo zavisi od SNS-a, jer je ona osvojila najviše mandata i ona odlučuje o tome s kim će razgovarati«, rekao je Pásztor.

Na pokrajinskim izborima, koji su održani zajedno s lokalnim i republičkim 24. travnja, koalicija koju je predvodila SNS osvojila je 63 od 120 mandata. Koalicija SPS-JS osvojila je 12 mandata, koalicija okupljena oko DS-a 10, koliko i SRS, dok je LSV osvojila devet zastupničkih mandata, Pokret Dosta je bilo osvojio je sedam mandata, SVM šest, Mađarski pokret dva, a Zelena stranka jedan mandat.

Z. S.

KONSTITUIRANA SKUPŠTINA SRBIJE

Maja Gojković na čelu parlamenta

*Burna rasprava, šefovi zastupničkih klubova najmanje
su govorili o predloženoj kandidatkinji*

Zastupnici Skupštine Srbije izabrali su u ponedjeljak članicu predsjedništva Srpske napredne stranke **Maju Gojković** za predsjednicu parlamenta. Novi saziv republičkog parlamenta konstituiran je 3. lipnja, nakon što su potvrđeni mandati 250 zastupnika, među kojima i **Tomislava Žigmanova**, predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Prvom sjednicom novog saziva Skupštine predsjedavao je najstariji zastupnik **Dragoljub Mićunović**, a nakon davanja prisega, zastupnici su na prvoj sjednici novog saziva izabrali predsjednika parlamenta, potpredsjednike, te imenovali generalnog tajnika i izabrali članove skupštinskih radnih tijela.

Skupština Srbije je započela s radom u petak, kada je priopćeno da je formirano 16 zastupničkih klubova. **Bojan Pajić** predvodi zastupničku grupu Demokratske stranke, koja broji 16 članova. U toj grupi, jedan od članova je i Tomislav Žigmanov, koji je dobio povjerenje građana sudjelujući na koalicijskoj izbornoj listi *Za pravednu Srbiju – Demokratska stranka* (Nova, DSHV, ZZS).

Uobičajena atmosfera u srpskoj Skupštini uspostavila se ubrzo nakon konstituiranja parlamenta. Zastupnička grupa Srpske napredne stranke predložila je Maju Gojković za predsjednicu novog saziva Skupštine, koja je i do sada obavljala tu funkciju, nakon čega je uslijedila rasprava. Iako je tema bila izbor novog predsjednika Skupštine, šefovi zastupničkih klubova najmanje su govorili o predloženoj kandidatkinji.

Govorilo se o proteklm izborima, optuživanja je oporba da je silom ugurala jednu listu u Skupštinu, sugerirano je da ministri trebaju prolaziti kroz »toplog zeca« kada dolaze u parlament, spominjala se i hrabrost suprotstavljanja **Titu** i glogov kolac u *Kući cvijeća*, pa je zbog skretanja s teme, sjednica bila i prekinuta. Predsjedavajući Mićunović je više puta pokušavao skratiti polemike, a u nastavku

sjednice bilo je riječi i o kupovini diploma, nepostojećim ideološkim orijentacijama... Nijedno javljanje za riječ oporbenih zastupnika nije prošlo bez replike, spominjale su se razne afere i rijaliti programi, te je malo prije 20 sati predsjedavajući Mićunović prekinuo sjednicu i najavio nastavak rasprave u ponedjeljak. Odluku o prekidu sjednice obrazložio je činjenicom da je ostalo još mnogo zastupnika prijavljenih za raspravu, kao i da se radi već punih 10 sati. Zastupnici vladajuće većine negodovali su zbog toga.

Konstitutivna sjednica je nastavljena 6. lipnja, pričalo se o **Orwelloy** *Životinjskoj farmi*, »Đorđu Mortadeli«, paljenju Skupštine i o tome tko se boji **Vučića**. Nakon cjelodnevne polemike, zastupnici su javnim glasanjem i prozivkom, odlučili da će Maja Gojković i u novom sazivu Skupštine biti predsjednica parlamenta.

Za njen izbor glasovalo je 159 zastupnika izabranih s lista SNS-a, SPS-a, JS, SVM-a i PDD-a, protiv su bila 73 zastupnika, a suzdržan jedan. Skupština Srbije izabrala je i šest potpredsjednika Skupštine Srbije, ali ne i sedmog iz pokreta *Dosta je bilo*, kako je prvobitno bilo dogovoreno. Za potpredsjednike su izabrani **Veroljub Arsić** (SNS), **Konstantin Arsenović** (PUPS), **Vladimir Marinković** (SDPS), **Đorđe Milićević** (SPS), **Vjerica Radeta** (SRS) i **Gordana Čomić** (DS). **Jasmina Nikolić** nije izabrana, jer zastupnici pokreta *Dosta je bilo* nisu podržali prvobitno postignut dogovor svih šefova zastupničkih grupa da Skupština ima sedam potpredsjednika. Zbog toga su zastupnici, umjesto u paketu, o svih sedam glasovali o svakom zastupniku pojedinačno, a Jasmina Nikolić nije dobila dovoljan broj glasova. Predsjednica Skupštine Srbije Maja Gojković izjavila je da će tijekom daljnjeg rada parlamenta biti dogovoreno koja će zastupnička grupa predložiti svog kandidata za jedno preostalo potpredsjedničko mjesto u Skupštini.

Z. S.

Razgovori o Vladi Srbije

Predsjednik Srpske napredne stranke i mandatar za sastav nove vlade **Aleksandar Vučić** u srijedu je nastavio razgovore o Vladi s predstavnicima manjinskih lista – liste Savez vojvođanskih Mađara **Istvána Pásztora**, liste Muamer Zukorlić – Bošnjačka demokratska zajednica Sandžaka, liste SDA Sandžaka – Dr. Sulejman Ugljanin, liste Zelena stranka i Partijom za demokratsko djelovanje.

Mandatar je razgovarao s predstavnicima lista i predstavio osnovne točke programa nove Vlade. Vučić je razgovore počeo u utorak, sastancima sa SPS-om, SRS-om, Pokretom Dosta je bilo, predstavnicima LSV-a i LDP-a i pokretom Dveri.

Demokratska stranka neće sudjelovati u konzultacijama s mandatarom za sastav Vlade, jer ne želi sudjelovati u Vladi koju vodi SNS.

»DS nema apsolutno nikakvu namjeru sudjelovati u Vladi koja sva sredstva uštede na od smanjenja plaća i mirovina potroši na privatne poslove od kojih korist ima samo vrh SNS, koja guši medijske slobode, koja cijeli pravni sustav Srbije stavlja u službu realizacije pojedinih poslova, koja dopušta da se mjesec i po dana ne zna ni tko je porušio pola ulice u centru Beograda ni tko je naredio policiji da ne reagira na pozive vezanih građana«, kažu demokrate.

Dodaju da, ukoliko je Aleksandru Vučiću stalo do demokracije u Srbiji, predlažu mu da redovito konzultira Parlament oko politike koju vodi, da se prestane obračunavati s onima koji drugačije misle i da, umjesto toga, zove oporbu svaka tri mjeseca na konzultacije oko važnih državnih pitanja.

Odšteta Krstinu zbog nacionalne diskriminacije

Presudom od 1. lipnja Viši sud u Novom Sadu osudio je direktora Ekološkog pokreta Novog Sada **Nikolu Aleksića** na kaznu od 200.000 dinara zbog nacionalne diskriminacije, vršene protiv **Stanka Krstina** iz tog grada. Presuda po građanskoj parnici je nepravosnažna, a Aleksić ima pravo žalbe na istu. Podsjetimo, o ovom slučaju smo već podrobno pisali u lipnju prošle godine kad je povjerenica za zaštitu ravnopravnosti donijela mišljenje u kojem je navedeno da je Aleksić diskriminirao Krstina, jer je pripadnik hrvatske nacionalne manjine, tako što ga je optužio da radi za hrvatsku obavještajnu službu, kao i da je po zadatku došao da truje građane Novog Sada, žene, djecu, ali i golubove i pse. Stanko Krstin je tom prigodom izjavio da je po nacionalnosti Hrvat i da ima sva prava kao građanin Srbije, jer je rođen u Srbiji, u kojoj plaća i ispunjava sve svoje zakonske obveze. Stanko Krstin je, iako je još uvijek skeptičan prema realizaciji, nakon izricanja presude rekao da će, ukoliko ikada dobije te novce, 100.000 dinara pokloniti Dječjem selu u Srijemskoj Kamenici, a 100.000 dinara udruženju *Vjera, ljubav, nada*.

I. A.

Zlatna škatulja na televiziji Yu eco

Na subotičkoj televiziji YU Eco od nedavno je s emitiranjem krenula emisija pod nazivom *Zlatna škatulja*. Emisija se realizira u okviru projekta *Hrvatska panorama* u produkciji Udruge novinara *Cro-info*.

»Škatulja je posvećena svima kojima je važno da običaji ovdašnjih Hrvata ne budu zaboravljeni i onima koji vole slušati priče iz prošlosti. Sugovornici su manje ili više poznati ljudi iz hrvatske zajednice koji poznaju ili rade na očuvanju tradicijske kulture«, kaže autorica i voditeljica emisije **Ivana Petrekanić Sič**.

Emisija se emitira nedjeljom od 10 sati, a reprizni termin je utorkom od 9.30. Do sada su urađene četiri emisije u kojima su sugovornici bili **Marija Dulić**, jedna od prvih učiteljica na hrvatskom jeziku, **Alojzije Stantić** koji se bavi istraživanjem kulturne baštine bunjevačkih Hrvata i **Vita Nimčević**, jedna od sudionica dokumentarnog filma o svatovskim narodnim običajima bunjevačkih Hrvata u subotičkom kraju. Ove nedjelje (12. lipnja) gost emisije je **Grgo Piuković**, čuvar i sakupljač narodnog blaga.

Zlatna škatulja se može pogledati i na youtubeu. Osim ove emisije, u okviru *Hrvatske panorame* možete gledati i *Cro-info* vijesti (šest dana u tjednu), te polusatnu tjednu emisiju *Motrišta*.

D. B. P.

Utakmica manjinskih reprezentacija u Vukovaru

Nogometna utakmica između reprezentacija Srba iz Hrvatske i Hrvata iz Srbije bit će odigrana u nedjelju, 12. lipnja, u Vukovaru. Ovo je prvi susret dviju reprezentacija. Utakmica će biti igrana u

17 sati na stadionu NK *Vuteks – Sloga*.

Očekuje se da će utakmici prisustvovati i najviši dužnosnici dviju manjinskih zajednica, među ostalima, i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Slaven Bačić te predsjednik Srpskog narodnog vijeća **Milorad Pupovac**.

Istoga dana ranije nogometaše će primiti gradonačelnik Vukovara **Ivan Penava**, a predviđeno je i razgledanje grada,

te organizirano gledanje televizijskog prijenosa utakmice Hrvatska – Turska.

Utakmica u Vukovaru igra se pod pokroviteljstvom Hrvatskog nogometnog saveza.

KONSTITUTIVNA SJEDNICA SKUPŠTINE SRBIJE OPRAVDALA OČEKIVANJA DA NE PREKIDA KONTINUITET RANIJE STEČENOG UGLEDA

Prostorija za veliko – pranje!

Pošto je dosadašnja praksa pokazala da se odluke ionako donose u Vladi, početne rasprave na relaciji pozicija – opozicija pokazale su da je Parlament ostao ono što je i do sada suštinski bio: institucija u kojoj se istodobno peru i prljaju biografije zastupnika i njihove bliže i dalje okoline

Vjerojatno najbolji domaći »aforistični komentator« **Milan Miki Arandelović** na svom je facebook zidu ovih dana zapisao: »Koliko je naše društvo sjeban ovidi se iz toga što izbor Maje Gojković za predsjednicu parlamenta mediji naslovljavaju kao 'kraj agonije'«.

I zaista, obrnemo li redoslijed ove logike (novinarske, ne Arandelovićeve) lako se može doći do zaključka kako je završetak konstitutivne sjednice Skupštine Srbije zapravo tek početak agonije koja će trajati točno onoliko koliko bude trajao i mandat 250 zastupnika, izabranih na travanjskim izborima. Pri tomu je, bar kada je o »agoniji« riječ, potpuno nebitno je li na čelu Parlamenta **Maja Gojković** ili netko drugi. Bitni su oni koji »traže riječ«.

POKAPANJE ŠEŠELJOM

A najveći dio tih koji su je prošloga petka i ovoga ponedjeljka dobili pokazao je ne samo kakvu kvalitetu rasprave ubuduće možemo očekivati prilikom donošenja mnogo važnijih odluka od izbora za predsjednicu Skupštine nego i da su u nju (Skupštinu, naravno) ponovno ušli najbezočniji predstavnici građana, zahvaljujući upravo njihovim glasovima. Pošto je dosadašnja praksa pokazala da se odluke ionako donose u Vladi, početne rasprave na relaciji pozicija – opozicija pokazale su, naime, da je Parlament ostao ono što je i do sada suštinski bio: institucija u kojoj se istodobno peru i prljaju biografije

zastupnika i njihove bliže i dalje okoline, jer se odluke ionako donose u Vladi. I malo pristojnijem građaninu, pa još ako uz opisani kućni odgoj raspolaže i s malo pristojnijim pamćenjem, prosto je nevjerovatno s kakvom je lakoćom, primjerice šef Kluba zastupnika Srpske napredne stranke (SNS) **Aleksandar Martinović** pokopao svoj donedavni politički život, pri čemu je intenzitet javnoga zatrpavanja samoga sebe rastao razmjerno ulozi i značaju protivnika s kim je polemizirao: od donedavno ideološki bliske predsjednice Demokratske stranke Srbije (DSS) **Sande Rašković – Ivić** (koja ga je nazvala političkim konvertitom) do svog dojučerašnjeg duhovnog oca, predsjednika Srpske radikalne stranke (SRS) **Vojislava Šešelja** (koji ga je, primjerice, podsjetio da je upravo od njega čuo za lažnu diplomu predsjednika Srbije **Tomislava Nikolića**).

Eh, da je politički Alzheimer karakterističan samo za Martinovića, vjerojatno bi i on u momentima »kada dođe sebi« uvidio da na ovom dvoru igra ulogu kakvu su nekad davno imali ljudi specifičnog zanimanja da zabave kraljeve. Problem je, međutim, u tome što početak agonije, kog smo konstatirali na početku teksta, nagovještava činjenica kojom količinom energije i dozom ostrašćenosti raspolaže prije svega vladajuća većina, a što su na najbolji način demonstrirale i ponovno izabrana predsjednica Skupštine

Srbije **Maja Gojković**, te još i više potpredsjednica SNS-a **Marija Obradović**. Uz već spomenutog Šešelja, Sandu Rašković – Ivić, a da: i **Vjericu Radetu**, **Bojana Pajtića**, **Zorana Živkovića** i tko

prihvatili i Savez vojvođanskih Mađara (SVM), ali i Liga socijaldemokrata Vojvodine (LSV) i Liberalno-demokratska partija (LDP). Tako će, naravno kod onih koji ovakve stvari ne pamte

zna koga sve još ne eto prilike da na sjednici Skupštine, uz slobodno tumačenje riječi **Balše Božovića** iz Demokratske stranke (DS), ožive glavni likovi *Životinjske farme*.

KRIVI SMO SVI

Ovakvoj slici Parlamenta, koja – kako smo već rekli – traje u kontinuitetu legitimitet zapravo daje »tiha većina« koja svojom šutnjom ne samo da uokviruje pozlatu na zdanje »najvišeg državnog tijela« nego i postaje susudionik u »rušenju dostojanstva Skupštine« na koje se, inače, po Poslovniku redovito pozivaju upravo glavni izvođači tih radova. Da stvar bude (još) žalosnija, moguće i za dio njihovih glasača, u ovom orwellovskom igrokažu sporedne uloge dragovoljno su, što odavno što onedavno,

za jednokratnu upotrebu, za uspomenu i dugo sjećanje ostati ne samo spremnost SVM-a, LSV-a i LDP-a da »zbog bliskih političkih stajališta« prihvate poziv mandatar **Aleksandra Vučića** na konzultacije o Vladi nego i oni dražesni prilozi konstruktivnoj raspravi lidera LSV-a **Nenada Čanka** o tome da Maji Gojković treba osigurati rezidencijalni stan u Beogradu, te njegovom dirljivom dijalogu (a još više rukovanju) s donekdavnim haškim optuženikom Vojislavom Šešeljem.

Konačno, nakon ovakvog – slobodno recimo uzbudljivog – početka rada novog saziva Skupštine Srbije poslužimo se, kao najmanje pogrešnim zaključkom, naslovom **Dorđa Balaševića** *Krivi smo mi*. Što smo vas birali.

Z. R.

INKLUZIJA OD TEORIJE DO PRAKSE: ISKUSTVA SRBIJE I HRVATSKE

(Ne)stručan rad s djecom

Od uvođenja inkluzivnog obrazovanja u škole u Srbiji i Hrvatskoj prošlo je nekoliko godina, a i dalje je problem nedovoljno stručnog kadra za rad s djecom s posebnim potrebama

Ne prilagođava se dijete školi, već se škola i društvo prilagođavaju potrebama djeteta i pomažu mu da što bolje funkcionira – tako bi se ukratko mogla definirati inkluzija u obrazovnom sustavu. Po definiciji UNESCO-a, inkluzivno obrazovanje se odnosi na mogućnost škole da osigura kvalitetnu naobrazbu svoj djeci, bez obzira na njihove različitosti. Inkluzija se definira kao proces prepoznavanja i odgovaranja na različite potrebe djece kroz povećavanje sudjelovanja u učenju, kulturnom životu i životu zajednice, kao i kroz smanjivanje isključivanja iz obrazovnog sustava. Prava svakog djeteta moraju biti uvažena i poštovana, a na državama je da osigura jednake uvjete za svu djecu da se obrazuju. U Srbiji se o inkluziji počelo govoriti početkom 2000-tih, a u obrazovni sustav je uvedena 2009. godine. U Hrvatskoj mnogo ranije, jer je još 1980. godine počeo proces integriranja djece s teškoćama u razvoju u redovite škole.

»Unatoč tomu što su zakoni, politike i strategija Hrvatske usmjerene uključivanju djece s teškoćama i osoba s invaliditetom u društvo, promjene u praksi još se uvijek odvijaju sporo«, kazala je dr. sc. **Ana Wagner Jakab** s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta zagrebačkog sveučilišta na stručnom skupu u Somboru.

SRBIJA: NEPOSTOJANJE PEDAGOŠKOG ASISTENTA

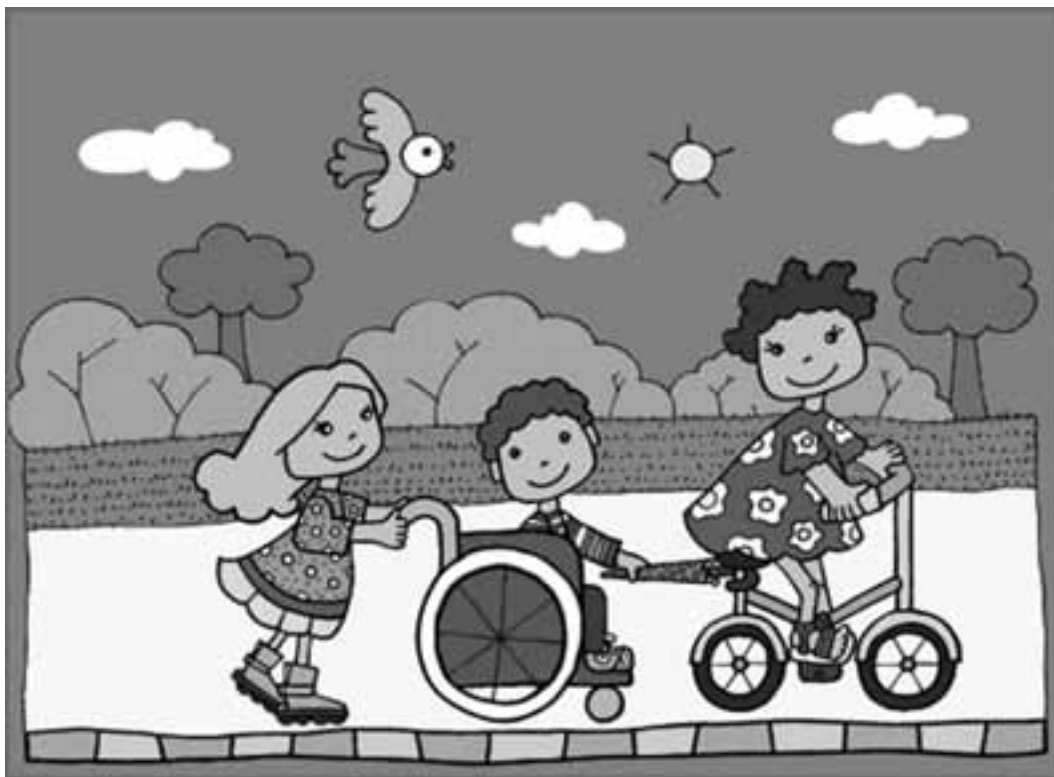
Stručni skup defektologa u Somboru na kome su sudjelovali oni koji se bave djecom u inklu-

zivnom obrazovanju okupio je stručnjake iz Srbije, Hrvatske i Makedonije. U njihovim izlaganjima moglo se čuti da je zajed-

obveza da se sva djeca upisuju u redovite škole, što znači da svaka škola može primiti dijete s bilo kakvim teškoćama i smet-

teškoćama to utječe na oblikovanje nastave za cijelo odjeljenje.

»Na temelju do sada provedenih istraživanja, a jedno

nički problem nedovoljan broj defektologa i drugih stručnjaka za rad s djecom u inkluziji. Kako je rečeno, inkluzivno obrazovanje postao je široko rasprostranjen pokret i ideologija prema kojoj se svaka osoba posmatra zasebno i neovisno. Posebno se pozornost stavlja na djecu koja su isključena i marginalizirana. Škola se obvezuje da omogući da učenici sa smetnjama u razvoju, ali i ostali učenici uče i razvijaju se sukladno svojim sposobnostima. Takva škola zapravo je škola za sve ili škola po mjeri. To je teorija, ali praksa je nešto drugo. U Srbiji je zakonska

njama u učenju i razvoju. Jedno od najvažnijih zahtjeva inkluzivnog obrazovanja jest da ukoliko postoji i jedno dijete u razredu s

od njih radio je i pokrajinski ombudsman može se istaknuti nekoliko problema koji se odnose na inkluzivno obrazovanje.

NAČELO INKLUZIVNOSTI

Načelo inkluzivnosti u obrazovanju uključuje osobe s invaliditetom, osobe nižeg socijalno-ekonomskog statusa, osobe iz ruralnih sredina, rasne, etničke i druge manjine te osobe ili skupine koje su diskriminirane u obrazovanju na temelju dobi, vjere, seksualnosti ili drugih obilježja.

Nedovoljna stručnost i obučanost nastavnika, nemotiviranost i predrasude, nedostatak potpore stručnjaka kako bi se inkluzivna nastava što bolje realizirala i nepostojanje pedagoškog asistenta. Sa sigurnošću se može reći da je nastavnik jedan od najbitnijih, ako ne i najbitniji faktor u uspješnom provođenju inkluzije, ali on trenutačno nema nikakvu potporu, jer su stručni suradnici u školama pripremljeni za rad s tipičnom populacijom djece», ocjene su iznesene u izlaganju **Srboljuba Đorđevića, Dragana Rapaića, Gordane Odović, Snežane Ilić, Radomira Arsića i Lucije Dorđević.**

»Stiče se dojam da se ni danas nisu stekli optimalni uvjeti za potpunu implementaciju inkluzivnog obrazovanja. Uz transparentno podupiranje tolerancije i jednakih prava za sve i mnoge pozitivne zakone, djeca sa smetnjama u razvoju i dalje su marginalizirana grupa u društvu. Po nekim procjenama, u Srbiji živi oko 12.000 djece sa smetnjama u razvoju i njima je potrebna pomoć«, kažu **Sanja Dimovski i Aleksandra Grbović** s Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju beogradskog sveučilišta.

HRVATSKA: EDUKACIJSKI PROGRAMI ZA UČITELJE

U Hrvatskoj je oko 13 000 registrirane djece i adolescenata s teškoćama u razvoju. U redovne škole ide oko 10.000 djece, a oko 3.000 smješteno je u posebne ustanove. Oko 40 posto ove djece u redovnim školama pohađaju djelomične programe, dok ih je 60 posto u cijelosti integrirano.

»Dosadašnja istraživanja inkluzije u Hrvatskoj uglavnom su vezana za ispitivanje stavova učitelja prema inkluziji. Učitelji uglavnom imaju negativan stav prema inkluziji, jer su nedovoljno spremni za njezinu provedbu. To je i razumljivo, jer im nedostaje formalnog obrazovanja za rad s djecom s teškoćama

ma u razvoju, te su procjene da škole nisu spremne provoditi filozofiju inkluzije. Da bi se situacija popravila, organizirani su edukacijski programi za učitelje, nakon čega je došlo do povećanja pozitivnih stavova prema inkluziji. U hrvatskom kontekstu učiteljima je izuzetno važna

uključivanja djece s teškoćama u redovne institucije. Nije dovoljno napraviti zakonski okvir, već treba stvoriti podržavajuće razvojno okruženje, a u tome ne uspijevaju baš svi. Brojni školski programi nisu dovoljno individualizirani i očekuje se da se učenik prilagodi programu,

ISKUSTVA MAKEDONIJE

U obrazovni sustav u Makedoniji inkluzija je zakonski uvedena 2008. godine, ali je uključivanje učenika s poteškoćama u razvoju u redovne osnovne škole počelo 1998. godine.

»U proteklih 18 godina inkluzija djece s teškoćama u razvoju nailazila je na brojne subjektivne i objektivne prepreke. Nepovoljni stavovi učitelja, nedovoljna educiranost učitelja za rad s učenicima koji imaju poteškoće i nedostatna potpora djeci, učiteljima i roditeljima, samo su neke od poteškoća. U Makedoniji još uvijek nije dovoljno razvijena svijest o nužnosti prilagođavanja okoline djeci s teškoćama u razvoju«, kaže **Goran Petrušev**, predsjednik Saveza defektologa Makedonije, koji je također prisustvovao stručnom skupu defektologa u Somboru.

On kaže da je u Makedoniji još uvijek nedovoljno razvijena svijest o nužnosti prilagodbe okoline potrebama djece s teškoćama u razvoju. Od ukupnog broja učenika u redovnim školama u Makedoniji 1,54 posto ili 1.132 učenika su učenici s invaliditetom.

potpora stručnih suradnika, jer nemaju dovoljno ni znanja ni iskustva za rad s djecom s teškoćama. Može se ipak reći da nakon tri desetljeća iskustva u implementiranju inkluzije u obrazovanju u hrvatske škole još uvijek se istražuje koji su sve to čimbenici koji mogu pridonijeti boljoj provedbi ovog procesa«, kaže dr. sc. Ana Wagner Jakab.

Da treba još raditi na inkluziji smatra i **Nevenka Mravlinčić** iz Osnovne škole Kralja Tomislava iz Zagreba.

»Najznačajnije što možemo reći je da je potreban dodatni angažman svih sudionika u inkluzivnom odgoju prilikom

umjesto da se programi prilagode učeniku. Djeca se opterećuju zahtjevima koje ne mogu ispuniti i okruženjem koje ih preopterećuje«, kaže **Mravlinčić.**

RIJEČKI PRIMJER

Kako inkluzivno obrazovanje izgleda u praksi pokazano je na primjeru grada Rijeke. Prema podacima Ureda državne uprave Primorsko-goranske županije u posljednjih pet godina na području grada Rijeke uočljivo je povećanje broja djece s teškoćama u razvoju integriranih u redovne škole. Prije pet godina

bilo ih je 438, a sada ih je više od 500. Ali **Kristina Kalinić i Sanja Majkić** iz riječkog Centra za odgoj i obrazovanje skreću pozornost da unatoč povećanju broja učenika njih 206 nije imalo osiguranu pomoć edukacijsko-rehabilitacijskih stručnjaka, a broj logopeda i socijalnih pedagoga u školama u Rijeci posljednjih pet godina nije povećavan, što uvelike umanjuje pružanje stručne potpore kako učiteljima tako i učenicima. Slična situacija je i u ostalim gradovima Hrvatske.

»Da bi se situacija donekle popravila Grad Rijeka je iz svog proračuna financirao pilot projekt *Mobilni timovi – potpora integraciji učenika s teškoćama u razvoju*. Kroz ovaj projekt šest učenika imalo je pomoćnika u nastavi, radilo se s nastavnicima i roditeljima, a rezultat je bolje savlađivanje gradiva i uspješna socijalizacija. Iz gradskog proračuna i sredstava Europskog socijalnog fonda prošle godine financirana su 44 pomoćnika u nastavi, a ove godine ih je 56. Broj pomoćnika raste, ali nažalost više nisu osigurana sredstva za pomoć edukacijsko-rehabilitacijskih stručnjaka, a bez toga nema kvalitetne inkluzije. Pojam i vizija inkluzije su sami po sebi vrlo dobra i potrebna ideja s ciljem boljeg suživota i odnosa djece s poteškoćama u razvoju i djece bez poteškoća. No nažalost, danas je to još uvijek manjkava, površno shvaćena ideja koju bi trebalo dobro razraditi da bi bila ono što treba biti – inkluzija u pravom smislu riječi. Poštujući filozofiju inkluzije koja nastoji uključiti učenike u redovne škole, ne treba zanemariti činjenicu kako nekim učenicima s teškoćama u razvoju ipak treba neko drugo okruženje kako bi bili sretniji i uspješniji«, zaključuju Kalinić i Majkić.

Zaljučak bi mogao biti da i Srbija i Hrvatska imaju slične poteškoće glede efikasne provedbe inkluzije u obrazovni sustav. Očito je da je korak od teorije do prakse prilično dug.

Zlata Vasiljević

Vlastita borba za opstojnost

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

HR: Osobno u svojim znanstvenim radovima bavite se i Hrvatima na prostoru Vojvodine. Koliko se znanstvenici u Hrvatskoj u svojim istraživanjima bave ovom hrvatskom skupinom?

Većina mlađe generacije hrvatskih znanstvenika koji se bave Hrvatima u Vojvodini imaju neku vezanost za hrvatsku zajednicu u Vojvodini, ali to ne znači da nema osoba koje nisu izravno navezane na hrvatsku zajednicu u Vojvodini, a u svojim istraživanjima bave se ovom skupinom Hrvata.

Može se reći da postoji primjetan interes, ali tu je evidentan nesrazmjer između interesa za znanstveno tematiziranje pojedinih regionalnih i subetničkih skupina Hrvata u Vojvodini i Srbiji. I nadalje su u fokusu bunjevački Hrvati, a razlog tomu se može tražiti u identitetskim prijedorima koji postoje kod ove zajednice što privlači interes znanstvenika različitih usmjerenja, od povjesničara, etnologa, lingvista pa do pravnika i politologa. Jedan od razloga većeg interesa može se objasniti time što su bunjevački Hrvati, napose nakon 1990-ih i iseljavanja iz pojedinih dijelova Vojvodine, prije svega Srijema, demografski najbrojniji dio hrvatske manjinske zajednice. S druge strane, kod drugih hrvatskih skupina koje žive u Vojvodini i Srbiji danas nema prijedora oko njihova identiteta, te ne privlače u tolikoj mjeri pozornost kao. Također treba

spomenuti refleksiju različitih politika, kako u prošlosti tako i danas na identitetske prijedore u ove skupine. Naime, službena politika u Srbiji stoji na stanovištu da Bunjevci nisu Hrvati što nailazi na različite odjeke pa tako i u znanstvenoj zajednici u Hrvatskoj, Srbiji i šire.

HR: Hrvati u Srbiji su heterogena skupina. Najbrojniji su Hrvati u Subotici i okolici, a zatim slijede Sombor i okolica, Podunavlje i Srijem. Ali Hrvata ima i u Banatu, Beogradu, južnoj Srbiji. Koliko su te mikrozajednice sačuvali svoj nacionalni identitet i kako ih povezati s ostalim dijelovima hrvatske zajednice u Vojvodini?

Danas su te zajednice u procesu postupnog nestajanja. Riječ je, konkretno u Banatu, o demografski starim populacijama koje nemaju osnovu za biološku reprodukciju, a time i kulturu. Nekadašnji kajkavski govori u Boki, Radojevu i Neuzini su gotovo u potpunosti nestali, ostaci štokavskih ikavskih govora u naseljima pančevačke okolice poput Starčeva i Opova također su nestali. U odnosu na Bačku i Srijem Hrvati u Banatu su neznatna manjina koja je društveno neorganizirana, ako izuzmemo osnivanje Kulturnog društva A.G. Matoš i ogranaka DSHV u Zrenjaninu 2013. godine. Slična situacija je i u Beogradu i drugim dijelovima Srbije. Istina, u Beogradu postoji Zajednica Hrvata Beograda Tin

Mario Bara, rođeni je Somborac, ali je studij i znanstvenu karijeru nastavio u Zagrebu. Sada je docent na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu na Odjelu za sociologiju. U svojim znanstvenim radovima bavi se i pitanjima Hrvata na prostoru Vojvodine i Srbije. Među ostalim, sudionik je znanstvenih skupova koje organizira hrvatska zajednica u Vojvodini,

s Tomislavom Žigmanovim autor je monografije *Hrvati u Vojvodini u povijesti i sadašnjosti: osnovne činjenice*, jedan je od autora monografije *Ratovi, kolonizacije i nacionalna struktura Slavonije u XX. stoljeću*, jedan je od urednika Zbornika radova *Hrvati u Vojvodini: identitet(i), procesi i društvene aktivnosti*, suradnik je u Godišnjaku za znanstvena istraživanja ZKVH-a...

Ujević, ali može se reći da Hrvati u Srbiji izvan Crkve nemaju svojih organizacija koje bi ih okupljale. U takvim okolnostima čuvanje nacionalnog identiteta iznimno je teško i najvažnija je uloga obitelji koja barem kroz obiteljske naracije može djelovati na njegovom očuvanju. Na povezivanju se mora raditi kroz osnivanje kulturnih udruga u onim sredinama gdje za to još uvijek postoje minimalni preduvjeti, te njihovo naslanjanje na Hrvatsko nacionalno vijeće, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i druge institucije i udruge Hrvata u Vojvodini i Srbiji. Pozitivni primjeri postoje, istina preko pojedinaca, suradnje s Hrvatima u Starčevu kod Pančeva, potomcima turpoljskih plemića u Banatu i u novije vrijeme s hrvatskim organizacija u Zrenjaninu.

HR: Povijesno gledano Hrvati su na ovim prostorima prisutni stoljećima. Mogu li se izdvojiti neka razdoblja koja su bili najteža, najtraumatičnija za pripadnike hrvatske zajednice?

Kada biste pitali različite generacije i iz različitih dijelova Vojvodine vjerojatno biste dobili različite odgovore. Osobe koje su preživjele Drugi svjetski rat i događanja u poraću mogle bi reći da je upravo to razdoblje koje je bilo najtraumatičnije za njih. Međutim, većini suvremenika sigurno su događanja iz 1990-ih ostavila trajni biljeg, bilo na pojedinačne sudbine ili zajednicu u cjelini. Iako su prošla više od dva desetljeća, posljedice su još vidljive, napose kada je riječ o mikrozajednicama u Srijemu, ali i drugdje u Vojvodini. Tomu nije pomogla ni oslobađajuća presuda **Vojislavu Šešelju** čime su ostali uskraćeni za pravdu oni koji su bili izravno pogođeni djelovanjima raznih paraformacija, ali i cijela hrvatska manjinska zajednica u Srbiji koja je bila predmetom hušakačkih poziva na protjerivanje i negativnih politika.

HR: Može li se reći da je jedan od trenutnih izazova za hrvatsku zajednicu u Vojvodini/Srbiji i takozvano bunjevačko pitanje i kako bi se prema tom pitanju trebali odnositi predstavnici hrvatske zajednice u Srbiji i država Hrvatska?

Sasvim sigurno. Uz demografske probleme koji muče i većinu drugih manjinskih zajednica tzv. bunjevačko pitanje dodatni je uteg za hrvatsku manjinsku zajednicu, tako i za službene odnose Hrvatske i Srbije. Hrvatska zajednica u Srbiji po tom pitanju treba nastojati u postojećim aktivnostima koje će dugoročno osnažiti njezine kulturne, znanstvene i političke resurse. Pod kulturnim i znanstvenim aktivnostima tu se izdvajaju projekt *Leksikona podunavskih Hrvata Bunjevaca i Šokaca*, nakladnička aktivnost ZKVH-a, *Hrvatske riječi*, zatim povezivanje sa znanstvenim i kulturnim institucijama u matičnoj domovini i drugim zemljama. Na snaženje političkih resursa mislim, među ostalim, i na nedavni uspjeh i ulazak hrvatskog predstavnika u srbijanski parlament. Taj uspjeh predstavlja, među ostalim, i jedno »osvajanje« medijaskog prostora koje će omogućiti na mjerodavnom mjestu artikuliranje interesa hrvatske zajednice i njihovih prava. Hrvatska se po tom pitanju ima odnositi onako kako joj nalaže Ustav i Zakon o odnosima Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske. Skrb za Hrvate izvan Hrvatske sastavni je dio unutarnje i vanjske politike Hrvatske, pa tako i tzv. bunjevačko pitanje. Naime, kroz provedbu međudržavnih ugovora o međusobnoj zaštiti manjina iz 2004. potpisnice su se obvezale da će pripadnicima manjina osigurati pravo na izražavanje, očuvanje i razvijanje njihova nacionalnoga, kulturnog, jezičnog i vjerskog identiteta kao i pravo na održavanje i razvijanje manjinskoga

školstva, odnosno obrazovanja, medija i ostvarivanje posebnih interesa pripadnika manjina. Hrvatska na tom tragu mora inzistirati na poštivanju postojećih međudržavnih sporazuma.

HR: Prisustvovali ste u Somboru predstavljanju knjige *Garavi salaši* Katarine Firanj. Knjiga je to koja jednim običnim jezikom, ikavicom somborskih Hrvata Bunjevaca iz pera jedne obične žene sa salaša opisuje nekadašnji svakidašnji život somborskih salašara. Za nekoliko dana u Somboru će biti predstavljen i *Rječnik monoštorskog govora* Marije Šeremešić. Koliko su takvi zapisi važni i ima li ih dovoljno?

Navedeni naponi pojedinaica su iznimni i znatno obogaćuju kulturnu produkciju hrvatske zajednice. Oni trebaju biti dio sustavne kulturne politike, a ima li ih dovoljno, rekao bih da prostora za takav vid istraživanja zavičajne kulture, povijesti i svakidašnjice ima i za njima postoji potreba. Takvim aktivnostima svjedoči se vlastito trajanje i memorira kulturna baština za buduće generacije.

HR: Po Vašem sudu urađeno na zaštiti i očuvanju kulturne baštine Hrvata u Vojvodini? Koliko je značajno da se uradi registar kulturne baštine Hrvata u Vojvodini i tko bi sve trebao biti uključen u njegovu izradu?

Značajni istupi su napravljeni pokretanjem spomenutog *Leksikona podunavskih Hrvata Bunjevaca i Šokaca* u kojem je zabilježen znatan dio kulturne baštine. Dodatni koraci su napravljeni u sklopu aktivnosti ZKVH-a, koji kao jedina profesionalna ustanova u području kulture Hrvata u Vojvodini treba koordinirati izradom registra kulturne baštine. Zašto je takav registar uopće potreban? Treba imati na umu heterogenost hrvatske zajednice u Vojvodini i da postoje određene

kulturne specifičnosti. Tek kada postanemo svjesni onoga što baštinimo, kada se to kulturno naslijeđe stavi u funkciju ono postaje sredstvo vlastite afirmacije u multietničkoj sredini u kojoj se živi. Osim ZKVH-a, zbog ograničenja u vlastitim resursima, u izradu registra se trebaju uključiti i druge hrvatske institucije poput Hrvatskog akademskog društva, zatim mreža postojećih vanjskih suradnika (znanstvenici i stručnjaci zaposleni na fakultetima, znanstvenim i drugim institucijama) i lokalni poznavatelji prilika u raznim mjestima koji mogu imati ulogu lokalnih koordinatora pri prikupljanju materijala.

HR: Podrijetlom ste iz Stanišića, a u Zagreb ste otišli na studij i ostali. Vaša veza s Bačkom je ostala ne samo zbog toga što Vam tu živi dio obitelji već i zbog toga što se u svojim znanstvenim radovima bavite Hrvatima s ovog područja, što dajete svoj prinos radu hrvatskih institucija u Srbiji. Koliko je poticaj za Hrvate u Vojvodini što imaju pomoć i potporu od svojih mladih, obrazovanih ljudi, koji iako se nisu vratili, daju svoj prinos kroz znanost ili na neki drugi način?

Vjerujem da, iako ne participiram izravno u životu zajednice, kroz dio svojih aktivnosti mogu dati skromne doprinose. Koliki je to poticaj za moje suzavičajnike bilo bi bolje pitati nekoga od njih. Ono što vjerujem je da zajednici koja je često izložena nacionalnoj netrpeljivosti, pa i negiranju bilo kog oblika empatije i suradnje mnogo znači. Ono što sigurno boli je osjećaj da ste napušteni i prepušteni sami sebi u vlastitoj borbi za opstojnost što se često znalo događati hrvatskoj zajednici. To je također jedan od razloga zbog kojih ću uvijek nastojati izdvojiti vrijeme i trud za ljude svoga zavičaja.

SUSAJAM 2016.

Propitivanje vlastite pozicije

Tisuću 600 četvornih metara izložbenog prostora u Dvorani sportova bilo je popunjeno štandovima oko 200 izlagača iz Mađarske, Rumunjske, Njemačke, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Srbije

Jubilarni, 10. regionalni i međunarodni sajam gospodarstva, *Susajam 2016. Subotica* ove godine pretežno u znaku poljoprivrede i prehrane, održan je od četvrtka, 2., do subote, 4. lipnja, u Dvorani sportova u Subotici. Sajam su, s 20 posto manje sredstava iz gradskog i 50 posto manje sredstava iz pokrajinskog proračuna u odnosu na prošlu godinu, organizirali Javno komunalno poduzeće *Subotičke tržnice* u suradnji s lokalnom samoupravom Grada Subotica i Regionalnom gospodarskom komorom Subotica.

Tisućušesto četvornih metara izložbenog prostora u Dvorani sportova bilo je popunjeno štandovima oko 200 izlagača iz Mađarske, Rumunjske, Njemačke, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Srbije.

Na Sajmu je svoju ponudu predstavilo 15 gospodarskih komora s više od 100 gospodarstvenika iz svih regija Srbije, a prvi puta je predstavljeno gospodarstvo Kosova, istočne, zapadne i središnje Srbije, te Beograda.

Osim ponude iz svih dijelova Vojvodine posjetitelji su mogli vidjeti i ponude 50 subotičkih malih i srednjih poduzeća, pretežno iz oblasti proizvodnje i prerade hrane, a na posebnom štandu predstavljena su i vina iz subotičke regije.

DOBRA PRILIKA ZA SKLAPANJE POSLOVA

Najveći dio predstavljali su izlagači iz područja poljoprivrede i prehrane, a bila su zastupljena i područja tekstila, kemije, grafike, poduzeća strojarske i metalne industrije, građevina i druge oblasti.

Osim predstavnika generalnih konzulata Mađarske i Hrvatske, predstavnika AP Vojvodine, gospodarskih komora, lokalnih predstavnika gradske uprave, gosti Sajma su bili predstavnici iz Međimurske županije, Rumunjske, Bosne i Hercegovine i Slovenije.

Potpredsjednik Gospodarske komore Srbije **Zoran Vujović**, koji je otvorio Sajam, naglasio je da je značaj Sajma u njegovom regionalnom karakteru i mogućnostima prekogranične suradnje.

»Svojim prisustvom izražavamo potporu Regionalnom gospodarskom sajmu koji je dobra prilika za okupljanje gospodarstvenika, sklapanje poslova i unaprjeđenje komunikacije«, kazao je prigodom otvaranja Vujović.

Partneri Sajma su ove godine bili gospodarstvenici iz berlinskog okruga Treptow-Köpenick. Ekonomija Srbije pokazuje pozitivan rast, ocijenili su, a iz toga

proizlaze velike mogućnosti za suradnju. Zamjenik gradonačelnika okruga Berlina Treptow-Köpenick **Gernot Klemm** je prigodom otvaranja rekao kako smatra da je Srbija zbog svog položaja i povijesti dio Europe i stoga postoji velika mogućnost i interes svih zemalja Europske unije za suradnjom sa Srbijom.

»Ne poznajem dovoljno gospodarstvo Srbije, ali vidim da ona ima veliki potencijal«, rekao je Klemm.

Prigodom otvaranja Sajma gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** je rekao kako je organiziranje 10. regionalnog gospodarskog sajma veliki uspjeh za lokalnu samoupravu koja

Sudionici iz Međimurja na Susajmu

je zahvaljujući potpori APV i lokalnih poduzetnika uspjela okupiti naše i gospodarstvenike iz regije u nastojanju da se zajednički grade gospodarsko-ekonomski interesi.

»U budućem razdoblju će veliki izazov za Suboticu biti prehrambeno-prerađivačka industrija, iz koje oblasti je i najviše izlagača na Sajmu. U toj oblasti moramo pokrenuti mnogo više investicija. Nije pametno proizvoditi samo sirovine, a da se gotovi proizvodi proizvode drugdje i da dobit odlazi drugdje. Također, veliki izazov je i sfera obrazovanja. Moramo napraviti ozbiljan iskorak što se tiče našeg srednjoškolskog obrazovanja, stvarati kadrove za kojima postoji potreba gospodarstva, a ne otvarati razrede i obrazovati mlade za radna mjesta za koja neće biti potrebe. Puno učinkovitije moramo povezati rad u obrazovanju i potrebe gospodarstva«, rekao je gradonačelnik.

MEĐIMURCI NA SAJMU

Predstavnici 8 renomiranih tvrtki iz Međimurske županije, uglavnom iz gospodarsko-prerađivačkog, to jest poljoprivredno-prehrambenog sektora, došli su na *Susajam* kako bi procije-

nili mogućnosti suradnje. Oni su u četvrtak posjetili gospodarstvenike subotičkog područja, a u petak su predstavnici Županijske komore Čakovec u Gospodarskoj komori Subotica imali sastanak sa subotičkim gospodarstvenicima. Susret je održan na inicijativu generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici, **Velimira Pleše**.

Direktorica županijske komore Čakovec **Dijana Krnjak** kazala je da je u Međimurskoj županiji osobito razvijen voćarsko-vinogradarski sektor, proizvodnja stočne hrane, proizvodnja mesa i mesnih prerađevina, a način zasnivanja biljne proizvodnje je uglavnom kooperativni.

Dosta je razvijena poljoprivreda koja se temelji na tradiciji i na udruživanju u obliku kooperacije. »Poljoprivreda je pridonijela i razvoju drugih djelatnosti, pa u županiji imamo razvijenu mesnu industriju, peradarstvu, svinjogojstvu, proizvodnju tjestenine, tvornice stočne hrane. Sve više jača vinarski sektor, a naši vinari proizvode sve bolja i kvalitetnija vina koja dobivaju prestižne nagrade na lokalnim i međunarodnim sajmovima u zemljama Europske unije. Došli smo ovdje u vaš poljoprivredni kraj vidjeti primjere dobre prak-

se, a jedan dio gospodarstvenika je zainteresiran za mogućnosti izvoza ovdje. Ipak, mi gravitiramo prema zapadu, Sloveniji, Austriji, Njemačkoj i moramo

su najbolja iskustva u izravnim kontaktima, ovdje smo kako bismo povezali gospodarstvenike, da vide imaju li neki zajednički interes, a na njima je dalje

Dodjelom sajamskih nagrada u subotu je završen 10. Međunarodni i regionalni *SuSajam 2016*. Petočlano povjerenstvo je za najljepši štand, odnosno predstavljanje tvrtke ili organizacije na ovogodišnjem Sajmu dodijelio tri nagrade.

Sajamska priznanja nagrađenima su uručili pomoćnik gradonačelnika za oblast male privrede **Ljuben Hristov** i direktorica JKP *Subotičke tržnice* **Ilinka Vukoja**. Prvu nagradu dobila je tvrtka *Celjske mesnine Z'dežele*. Drugu nagradu dobila je Regionalna gospodarska komora Beograd i poduzeće *Dudi Co* sa sjedištem u Subotici, koje ove godine obilježava 20 godina postojanja.

Treća nagrada dodijeljena je Poduzeću za proizvodnju, montažu i inženjering *Tehnoserv* iz Subotice i Regionalnoj gospodarskoj komori Valjevo.

Također, dodijeljene su i tri ravnopravne, posebne nagrade, dioničarskom društvu zatvorenog tipa Mađarske nacionalne trgovačke kuće iz Mađarske, samostalnoj obrtničkoj, trgovinskoj i ugostiteljskoj radnji *Bata Kole* iz Subotice i Regionalnoj gospodarskoj komori Kosova.

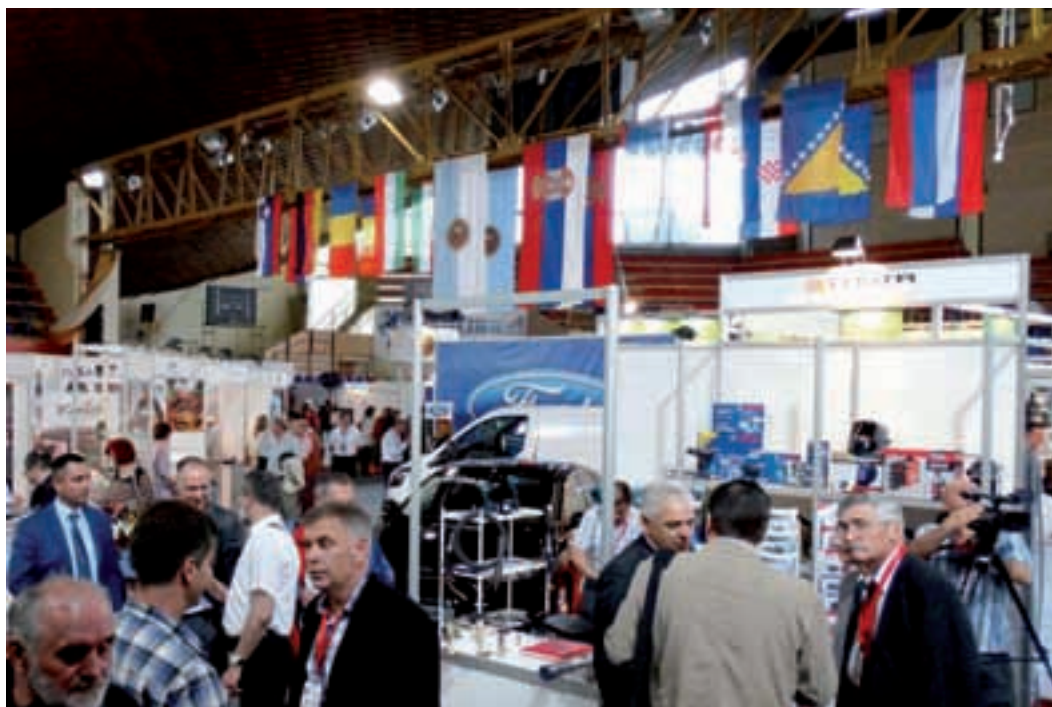
naći način kako ući na to tržište jer imamo jako kvalitetne prehrambene proizvode. Osim kvalitete, prema mišljenju nekih proizvođača iz Međimurja, ti proizvodi su preskupi za srpsko tržište. S obzirom na to da

razvijati suradnju. Interesantno je upoznati tvrtke s kojima bi se zajednički moglo aplicirati na natječaje europskih fondova i ostvariti međugraničnu suradnju.

Međimurska županija ima vrlo jaku izvozno orijentiranu prerađivačku industriju i kod nas je uvoz pokriven izvozom 189 posto. Znači, gotovo 90 posto više izvozimo nego što uvozimo. Ulazak u Europsku uniju nam je olakšao izvoz, smanjio administrativne procedure i u konačnici pojeftinio troškove izvoza. Europska unija prvenstveno traži kvalitetu proizvoda, standardi moraju biti zadovoljeni, a proizvodni kapaciteti moraju biti dovoljno veliki da bi mogli zadovoljiti tržište«, rekla je Dijana Krnjak.

Prateći program ovogodišnjeg subotičkog sajma bio je posvećen organskoj poljoprivredi i poticanju poduzetništva, a organiziran je i specijalni program za najmlađe.

Nela Skenderović

STRUČNI SKUP O ZARAZNIM BOLESTIMA

Manje oboljelih od zaraznih bolesti

Godinama unazad, zahvaljujući prije svega imunizaciji kao najefektivnijoj mjeri zaštite od zaraznih bolesti, ali i ostalim preventivnim mjerama, trend obolijevanja od zaraznih bolesti je u opadanju, ističu u Zavodu za javno zdravlje u Srijemskoj Mitrovici

Od kada je od polovine rujna prošle godine teritorij srijemskog okruga bio dio tranzitne rute migranata na putu ka zemljama Europske unije, epidemiološka situacija je na teritoriju cijelog okruga ocijenjena kao prijeteća. Na tisuće migranata prošlo je kroz srijemski okrug, a veli-

medicinske službe, timovi liječnika, kao i brojne humanitarne organizacije, pružajući im svakodnevnu medicinsku pomoć. Kako danas ističu iz Zavoda za javno zdravlje u Srijemskoj Mitrovici, zahvaljujući poduzetim mjerama, aktivnom higijensko-epidemiološkom nadzoru, kao i uspostavljenom suradnjom

IMUNIZACIJA NAJEFETIVNIJA ZAŠTITA

I pored sve veće zastupljenosti kroničnih nezaraznih bolesti u strukturi obolijevanja, zarazne bolesti su i dalje najčešći registrirani uzrok obolijevanja stanovništva. Zahvaljujući imunizaciji pojedine zarazne bolesti su iskorijenjene, neke eliminirane i gube na značaju, ali se usprkos tomu javljaju i nove zarazne bolesti koje ranije nisu bile prisutne na području Srijema (npr. groznica Zapadnog Nila). Ovogodišnji stručni skup, koji je proteklog tjedna održan u Srijemskoj Mitrovici u suradnji Instituta za javno zdravlje Vojvodine i Zavoda za javno zdravlje Srijemska Mitrovica, bio je posvećen nadzoru nad zaraznim bolestima i njihovoj prevenciji, ali i aktualnoj epidemiološkoj situaciji na teritoriju srijemskog okruga uzrokovanoj prisustvom migranata u prihvatnim centrima na teritoriju općine Šid. Godinama unazad, zahvaljujući prije svega imunizaciji kao najefektivnijoj mjeri zaštite od zaraznih bolesti, ali i ostalim preventivnim mjerama, trend obolijevanja od zaraznih bolesti je u opadanju. Na teritoriju srijemskog okruga najčešće se registriraju respiratorne zarazne bolesti (*Tonsillitis* i *Pharyngitis streptococcica*). Ostale zarazne bolesti se registriraju rjeđe u vidu pojedinačnih slučajeva ili manjih obiteljskih epidemija, ističu

u Zavodu za javno zdravlje u Srijemskoj Mitrovici.

MJERE ZA PREVENCIJU

Kao specifična mjera prevencije, a ujedno i najefektivnija mjera, primjenjuje se cijepljenje:

»U našoj zemlji provodi se cijepljenje protiv tuberkuloze, difterije, velikog kašlja, infekcija izazvanih homofilusom influence, protiv pneumokoka, meningokoka, gripe, malih boginja, rubeole, zauški, ali i bolesti koje se ne prenose respiratorno: protiv tetanusa, hepatitisa B, dječje paralize. Cijepljenje u Srbiji je besplatno, a kada su u pitanju crijevne zarazne bolesti prevencije podrazumijevaju prije svega redovito održavanje higijene ruku, upotrebu zdravstveno ispravne vode i zdravstveno ispravne i termički obrađene hrane, pravilno odlaganje otpadnih materija, zaštita hrane od kukaca i glodavaca, čuvanje hrane u odgovarajućim uvjetima. Među parazitarnim bolestima najčešće se registrira šuga. Šuga je oboljenje koje nije rezervirano isključivo za osobe lošijeg imovinskog stanja, to je oboljenje koje se registrira među osobama svih uzrasta i različitih socijalnih statusa. S obzirom na to da se prenosi direktnim kontaktom s oboljelom osobom, glavna mjera prevencije je redovito održavanje higijene ruku toplom vodom i sapunom, a zatim i održavanje osobne higijene i higijene stambenog

Migranti u Šidu

ki broj njih bio je smješten u prihvatnim centrima u Šidu, gdje su se zadržavali i po nekoliko mjeseci. Tijekom njihovog boravka na području Srijema, konstantno su bile uključene

s organizacijama koje pružaju usluge migrantima na terenu, na području Srijema nisu registrirane epidemije kao ni zarazne bolesti većeg epidemiološkog značaja u populaciji migranata.

NEMA VIŠE VELIKIH EPIDEMIJA

Skupu epidemiologa u Srijemskoj Mitrovici prisustvovao je i profesor dr. **Boriša Vuković**, epidemiolog u mirovini: »U vrijeme dok sam ja radio, drugačije se radilo nego danas. Danas se svi podaci kompjutorski obrađuju, a mi smo išli na lice mjesta vidjeti sve to i skupljati podatke. U Srijemu smo imali sastanke prije svih, ali epidemiološka situacija je bila daleko drugačija od današnje. Današnja epidemiologija, što se tiče zaraznih bolesti svodi se na manji broj obolijevanja, jer su cijepljenjem riješene vakcinalne bolesti, podizanjem higijenskih uvjeta, izgradnjom vodovoda, kanalizacije, a i crijevne zarazne bolesti su svedene na manji broj. Zahvaljujući radu liječnika i stručnjaka epidemije su suzbijene, pa epidemija većih razmjera više nema«, ističe profesor Vuković, dodajući da mu je u sjećanju najviše ostala epidemija velikih boginja, koja je bila 1972. godine i koja je u ono vrijeme bila posljednja epidemija u svijetu i najveća u Europi.

prostora«, navodi dr. **Marija Lazarević**.

EDUKACIJA STANOVNIŠTVA

Kao jednu od značajnih mjera Zavod za javno zdravlje navodi da su svakako jedne od najvažnijih aktivnosti koje redovito pro-

vode zdravstveno prosvjeđivanje odraslog stanovništva, djece i omladine. Obilježavanjem datuma iz Kalendara zdravlja, skreće se pozornost javnosti na značaj određenih bolesti, faktora rizika po zdravlje, na značaj ranog otkrivanja oboljenja i odazivanje preventivnim pregledima: »Edukacijom utječemo

na razinu svijesti stanovništva o važnosti očuvanja i unaprjeđivanja zdravlja i koji su načini da to postignu«, ističe dr. **Bojana**

Canjar iz Centra za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravlje Srijemska Mitrovica.

S. Darabašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 14. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODREĐIVANJE OBIMA I SADRŽAJA STUDIJA O PROCJENI UTJECAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta **RAVNICA AD**, Zubačište br. 72/A, Bajmak, podnio je dana 17.5.2016. godine pod brojem IV-08-501-165/2016, Zahtjev za određivanje obima i sadržaja studije o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: **REKONSTRUKCIJA TOVILIŠTA MESNATIH SVINJA KAPACITETA 3.750 TOVLJENIKA U TURNUSU**, na katastarskoj parceli 7572 KO Bajmak, Grada Subotica (45.996252°, 19.395283°).

Uvid u podatke, obaveštenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresovana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obaveštenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Gradska uprava Subotica, tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta **JKP VODOVOD i KANALIZACIJA** Subotica, Trg Lazara Nešića 9/A podnio je dana 1.6.2016. godine pod brojem IV-08-501-190/2016, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja objekta na vodozahvatu kompleksa Bački Vinogardi«, na katastarskoj parceli 1974 KO Bački Vinogradi (46.1224940 19.855103o)

Uvid u podatke, obaveštenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresovana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obaveštenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

IMENOVANJEM TIVADARA BUNFORDA ZA PREDSJEDNIKA SKUPŠTINE GRADA SUBOTICA VERIFICIRALA POČETAK NOVE POLITIČKE ERE

Pragmatični paradoks

Promjeni »opće kulture Grada« – na veliku žalost deklariranih lokalpatriota – značajan doprinos dao je upravo SVM i njegovi glasači, jer je svojim pragmatizmom ova stranka pridonijela paradoksu da aktivno sudjeluje u – što bi, zamjerajući isto prije nekoliko godina vladajućoj Demokratskoj stranci (DS), István Pásztor rekao – »balkanizaciji Subotice«

»Očišćena« od bilo kakvih drugih konotacija vijest da je predsjednik Gradskog odbora Saveza vojvođanskih Mađara (SVM) **Tivadar Bunford** izabran za predsjednika Skupštine grada bila bi nešto »prosto podrazumijevajuće« u političkom životu Subotice u posljednjih četvrt stoljeća. Ova vijest od 2. lipnja ovog Ljeta Gospodnjeg, međutim, označava ne samo novo razdoblje u (naj)novijoj lokalnoj političkoj današnjici nego i potvrđuje trend konstantnog mijenjanja »opće kulture Grada« na koju je – kao i u svakoj drugoj sredini – domicilno stanovništvo posebno osjetljivo (opravdano ili neopravdano u ovom je trenutku nebitno).

SVADBENI PIR ZA BALKANIZACIJU SUBOTICE

Ono što jeste bitno svakako je kontekst u kom je Bunford izabran na dužnost koju će, ako Bog da i sreće partnerske, obavljati u sljedeće četiri godine. Pokazalo se, naime – a što je bilo i realno očekivati – da je predsjednik Gradskog odbora SVM-a ispao »prihvatljiva kolateralna korist« (što u slobodnom prijevodu Doktora Dolittlea može značiti i iz samilosti) više za najjaču političku opciju u lokalnom parlamentu nego li za samog Bunforda i stranku kojoj pripada. Naime, s 31 vijećnikom u Skupštini

Za Grad – deklarativno: Tivadar Bunford i 66 vijećnika

grada Srpska napredna stranka (SNS) nalazi(la) se u komotnoj poziciji traženja partnera, dajući toj aktivnosti i određenu dozu galantnosti. Drugim riječima, SNS je, u teoriji privlačnosti,

isto tako mogao izabrati jednako brojano Pokret za građansku Suboticu (PGS), koji je na ostalim razinama išao pod svojim pravim imenom: Mađarski pokret (MP).

Ista valna dužina: Bogdan Laban i Mirko Bajić

Kako, međutim, u strankama kao što je SNS lokalne simpatije središnjici nisu od bitnog značaja pokazalo se da je parlamentarna svadba sa SVM-om ugovorena još na predizbornim zarukama u Masterplastu, čiji je vlasnik upravo Tivadar Bunford. Kada se tomu doda da su Kum 1, 2 i 3 bili nitko drugi do premijer Srbije i predsjednik SNS-a **Aleksandar Vučić**, premijer Mađarske i čelnik Fidesza **Viktor Orbán** i predsjednik SVM-a **István Pásztor**, ajde da vidimo tko bi od nižepozicioniranih lokalnih stranačkih dužnosnika imao drugačije mišljenje.

Nije, međutim, ovdje sporno niti načelo subordinacije koje i

U trenucima dokolice: Pokret za pristojnu Suboticu i LSV

kod nas i u svijetu stranke takve kakve jesu drže homogenim. Stvar je, naime, u tome da je SVM – dobrim dijelom zahvaljujući i osnutkom MP-a, koji je i nastao zbog poremećenih odnosa u SVM-u – (s)pao na najniže grane od svog osnutka. I to u svojoj neslužbenoj prijestolnici! Upravo zbog svojih 11 vijećnika, koliko ima i za potrebe Subotice preimenovani MP, izgubio je priliku da – poput Skupštine Vojvodine, gdje je Pásztoru poklonjeno predsjedničko mjesto – vrati mjesto gradonačelnika, jer nije nevjerojatno da je i takva opcija postojala u slučaju ravnopravnijeg odnosa snaga nakon travanjskih izbora na lokalnoj razini.

A gore (s)pomenutoj promjeni »opće kulture Grada« (navedimo samo formiranje većeg broja »zavičajnih udruga«, održavanje narodnjačkih posela u središtu Subotice i, za sada neuspjelu, inicijativu za osnutkom »krovne institucije kulture« pod imenom Brana Crnčević) – na veliku žalost deklariranih lokalpatriota – značajan doprinos dao je upravo SVM i njegovi glasači. Drugim riječima, svojim je pragmatizmom SVM pridonio paradoksu da aktivno sudjeluje u – što bi, zamjerajući prije nekoliko godina vladajućoj Demokratskoj stranci (DS), István Pásztor rekao – »balkanizaciji Subotice«.

SITNE ZLOBE I SLATKE TAJNE

Atmosfera tog procesa (»balkanizacije«, Pásztoru za podsjećanje), međutim, ni na trenutak se nije osjetila na konstitutivnoj sjednici lokalnog parlamenta prošlog četvrtka. Da nije bilo PGS-a i njegovog članka i još uvijek aktualnog gradonačelnika **Jenôa Maglaija**, koji će se, izgleda, i ubuduće pokazati kao

sukoba interesa, garnirajući to i izjavom kako vjerojatno ni sam predsjednik Skupštine grada nije zadovoljan zbog toga što će sljedeće četiri godine sjediti tamo gdje će sjediti. Odbacujući, naravno, ovu toksiku sa svoga imena Bunford je odgovorio kako je Maglaiju nemoguće prodrijeti u dubinu nečijih osjećaja ili misli. I njegova izjava o dužnosti koju će obavljati bila je ne samo očekivana nego i posve u

»Ne« i kada si »za«: Pokret za građansku Suboticu

najglasnija oporba proglašenje Bunforda za predsjednika Skupštine grada moglo se obaviti i uz poznatu **Mendelssohnovu** koračnicu. Znajući nešto više od onoga što je rekao ili samo »pretpostavljajući na temelju činjenica«, tek Maglai je, što za skupštinskom govornicom što pred novinarima, rekao kako izbor Bunforda na ovu dužnost nije dobro rješenje zbog mogućeg

duhu prisege koju je pred prisutnim vijećnicima Skupštine grada dao: interes Subotice i njezinih stanovnika bio mu je, jeste i bit će na prvom mjestu. Ako se Maglaijeve opaske i mogu doživjeti kao »zanimljivi detalji« koji su izvještajcima poslužili za proširenje izvještaja, prijedlog Bunforda da na mjesto tajnika Skupštine grada bude izabran **Gyula Ladóczy** nije pretrpio

niti jednu ozbiljnu kritiku. Ipak, vrijedno je u vezi s ovim spomenuti kako je nakon salvi pohvala na račun predloženog kandidata Maglai rekao kako ipak neće glasati za Ladóczykog iz prostog razloga što je PGS oporba, nagovijestivši na taj način i buduću logiku ponašanja vijećnika Pokreta na čijem je čelu.

Ono što je novinare, a zanimalo i najveći dio javnosti, najviše zanimalo na konstitutivnoj sjednici svakako je odgovor na pitanje tko će biti novi gradonačelnik? Odgovor koji ne izlazi iz domena dužnosti na koju je izabran Bunford je dao riječima da će sjednica lokalnog parlamenta na kojoj će biti izabran prvi čovjek grada biti održana trećeg tjedna u lipnju, dok je predsjednik Gradskog odbora SNS-a i šef grupe vijećnika te stranke **Bogdan Laban** odbio potvrditi nagađanja o tome hoće li on biti budući gradonačelnik. Umjesto toga, on je novinarima rekao kako će SNS imati svog kandidata za gradonačelnika, a javnost će biti obaviještena nakon što o tomu odluku donese Gradski odbor ove stranke.

Osim već spomenutoga, treba reći kako je dan prije održavanja sjednice postignut koalicijski dogovor SNS-a, SVM-a i Saveza bačkih Bunjevaca (SBB) tako da vladajuća koalicija u Subotici trenutačno broji 43 od ukupno 67 vijećnika. Paralelno s tim i Laban i Bunford potvrdili su da se vode razgovori i o »resorima«, odnosno podjeli vlasti unutar Gradskog vijeća, a nije nezamislivo da se koja riječ utroši i na »kadrove« u javnim poduzećima i ostalim ustanovama koje su u nadležnosti lokalne samouprave. Nije, također, neznatljivo ni reći kako čak niti na konstitutivnoj sjednici (kada se polaže prisega koje se ionako nitko ne drži) nisu prisustvovali svi vijećnici: od njih 67 četiri nisu došla. Ono što dolje potpisani pouzdano zna: jedan iz razloga koji ima mnogo veću težinu od prisustva na sjednici.

Z. R.

Kako komentirate smjenu urednika u RT Vojvodine?

**ALEKSANDRA ĐURIĆ –
BOSNIĆ,
Novi Sad**

Bojim se onoga što slijedi

Ovo što se posljednjih tjedana događa na RTV Vojvodine izuzetno je štetno prije svega za sam javni servis. Mi smo nekoliko puta novom Upravnom odboru i novom vodstvu skrenuli pažnju da je programska koncepcija od Programskog savjeta ocijenjena uspješnom i približna je viziji onoga što javni servis treba biti. U posljednjem razdoblju RTV je postajao u pravom smislu ono što bi trebao biti – javni servis građana. Prema našim uvidima ni u jednom momentu program RTV-a nije bio pristrasan, nije bio zloupotrijebljen u odnosu na bilo koju političku opciju. Naprotiv, promovirane su ideje interkulturalnosti. Znajući sve ovo ja trenutačna događanja u RTV-u vidim kao veliku krizu ovog javnog servisa. Nisam sigurna na koji način će ova kriza moći naći neki pozitivan ishod i na koji način će se moći prevladati. RTV Vojvodine prije svega pripada građanima i ona je namijenjena njihovom objektivnom, preciznom i točnom informiranju. Bojim se onoga što će uslijediti. Obradovala me je brojnost ljudi koji na prosvjedima daju potporu smijenjenim urednicima i novinarima. Ono što se dogodilo na RTV-u, a što je narušavanje integriteta ljudi koji su dobro radili svoj posao nikada neće naići na pozitivnu reakciju javnosti. To je proces koji će se tek razvijati i neće se odnositi samo na Vojvodinu i Srbiju već i na cijelu regiju. Postoji jedna generacija mladih i ljudi srednje dobi koji poučeni jezivim rastrojtstvom sustava više neće dozvoliti da budu žrtve demagogije i ideološke uzurpacije nacionalizma i ksenofobije.

Z. V.

**TATJANA PEJIĆ,
Šid**

Dići glas protiv nepravde

Svaka smjena urednika i direktora, bez stvarnih razloga propisanih zakonom, nije dobra. To dovodi do toga da će ubuduće biti smijenjen svaki urednik koji nije simpatičan političarima na vlasti, bez ikakvog obrazloženja. I meni se to dogodilo 2004. godine. Bila sam direktorica JP *Radio Šid* u Šidu. Nisam bila članica nijedne stranke, ali mi je potporu dala Demokratska stranka. Došla sam u Šid iz Novog Sada gdje sam radila kao novinar na Televiziji Novi Sad. Dolaskom radikala na vlast u Šidu smijenjena sam bez ikakvog obrazloženja. Dobila sam i otkaz, zbog čega sam tužila *Radio Šid* i poslije 4,5 godine dobila presudu u svoju korist. Direktor koji mi je dao otkaz nije snosio nikakvu odgovornost. Komisiju koja me je razrješavala sam zamolila da u zapisnik uđe što sam u poduzeću zatekla, a što ostavljam. Dobila sam odgovor: »Mi nismo došli izvršiti uvid u Vaš rad, nego da Vas razriješimo«. Ilustracije radi, zatekla sam dva kredita i dugove, a ostavila sam jedan kredit, vraćenu većinu dugovanja, 1.500.000 na računu i 1.000 potpisanih predugovora za drugu fazu razvoja kablovskog sustava. Zbog posjedovanja kablovskog sustava, prošle godine JP *Radio Šid* je tijekom privatizacije najskuplje prodan. Nažalost, u našem društvu je postala praksa da se direktori javnih poduzeća i urednici u medijima mijenjaju smjenom vlasti, bez uvida u stvaran rad pojedinca. S takvom praksom pod hitno treba prestati. Podržavam prosvjed protiv ovakvih smjena. Treba dići glas protiv nepravde, ali to je trebalo uraditi i ranije.

S. D.

**MARINKO ĐANIĆ,
Sonta**

Politika na štetu struke

U posljednje dvije godine redovito pratim televizijske programe. Najugodnije iznenađenje bio mi je program RT Vojvodine. Svi, od najmlađih, do najstarijih gledatelja, mogli su naći ponešto baš po svojem ukusu. Čak su i politička izvještavanja bila lišena neke velike ostrašćenosti, toliko karakteristične za većinu TV postaja. Svaka politička opcija imala je pristup javnom servisu Vojvodine, a i svaka nacionalna zajednica svakodnevno je imala, neke manje, a neke više, određenu »minutažu« programa na svojem materinjem jeziku. Ukoliko bih pokušao biti objektivan, program RT Vojvodine bio je najsadržajniji. Jedino smo na RT Vojvodine podrobno izvještavani o velikim uspjesima naših mladih matematičara, fizičara i sportaša, ostale postaje uzore za svoje gledatelje traže među, da mi nitko ne zamjeri, polusvijetom. Velike novce davali su i daju problematičnim tipovima s kriminalnom prošlošću i sadašnjošću, koja je u sukobu s moralom, a često i zakonom. Jačanjem utjecaja političke garniture na vlasti, odnosno voljom Beograda, u RTV Vojvodine dolazi do smjenjivanja kadrova koji su sveukupnu kvalitetu programa podigli na vrlo visoku razinu, koji su kreirali program po ukusu normalnih, a ne polupismenih i nepismenih gledatelja, u pravilu željnih najprizemnijih vulgarnosti. Iskreno, plašim se svega ovoga, jer vidim da se na mjesta smijenjenih vraćaju kadrovi iz devedesetih, iz najgorih ratnohušakačkih godina ove televizije, pa me ne bi začudilo ukoliko se iz svakodnevnog programa počnu eliminirati i emisije na jezicima nacionalnih manjina.

I. A.

**RAZGOVOR POVODOM POKRETANJA
TV EMISIJE NA VINKOVAČKOJ TELEVIZIJI:**

**IVAN UŠUMOVIĆ, ČLAN IO HNV-a
ZADUŽEN ZA INFORMIRANJE**

Povećati vidljivost naše zajednice u matičnoj državi

Bitno je doprijeti do javnosti i podići svijest o postojanju vojvođanskih Hrvata, o problemima naše zajednice, našoj kulturi * Signal Vinkovačke televizije se prostire Podunavljem i Srijemom, te dopire čak do Tavankuta, a ta se televizija preko kablenskog sustava može gledati u cijeloj Hrvatskoj

Prošloga je petka na Vinkovačkoj televiziji emitirana prva Hrvatska rič iz Vojvodine, emisija koja se bavi ovdašnjom hrvatskom zajednicom.

»Važnost ovakve emisije se može promatrati kroz više prizmi«, kaže član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužen za informiranje Ivan Ušumović.

»Prije svega, poanta pokretanja je bila upravo probiti medijski zid šutnje u Hrvatskoj koji postoji prema Hrvatima iz Vojvodine. Bitno je doprijeti do javnosti i podići svijest o postojanju vojvođanskih Hrvata, o problemima naše zajednice, našoj kulturi koja je malo reći bogata i raznovrsna, o tome što za nas znači njegovati naše kulturno naslijeđe. Budući da već duže vrijeme kod nas traje privatizacija medija koja se pokazala kao vrlo neuspješ-

na, osvojiti medijski prostor, pa makar i jednom mjesečno u Hrvatskoj, mnogo znači za iznošenje problematike za koju je sve manje prostora kod nas«.

Kažite nam više o koncepciji emisije, hoće li je moći gledati i ovdašnji Hrvati?

Emisija je društveno-kulturno-politička, ako se to može tako nazvati, pošto ćemo se truditi obrađivati aktualne teme iz tih područja. Naučeni smo da volimo folklor i običaje, dapače, to je dio nas i našeg naslijeđa, ali moramo govoriti i o stvarima iz drugih domena. Emisija će biti emitirana jednom mjesečno – prvoga petka u mjesecu od 16.10 sati. Bit će u formi intervjua, s tri različita voditelja, budući da smo vodili računa o disperziranosti hrvatske zajednice u Vojvodini. Svaki mjesec će se mijenjati gosti po principu – iz Subotice s okolicom, iz Podunavlja i iz Srijema. Signal Vinkovačke televizije se prostire Podunavljem i Srijemom, te dopire čak do Tavankuta, a ostali gledatelji će moći koristiti opciju odloženog gledanja na youtube kanalu Vinkovačke televizije, kao i na facebook stranici HNV-a. Autori i voditelji emisija su novinari iz Vojvodine, a tehnička realizacija i emitiranje spada pod okrilje Vinkovačke televizije.

Kako je došlo do suradnje s Vinkovačkom televizijom?

Ideja o ovoj emisiji je nastala nakon gostovanja na Vinkovačkoj televiziji u emisiji *Aktualno* gdje smo sudjelovali Ivana Petrekanić Sič, Jasna Vojnić i ja. Glavna urednica Vinkovačke televizije Ana Šibenik – Tomić je tada predložila da ako postoji volja i želja, oni bi nam ustupili medijski prostor pod uvjetom da se mi bavimo produkcijom, jer su i sami u deficitu sa stručnim kadrom. Kasnije smo se

gospođa Šibenik – Tomić i ja dogovarali o konceptu emisije, realizaciji, kao i najpogodnijem terminu za emitiranje. Potporu cijelom procesu je pružilo i vodstvo HNV-a, a predsjednik Vijeća Slaven Bačić bio je prvi gost ove emisije. Širiti informiranje o vojvođanskim Hrvatima izvan granica je i dio buduće strategije HNV-a glede informiranja, a o tome će uskoro biti i više riječi.

Kakva je financijska konstrukcija ovog TV projekta?

Financijska konstrukcija emisije se sastoji od čistog novinarskog altruizma i želje za doprinosom boljitku naše zajednice. Vinkovačka televizija pokriva troškove emitiranja, jer kako i sami kažu, nažalost nemaju sredstava za honorare. S naše strane, jedino je pokrivanje troškova putovanja do Vinkovaca.

Kakva su očekivanja od ove emisije, hoće li ona povećati vidljivost ovdašnje hrvatske zajednice na prostoru na kojem se Vinkovačka televizija emitira?

Očekivanja su upravo ta da se podigne vidljivost zajednice vojvođanskih Hrvata. Primjerice, puno se više prostora daje Hrvatima iz Bosne i Hercegovine. Uzimajući u obzir da se Vinkovačka televizija preko kablenskog sustava može gledati u cijeloj Hrvatskoj, svaki efekt koji ostvari ova emisija će biti bolji od predašnjeg, točnije nepostojećeg. Tek možda kasnije emisije, ako ih bude još i na nekim drugim televizijama, će moći govoriti o postizanju boljeg efekta od ove emisije. Svakako ostaje da radimo kao i do sada na boljitku u informiranju naše zajednice, stoga se nadam da će kvaliteta programa rasti.

D. B. P.

Kuća građena u ratu

I u ratu se gradilo; i u ratu je živjela nada o brzom povratku u uobičajene tokove života. Rat je potrajao, a zgrada čija je gradnja odobrena 1942. godine ostala je sačuvana unatoč bombama koje su dvije godine kasnije zauvijek izmijenile izgled pojedinih gradskih kvartova Subotice i padale i u obližnjim ulicama. Nalazi se na uglu ulica Miloša Obilića i Cara Lazara, među onim je zgradama koje i danas stilom privlače poglede, a onda i pitanja o nastanku i povijesti objekta.

Građena je u stilu, tih desetljeća u svijetu, popularne moderne; prema mišljenju pojedinih stručnjaka spada među najljepša ovdašnja ostvarenja tadašnje moderne arhitekture.

Autentična dokumenta iz vremena podizanja ovog objekta u Povijesnom arhivu istraživao je i publicirao arhitekt dr. **Zsombor Szabó**, naručitelj projekta bio je **Franjo Vidaković**, projektant dipl. ing. arhitekt **Lajos Deutsch**. Uz dozvolu za gradnju istovremeno je zatraženo i odobrenje za rušenje dotadašnjeg objekta na istoj lokaciji. »Stara« fotografija, ipak, potječe iz vremena bližeg nama, s kraja dvadesetog stoljeća.

Preko puta se nalazi zgrada istog stila, ali u međuvremenu mijenjana.

NEKAD
i
SAD

K. K.

Kako zagađujemo organizam grada u kojem živimo

Prvi teoretski radovi s konca XIX. stoljeća inspirirani Darwinovom teorijom o evoluciji, grad kao djelo ljudske zajednice uspoređivali su s jednim živim bićem. Prvo se podigne jedna kuća, pa druga... Zatim se skup kuća pretvara u selo, a više sela se sklope u grad. Znači, svaki grad ima svoje razdoblje rođenja i odrastanja. U jednom trenutku grad postiže svoj vrhunac, zatim počinje stagnirati, stariti, nastupa degradacija i na kraju grad nestaje, umire. Naravno, ovo je vrlo uprošćena priča koja se može ispričati o jednom gradu. Recimo, priču o Subotici mogli bismo početi ovako: nekada su postojala jezera, stalne i bujične rječice, mlake, šumarci u rječnim dolinama. Na uzvišenjima koje je narod nekada zvao hatovima ili gredama počeli su se naseljavati ljudi, čija je zajednica tijekom vremena bila sve jača i jača. Isprva su živjeli u harmoniji s prirodom koja ih je okruživala, ali kako se razvijala civilizacija, napose tehnika, ljudi su umislili da mogu zagospodariti i nad prirodom. Prvo su vodu pili iz plitkih bunara dubokih nekoliko metara, zatim su bušeni bunari dubine do tridesetak metara, danas zahvaljujući postojanju gradskog vodovoda, pijemo vodu staru više milijuna godina, koja se cijedila s Karpata i koja se nalazi na dubini od oko 120 metara. Mnogi stručnjaci smatraju da će zalihe pijaće vode u budućnosti biti dragocjene, više nego što je to danas npr. nafta. Čini mi se da mi Subotičani (ali i stanovnici ostalih gradova) još nismo svjesni kakvu dragocje-

nost trošimo nemilice umjesto da čuvamo svaku kap vode.

KRVOTOK GRADA

Nadovezajući se na biološki teorijske teorije, vodovod i kanalizaciju jednog grada, možemo naprimjer usporediti s krvoto-

Kako je to već u životu, vremenom se i u krvnim sudovima stvaraju zakrečenja koja dovode do tzv. suvremenih bolesti krvotoka, srca i mozga koji se narodski zovu srčani i moždani udar. Po statistikama, ove su bolesti najčešće i uzroci smrti jednog organizma zvanog čovjek. Slično

su promjera, znaju se zakrečiti iz nekoliko razloga: prvo u nju se bacaju stvari, kojima nije nika-ko mjesto u odvodima (perje, organski otpatci iz kuhinje itd.). Kod nas kiše s asfaltiranih ulica speru pijesak i prašinu, koja se zatim polako taloži na dnu cijevi, smanjujući njenu propusnu moć. Nekad prije, radnici su ulazili u ove sustave i s vremena na vrijeme po čistili su ovaj talog. Danas u svijetu postoje roboti na daljinsko upravljanje koji čiste kanalizacijske cijevi raznih promjera. Ne sjećam se da sam pročitao vijest da je naše subotičko javno poduzeće *Vodovod i kanalizacija* kupilo ili nabavilo ovakav stroj.

EKOLOŠKA KATASTROFA

Godine 1972. jezero Palić doživjelo je prvu ekološku katastrofu u tadašnjoj zemlji, zbog neizgrađenog pročistača za otpadnu vodu. Sanacija, ili kako su tada pisale novine, »akcija stoljeća« trajala je šest godina. Za ovo vrijeme turistički život je zamro, ukinut je tramvaj, a ljudi su i nakon sanacije počeli zazirati od palićke vode. Pročistač je, počevši od 2005., rekonstruiran i njegov kapacitet je proširen pošto prvi nije mogao pročistiti sve veće i veće količine otpadne i bujične vode. Po planu, otpadne vode naselja Palić preko cijevi pumpaju se u »novi pročistač« koji sada radi punim kapacitetom, ali voda Palićkog jezera još uvek nije ona prava, i rijetko možete videti kupaću u njoj. Tako to biva kada čovjek nadmeno želi svladati prirodu. Ona itekako uzvraća udarac.

Kompleks pročistača otpadnih voda

kom jednog čovjeka. Vodovod su arterije (arteški bunari nekad) koje u svaki dio grada dovodi zdravu pijaću vodu neophodnu za život ljudi, biljaka i životinja. Nasuprot ovome, kanalizaciju možemo shvatiti kao vene koje odvođe istrošenu, zagađenu vodu. Gradski pročistač otpadnih voda zapravo su bubreg i srce grada, koji pročišćenu zdravu vodu vraćaju prirodi otkuda nam ona ponovo služi za život.

se događa s vodovima za vodu i za odvodnjavanje. Vodovodne cijevi znaju, uslijed npr. zastarjelosti, popucati i onda privremeno plaviti pojedine dijelove grada. Znaju se i zakrečiti najčešće zbog željeznog oksida i onda iz vodovoda teče žućkasta, pomalo i smrdljiva voda. Zato je potrebno s vremena na vrijeme ove cijevi oprati, očistiti od svakojakih onečišćenja. I kanalizacijske cijevi, bez obzira kojeg

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA U HKPD-U MATIJA GUBEC U RUMI

Za sve prošle godine

Želja autora izložbe bila je da prikaže društvo i ljude koji su prolazili i ostavili traga u njegovom radu kroz 113 godina postojanja

Dio prostorija Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Rume pretvoren je u izložbeni prostor u kojem su predstavljene fotografije iz njihove bogate arhive. Hrvatska udruga iz Rume postoji i radi preko jednog stoljeća, što ih svrstava u jedno od najstarijih društava u

bio izvršiti selekciju fotografija i postavi ih na pano:

»Ja sam napravio malo drukčiji koncept izložbe: kroz fotografije sam napravio retrospektivu rada našeg društva, od postanka odnosno prvih fotografija do današnjih dana, koje čuvamo u našoj arhivi. Na prvom tablu nalaze se najsta-

Boško Bogičević i Josip Jurca koji je dirigent u tamburaškom orkestru od 1998. godine do danas.

BROJNI FESTIVALI

Kroz brojne fotografije može se vidjeti da je *Gubec* jedna od rijetkih udruga koja je neprekidno radila unatoč tome što se kroz to vrijeme promijenilo ukupno šest država. A koliko su bili aktivni vjerodo-

stojno govore fotografije s brojnih festivala:

»Pokušao sam s fotografijama kojima raspolažemo u našoj arhivi prikazati naša brojna sudjelovanja na festivalima. Tako su tu fotografije s Festivala muzičkih društava Vojvodine, tamburaških orkestara Srbije, Festivala jugoslavenske tamburaške glazbe u Osijeku i na raznim drugim mjestima. Činjenica da smo samo u 2005. godini imali 28 koncerata govori

Josip Jurca, autor izložbe

Vojvodini. Želja autora izložbe bila je upravo da prikaže društvo i ljude koji su prolazili i ostavili traga u njegovom radu kroz 113 godina postojanja.

NAJSTARIJE FOTOGRAFIJE

Dugogodišnji član HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume, istaknuti povjesničar i kroničar **Ratko Racković** došao je na ideju napraviti izložbu fotografija druženja članova Društva. Međutim, iz zdravstvenih razloga to nije uspio realizirati, pa je taj posao prepušten **Josipu Jurci**, dirigentu Velikog tamburaškog orkestra i dugogodišnjem članu udruge u Rumi, čiji je posao

rije fotografije našeg orkestra iz 1937. godine, fotografirane prilikom osnutka Hrvatskog tamburaškog saveza. Tu su i naši solisti iz razdoblja dok ja nisam vodio orkestar i koji su bili angažirani samo za tu priliku. Kada sam preuzeo vodstvo, zauzeo sam drugačiji koncept i doveo svoje stalne soliste. Danas su to **Dušan Stupar, Bogdan Dejanović, Katarina Atanacković, Zoran Lepšanović, Dunja Divić, Željko Tovilo...**», kaže Jurca.

Osim solista, na tabloima su predstavljeni i dirigenti tamburaškog orkestra koji su se mijenjali kroz dugo razdoblje: **Pera Matušić, Žarko Škorić,**

1925.

1935.

puno o nama, a fotografije to i potvrđuju», kaže Jurca.

Navike i običaji su se mijenjali kroz vrijeme, a upravo su te promjene ostale zabilježene na fotografijama Društva. Izložba prikazuje nogometne utakmice, razna druženja, snimanja emisija, koncerte i gostovanja, rad odjela kojih danas više nema, te kako je tekla izgradnja prostora u kojem Društvo i danas djeluje:

»U posljednje vrijeme okosnica našeg rada je Veliki tamburaški orkestar. Međutim, u ranijem razdoblju

rija; najprije velike, a potom male dvorane i na njima se može lijepo vidjeti koliko je truda i rada uloženo. Što je posebno zanimljivo, sve je to rađeno dobrovoljnim radom uz veliki entuzijazam članova našeg društva i naših prijatelja zahvaljujući kojima mi danas imamo odgovarajuće uvjete za rad i druženje«.

Kako nam na kraju razgovora ističe, bilo je teško izabrati fotografije, posebno zato što ova udruga posjeduje bogatu arhivu koja datira iz 1903. godine:

1975.

1998.

to je bila dramska sekcija koja je svojevremeno bila veoma uspješna, a radila je i folklorna sekcije. A tu su i fotografije zbora koje datiraju iz 1925., godine kada je još moj djed pjevao. Nažalost tih fotografija nemamo puno, samo nekoliko fotografija naše dramske sekcije ali ipak dovoljno da i njih prikazemo i podsjetimo posjetitelje i na njihov vrijedan rad i uspjehe. Posebnu vrijednost imaju fotografije izgradnje naših prostora

»Od te davne 1903. do danas nijedna fotografija, ulaznica, niti bilo što drugo što nas vezuje za Društvo nije bačeno. Sve se to čuva u našim ormanima u kojima je sve pohranjeno. Postoji još materijala i sada se vodim idejom da možda već iduće godine napravimo izložbu naših plakata s naših brojnih nastupa. Mislim da bi ljudima možda bilo interesantno da se i to prikaže«, zaključuje sugovornik.

S. Darabašić

TJEDAN U BAČKOJ

Gradani prvog i drugog reda

Sombor ima status grada kome, osim samog Sombora, pripada i 15 okolnih sela, a u njima živi polovica ukupnog broja stanovnika grada Sombora. Oduvijek su oni sa sela težili da dođu u grad, pa je sada i teško reći koga u Somboru ima više – onih pravih Somboraca ili onih koji su svoja sela zamijenili gradskim životom. I nije im zamjeriti. Svatko ide tamo gdje misli da mu je bolje. Netko sa sela u grad, netko iz grada u selo, mada je, ruku na srce, onih na relaciji selo-grad uvijek bilo neusporedivo više. I dok je nekada otići iz sela u grad bilo relativno lako, jer lako su se dobivali stanovi, kupovale ili gradile kuće, sada je to mnogo teže. I skuplje. Tako su u selima ostali i oni koji su htjeli i oni koji su morali. No, bez obzira što je razlog njihova ostanka, ono što zaslužuju su uvjeti života dostojni suvremenog čovjeka XXI. stoljeća. A suvremeni čovjek XXI. stoljeća ne pije vodu iz cisterne već iz vodovoda, suvremeni čovjek XXI. stoljeća ima dostupnu lječničku brigu i ne putuje 40 ili 50 kilometara radi najobičnije analize krvi, suvremeni čovjek XXI. stoljeća ima pravo da umjesto praćenja polusvijeta na TV ekranima pročita knjigu. Ima suvremeni čovjek pravo na još mnogo toga, ali o tome nekom drugom prigodom. Nekom drugom prigodom i o cisternama koje nekoliko puta na tjedan obrađuju stanovnike u selima pijaćom vodom, nekom drugom prigodom i o tome kako se zbog najbanalnije analize krvne slike putuje do Sombora što staje minimum 500 dinara. Ovog puta hoću o kulturi, jer valjda i to zaslužuju oni koji žive na selima. Valjda bi i oni koji žive na selima trebali pogledati neku predstavu, poslušati književnu večer ili neki koncert, pročitati knjigu. Glede predstava, koncerata i književnih večeri sve se svodi na entuzijaste koji imaju znanja, snage i volje takve kulturne sadržaje priređivati u svojim sredinama. S praksom da se kulturna događanja iz grada sele i u okolna mjesta odušlo se prije nekoliko godina, valjda se vodilo logikom: onaj koga to zanima doći će u Sombor. Glede knjiga i čitanja tu se mještani sela ne mogu požaliti, jer svako selo ima knjižnicu. E, te knjižnice zapravo su i povod ovog tjednog pregleda, jer kako sada izgleda sela će ostati bez knjižnica. Ne možda sva, ali većina hoće. Tako barem kaže neumoljiva racionalizacija u javnom sektoru. A te neumoljive brojke kažu da je četvrtina uposlenih u gradskoj knjižnici prekobrojna. A gdje će se prelomiti nego li na seoskim knjižnicama, pa tko voli čitati eto mu autobusa i pravac Sombor. Ako u međuvremenu cijena autobusne karte ne bude razlog da umjesto knjige uzme daljinski u ruke.

Z. V.

OBITELJ MOR U PLASTENIČKOJ PROIZVODNJI

Rad i trud se isplati

Može se zaraditi više novca s ove male površine nego s jutra kukuruza. Zato i imam u planu da u skorije vrijeme podignem još jedan veći plastenik, ali tada bih se isključivo time bavio i ne bih radio niti jedan dodatni posao. Vjerujem da bih tada od proizvodnje mogao sasvim solidno uzdržavati svoju obitelj, kaže Stevan Mor

Sudeći po broju plastenika koji se sve češće mogu vidjeti u srijemskim vrtovima, može se sa sigurnošću reći da plastenička proizvodnja u Srijemu dobiva sve veći značaj. Sve je više uspješnih povrtlara

pomoć države u vidu određenih poticaja dobro došla. Jedan od povrtlara koji se uspješno bavi plasteničkom proizvodnjom već deset godina je i **Stevan Mor** iz Kukujevaca.

Evica i Stevan Mor

koji se isključivo bave proizvodnjom povrća u zatvorenom. Iako takav vid proizvodnje iziskuje velika ulaganja, svakodnevni trud i rad i mnoga odricanja, neki od uspješnih povrtlara iz Srijema u plasteničkoj proizvodnji vide svoje osnovno zanimanje tvrdeći da se od tog posla može živjeti. Ipak, ne spore da bi im

TEŽAK POČETAK

Na samom izlasku iz Kukujevaca prema Erdeviku, odmah pored obiteljske kuće Mor, nalaze se dva plastenika, jedan veći i jedan manji, u kojima ova obitelj provodi najveći dio svog vremena uzgajajući povrtlarske kulture. Sve je počeo

lo desetak godina prije kada je Stevan odlučio napraviti jedan mali plastenik:

»Imao sam želju da mi povrtlarstvo bude osnovno zanimanje. Prije nego što sam se odlučio na taj korak, s obzirom na to da sam radio kao vozač, promatrao sam kako niču plastenici diljem Vojvodine. Prvo sam se raspitivao, jer ništa nisam znao o povrtlarskoj proizvodnji, a zatim sam otišao u Bosnu gdje je to zanimanje rasprostranjeno, kako bih saznao kako se to radi. Polako sam učio i usavršavao se, ali i danas učim i još uvijek nisam dovoljno usavršio svoje znanje.«

A kao i svaki drugi i njegov početak posla je bio težak:

»Krenuo sam vlastitim sredstvima. Bio sam siguran da ja to mogu, iako zemlje nisam imao puno. Najprije sam napravio mali plastenik i prve cijevi za njega sam dobio od prijatelja. Poslije sam cijevi kupio sam kako bih napravio drugi manji plastenik. Za veliki plastenik moj otac je prodao jutro zemlje i taj novac sam uložio u izgradnju. Danas održavam dva plastenika na 7 ari zagrijanog prostora. U oba plastenika posjedujem grijanje na slamu kako bih biljkama osigurao odgovarajuće uvjete za razvoj«, kaže Steva.

A da bi izniklo kvalitetno povrće, potrebno je svakodnevno boraviti u plasteniku:

»Posla ima svakog dana. U posao smo uključeni supruga **Evica** i ja i, ako ništa drugo, svaki dan se mora proći kroz njega, provjeriti ima li kukaca,

nekih životinja koje bi mogli napraviti eventualnu štetu na biljkama.«

KVALITETA NA PRVOM MJESTU

Već mjesec dana Morovi imaju krastavce uzgojene u svom plasteniku. Već početkom šestog mjeseca očekuju prve plodove rajčice koje uzgajaju u većim količinama:

»Povrće prodajem ispred kuće i nosim na tržnicu. Naša kuća nalazi se na idealnom mjestu, na putu koji vodi za Novi Sad tako da kupaca uvijek ima. U blizini su nam Erdevik, Ljuba

i Bingula i često nam mještani iz tih sela dođu po povrće. Kvaliteta je jako važna i mi se uvijek trudimo da bude-mo korektni. U malom plasteniku gajim papriku i nju sadim samo da bih je kupcima dijelio. Ljudi danas vole dobiti i, iako je u početku paprika dosta skupa, nije mi problem da onome tko kupi 2-3 kilograma rajčice poklonim i jednu papričicu.»

Što se tiče isplativosti, Morovi tvrde da se danas povrtlarska proizvodnja u plastenicima više isplati nego što bi imali koristi od posijanog kukuruza:

»Može se zaraditi više novca s ove male površine nego s jutra kukuruza. Ne mogu reći da se rad i trud ne isplati, ali ipak sve zavisi od površine na kojoj uzgajaš povrće. Zato i imam u planu da u skorije vrijeme podignem još jedan veći plastenik, ali tada bih se isključivo time bavio i ne bih radio niti jedan dodatni posao. Vjerujem da bih tada od proizvodnje mogao sasvim solidno uzdržavati svoju obitelj.«

ŽELJA ZA PROŠIRENJE PROIZVODNJE

Još uvijek se Steva, osim povrtlar-skog, mora baviti i dodatnim poslom

jer sredstva od prodaje povrća nisu dovoljna za izdržavanje njegove četve-ročlane obitelji. Za proširenjem povrtlarske proizvodnje ima veliku želju i volju, idealne uvjete za rad i kada bi imao materijalnu potporu tvrdi da bi se potpuno posvetio tom poslu:

»Za proširenje proizvodnje nedostaju mi sredstva kako bih uspio podići još jedan veliki plastenik. Tada bih se bavio isključivo povrtlarstvom, stalno bio doma sa svojom obitelji i radio posao koji zaista volim. A da bi bio uspješan u nečemu, moraš se tome potpuno posvetiti i taj posao moraš voljeti.«

Do sada nije sudjelovao ni na jednom natječaju za poticaje. Tek od nedavno počeo je pratiti sve aktualne natječaje Tajništva za poljoprivredu APV:

»Pratit ću natječaje i pokušat ću sudjelovati na nekom od njih. Ta sredstva bi mi jako puno značila. Tada bih mogao podići još jedan plastenik i samo od toga živjeti i u potpunosti se posvetiti poslu koji zaista volim. Želja mi je da se u skorije vrijeme počnem baviti i uzgojem saksijaskog cvijeća i već imam neke ideje koje ću, nadam se, uspjeti realizirati«, navodi Mor na kraju razgovora.

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Što su nam prioriteti?

Često smo u situaciji da osudimo drage ljude što na vrijeme ne odu liječniku nego se to obično dogodi onog trenutka kada bude kasno. Da nisam doživjela, ne bih povjerovala. Ali sada donekle mogu i razumjeti sve one koji odugovlače svoj odlazak na liječnički pregled iako im je zdravstveno stanje ugroženo. Naravno da se to ne odnosi na one koji imaju tu sreću da mogu liječnički pregled, kao i sve ostale nalaze koje nude brojne privatne klinike, platiti. I sve to na jednom mjestu. No, što se dogodi kada vam pozli u kasnim večernjim satima i nemate drugu mogućnost nego pozvati hitnu pomoć, koja će, ukoliko u tom trenutku ima slobodno vozilo, doći odmah vam pružiti pomoć? Ako ste u mogućnosti sami voziti, tim bolje. Da me ne shvatite pogrešno, nije da ne vjerujem u stručnost medicinskog osoblja, jer ne mogu osuđivati ljude kojima su ruke vezane zbog odluka koje je netko iznad njih osmislio, koliko god da su oni voljni dati sve od sebe kako bi nekome spasili život.

Radi se u konkretnom primjeru upravo o tome. Stanovnici Srijema vrlo dobro znaju da u srijemsko-mitrovačkoj općoj bolnici već duže vrijeme ne radi skener. Iskustvo koje sam imala tijekom proteklog tjedna dovelo me je u situaciju iz koje u danom momentu nisam znala naći izlaz. Radilo se o vrlo hitnom slučaju kada je bilo potrebno, kako bi se konstatirao uzrok bolesti, hitno snimanje glave. Noć, skener u Srijemskoj Mitrovici ne radi, a dva dostupna skenera su u Beogradu i Novom Sadu, liječnik ne smije dati uput. Kaže »najurit će me« i tješi nas da se za nekoliko sati pacijentu neće pogoršati stanje i da odmah sutra tražimo uput, koji, za nevjerovati, mora odobriti komisija koja zasjeda jedanput tjedno. Naravno, problem smo riješili – otišli smo sutradan u privatnu kliniku, gdje smo platili ne tako malu sumu kako bi otkrili uzrok zdravstvenog problema. Ispostavilo se da problem i nije bio mali, jer je u ovom konkretnom primjeru pacijent morao hitno biti smješten u bolnicu. Da ne duljim, na svu sreću se sve dobro završilo zahvaljujući našoj ažurnosti, pomalo i bezobrazluku jer očito je da takav način ophođenja koliko god ružan bio, danas nažalost ima smisla. Nakon svega se pitam, što nam je u ovoj krizi postalo prioritet? Koliko god da su nam neophodne prometnice, obilaznice, bazeni na koje se u posljednje vrijeme u Srijemu troše novci, je li moguće da se nitko nije sjetio popraviti jedan skener, toliko neophodan da bi se ugroženom pacijentu pružila odgovarajuća pomoć na vrijeme?

S. D.

Banja Junaković

Jedna od tri čuvene vojvođanske ustanove za odmor i rehabilitaciju *Banja Junaković* smještena je na krajnjem sjeverozapadu Pokrajine, udaljena od Apatina i Dunava svega 4,5 km. Okružena je prekrasnom hrastovom šumom i posjetiteljima nudi istinski raj za miran odmor i uživanje u prirodi. Termalni izvori na ovoj lokaciji u ataru sela Prigrevica pored Apatina otkriveni su još 1913. godine. Vode potiču s dubine od 700 m, a dostižu temperaturu i do 50 stupnjeva Celzija. Prva stručna analiza vode izvršena je 1914. godine u Budimpešti. Nalazi su potvrdili pretpostavke o njezinoj ljekovitosti, a po terapijskim kvalitetama stručnjaci su ove vode svrstali u isti red s vodama čuvenih svjetskih toplica u Karlovim Varima, Harkanyu i Lipiku. U

Od brojnih legendi koje govore o nastanku imena banje, najsimpatičnija govori da su u obližnjem selu Stapar u nekada živjeli uskoci gusari, koji su krstarili Dunavom i pljačkali bogataše, a plijen su često dijelili s lokalnom sirotinjom. U borbi su bili vrlo hrabri, pa je po njima, pučkim junacima, banja i dobila ime.

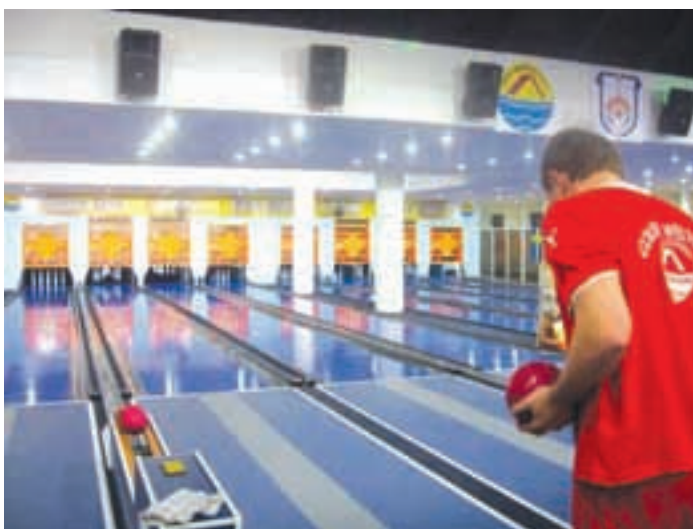
Prigrevici se 1929. godine osnivaju prve male toplice. Bio je to začetak zdravstvenog turizma u ovom kraju, koji je značajno unaprijeđen gradnjom modernog rekreacijskog centra *Banje Junaković*, koja je s radom započela 1983. godine.

Za kratko vrijeme *Banja Junaković* se izborila za ravnoopravno mjesto među brojnim toplicama Srbije, koje imaju neusporedivo dulju tradiciju. Rehabilitacijsko-rekreacijski centar, okružen hrastovom, bagremovom i jasenovom šumom, ima dobro organizirane programe rehabilitacije nakon prijeloma i ortopedskih operacija, neuroloških, reumatskih i ginekoloških oboljenja. Pod nadzorom stručnog medicinskog osoblja obavljaju se hidro, elektro, lasero i kineziterapije, magneto, parafino i radne

terapije. Osobito su popularne podvodne i ručne masaže (anticelulit, relax, med i čokolada, refleksomasaža stopala, scrub marine, spa tretman, limfna drenaža i druge). Svim gostima na raspolaganju su zatvoreni termalni bazen s temperaturom vode 36 stupnjeva Celzija i 10 otvorenih bazena različitih dubina i temperature vode, sa skakaonicama i toboganima, saune, 4 teniska terena, osmostazna kuglana napravljena po standardima Svjetske kuglaške federacije, a u ponudi su i mirne šetnje Stazom zdravlja kroz Park šumu Junaković i mogućnost iznajmljivanja bicikla i obilaska okolnih mjesta, po potrebi s vodičem.

U ljetnjoj sezoni organiziraju se noćna kupanja, igre na vodi i razni vidovi zabavnih programa. Svi sportski objekti građeni su sukladno najvišim svjetskim standardima, pa je ova lokacija pogodna i za kompletne pripreme sportaša. Smještajni dio raspolaže s ukupno 270 ležaja, velikim restoranom nacionalne kuhinje kapaciteta 450 osoba i dvije sale za organiziranje seminara i sastanaka, s kompletnom AV opremom. Ponudu zaokružuje wellness vikend za dvoje, koji uz vrlo povoljnu cijenu

pruža istinsko uživanje i bijeg od užurbane svakodnevice.

U tijeku su i radovi na gradnji jednog od najsavršenijih spa & wellness centara u regionu, s vrhunskim bazenima, sauna centrima, prostorijama za masaže i tretmane, fitnes i aerobik salama, anti-aging studijem, prostorima za igru djece. Sve ove sadržine u sklopu banjskog kompleksa svojim će posjetiteljima nuditi nezaboravan provod i relaksaciju. *Banja Junaković*, kako danas, tako i u perspektivi, jedan je od stupova razvoja turizma u općini Apatin. Turistička privlačnost cijelog ovog kraja su poznata lovišta, staništa čuvenog podunavskog jelena i vrlo bogate ribolovne vode na Dunavu i njegovim rukavcima, te bogata etno tradicija. Isto tako poznata je i apatinska kulinarska tradicija, najeksplicitnija u sklopu manifestacije *Apatinske ribarske večeri*. Očuvana priroda u okruženju *Banje Junaković*, prostrani park s cvjetnim alejama i skulpturama, urađenim u drvetu, metalu i kamenu, sportski tereni, kompleks bazena s mineralnom toplom vodom, blizina Dunava i lovišta, stoga čine ove toplice, posve sigurno, osim za liječenje, pogodnima i za boravak i odmor zdravih gostiju, za rekreaciju, pripremu sportista, te za lovce i ribolovce.

I. A.

Anita Đipanov treća u Tordincima

MONOŠTOR – Članica monoštorskog KUDH-a *Bodrog Anita Đipanov* osvojila je 3. mjesto na izboru *Šokačka kraljica* koji je održan nedavno u Tordincima, u Hrvatskoj. Deveti puta u tom mjestu održan je izbor najljepše djevojke u tradicijskom ruhu, uz bogati umjetnički program.

Vojvođani na Baranjskom bećarcu

TOPOLJE – Članovi HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega – *Sara Horvat* i *Milorad Stojnić* i *ŽPS Kraljice Bodroga* iz Monoštora sudjelovali su na 22. Kulturno-turističkoj manifestaciji *Baranjski bećarac* koja je 3. i 4. lipnja održana u selu Topolje. Oni su predstavili šokačku nošnju iz Berega i Monoštora. Na manifestaciji je sudjelovao i član literarne sekcije HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora *Antun Kovač*.

Šokački vašar, izložba kolača, revija narodnih nošnji, smotra folklor, predstavljanje fotomonografije hrvatske narodne nošnje Baranje, te predstavljanje četvrte knjige *Šokačka rič*, u kojoj su tiskane pjesme Antuna Kovača bili su dio programa *Baranjskog bećarca*.

Z. V.

Otkazuju se VIII. Dani AGM-a i Josipa Andrića u Plavni

PLAVNA – HKUPD *Matoš* iz Plavne obavještava javnost da se zbog izvanrednih okolnosti i bolesti organizatora otkazuju VIII. *Dani A. G. Matoša* i dr. *Josipa Andrića* koji su trebali biti održani za vikend, 11. i 12. lipnja. Termin održavanja manifestacije bit će javljen naknadno.

Godišnji koncert HKPD Jelačić

NOVI SAD – HKPD *Jelačić* održat će u nedjelju, 12. lipnja, svoj godišnji koncert kojim će prikazati ostvareni napredak u radu raznovrsnih glazbenih sekcija tijekom protekle godine dana.

Koncert će biti priređen u amfiteatru Sportskog i poslovnog centra *Vojvodina* (SPENS-u) u Novom Sadu, s početkom u 19.30 sati.

Zemunski zbor Odjek u Starčevu

STARČEVO – Nakon uspješnoga koncerta učenika beogradskih glazbenih škola, koji je 25. svibnja održan u starčevačkoj crkvi Svetoga Mauricija, 13. lipnja, na Antunovo, na istom će mjestu nastupiti zemunski zbor *Odjek*. Vjernici i svi zainteresirani građani će imati priliku uživati u najljepšim skladbama glasovitih svjetskih i hrvatskih skladatelja duhovne i klasične glazbe koje će izvoditi preko dvadeset Zemunaca na čelu s dirigenticom *Minom Bošnjak*. Koncert počinje u 20 sati, a kao i prethodnih godina financira se sredstvima iz proračuna grada Pančeva.

Predstavljanje knjige Bile riči u Somboru

SOMBOR – Predstavljanje knjige *Bile riči – rječnik govora Monoštora* autorice *Marije Šeremešić*, bit će održano u četvrtak,

16. lipnja, u 19 sati, u Gradskoj knjižnici *Karlo Bijelicki* u Somboru – Dječji odjel.

U programu predstavljanja sudjeluju: prof. dr. sc. *Ljiljana Kolenić*, recenzentica, *Katarina Čeliković*, urednica, *Tomislav Žigmanov*, u ime nakladnika i *Marija Šeremešić*, autorica. Predstavljanje priređuju ZKVH i UG *Urbani Šokci* iz Sombora.

Radni susret udruga kulture

TAVANKUT – ZKVH u suradnji s

HNV-om priređuje redoviti radni susret s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga koji će biti održan u Tavankutu, u iduću subotu, 18. lipnja, u prostorijama Galerije Prve kolonije naive u tehničar slame (Donji Tavankut, Marka Oreškovića 3), s početkom u 10 sati.

Na susretu će biti riječi o sljedećim temama: rad na organiziranju kulturnih manifestacija (revijalnog i natjecateljskog karaktera) hrvatskih udruga na razini AP Vojvodine (o kojoj će govoriti *Katarina Čeliković*), te apliciranje na natječaje – stanje, izazovi i problemi (o kojoj će govoriti *Darko Sarić Lukendić*).

Mikini dani u Beregu

BEREG – Tradicionalna, 19. po redu, smotra tamburaša *Mikini dani* bit će održana u nedjelju, 19. lipnja, na ljetnoj pozornici u Beregu, s početkom u 18 sati. Programom je predviđen doček gostiju od 17 do 18 sati, u 18 sati otvorenje programa tijekom kojeg će nastupiti tamburaški i folklorni sastavi, a bit će održano i natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša. U 20 sati predviđena je večera i zabava uz tamburaše. U slučaju lošeg vremena smotra će biti održana u mjesnom Domu kulture.

Termini za razgledanje Bunjevačke sobe

SUBOTICA – U HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici nedavno je otvoren etno postav *Bunjevačka soba*. Termini kada se postav može pogledati su: petkom od 16 do 19 sati i subotom od 9 do 13 sati.

Ljetni programi HMI

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika i ove godine organizira svoje ljetne, edukativne programe namijenjene Hrvatima iz cijelog svijeta. To su: seminar *Stvaranje kazališta* (od 2. do 10. srpnja), Mala škola hrvatskoga jezika i kulture (od 18. do 29. srpnja), *Eco-Heritage Task Force* (od 24. srpnja do 13. kolovoza), Ljetna škola hrvatskoga folklor (od 25. srpnja do 3. kolovoza) i Radionica narodnih nošnji *Hrvatska etnoriznica* (od 5. do 15. kolovoza). Prijave za ove programe su u tijeku, a više informacija o svakom od njih možete pronaći na internetskim stranicama HMI: www.matis.hr.

SLIKARSKA KOLONIJA SOMBORSKOG NAZORA

Colorit 16. put

Likovna sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* organizirala je proteklog vikenda jednodnevnu slikarsku koloniju *Colorit 2016*. U prostoru Hrvatskog doma okupilo se 17 slikara, koji su umjetničkoj zbirci *Nazora* ostavili dvadesetak umjetničkih slika.

»Slikari rade teme po svom izboru, mada nas raduje kada za to odaberu neki interesantan motiv Sombora. Što se tiče broja slikara, zadovoljni smo odzivom, ali isto tako i sastavom, jer su nam došli pravi majstori, bez obzira jesu li amaterski ili

akademski slikari. Sakupiti dvadesetak kvalitetnih slikara nije lako, ali smo zadovoljni jer je ovo poslije *Elanove* najveća slikarska kolonija u Somboru«, kaže pročelnik likovne sekcije HKUD-a *Vladimir Nazor* **Janoš Raduka**.

Na koloniji su sudjelovali slikari iz Bačkog Jarka, Odžaka, Srpskog Miletica, Subotice, Sombora i Crvenke. Slikara iz Hrvatske ove godine nije bilo, jer svoje slobodne termine nisu mogli uklopiti s terminom *Nazorove* kolonije.

»Za ovih 16 godina uspjeli smo formirati jednu zavidnu umjetničku zbirku. Slike iz ove zbirke lijep su poklon našim prijateljima s kojima HKUD *Vladimir Nazor* surađuje kako u Hrvatskoj tako i u Srbiji«, kaže Raduka.

Z. V.

Završen Tjedan kazališta u Sonti

Predstavom *Za milijun godina* dramskog studija *Ars liberi* iz Bačke Palanke, rađenom po adaptiranom tekstu *Svijet na kakvog smo navikli* dramske trupe *Ište pozor* iz Sonte, u utorak, 7. lipnja, zatvoren je 2. festival *Tjedan kazališta*. U tjednu od 1. do 7. lipnja Sončani su vidjeli šest predstava i jednu projekciju dramskih skupina iz Sonte, Apatina, Sombora, Novog Sada i Bačke Palanke. Festival je održan u organizaciji *Centra za kulturu i obrazovanje Sonta*. Pokrovitelji su bili Općina Apatin i MZ Sonta, a supokrovitelji Knjigovodstvena agencija *Saldo*, Ribarnica *Lavač* i pekara *Zlatni klas*. Među ostalima, zahvalnicu za potporu u realizaciji Festivala dobio je i naš tjednik.

I. A.

KULTURAMA

(Ne)vidljivo graditeljstvo

Iako bitno oblikuje naš svakodnevni život, o arhitekturi se u našim medijima jako malo govori. Mnogo manje u odnosu na neke druge od devet »priznatih« vrsta umjetnosti, primjerice kazališta, likovnih umjetnosti ili glazbe. Na to me je podsjetilo nedavno otvoreno 15. bijenale arhitekture u Veneciji. Naime, o toj najvećoj manifestaciji vezanoj za graditeljstvo, pročitao sam tek nekoliko vijesti u medijima u regiji, premda na njoj sudjeluje većina zemalja s tog prostora.

Je li nam »umjetnost i znanost organiziranja i konstruiranja prostora«, kako glasi jedna od definicija arhitekture, zaista postala nebitna ili su ekonomska, pa i medijska kriza, učinili da nas ona ne zanima?

Na znam odgovor na ovo pitanje. Ali zato volim primjetiti događanja koja ukazuju da glede arhitekture nije baš sve tako crno. Poput prošlotjedne izložbe radova pristiglih na stručno žirirani natječaj jednog subotičkog poduzeća za idejno-arhitektonsko rješenje ulične fasade stambeno-poslovnog objekta kojega će graditi u središtu Subotice. Potez ovog privatnog poduzeća u stručnoj je javnosti očišten pozitivnim. Na natječaj je prijavljeno blizu stotinu radova i to s različitih strana svijeta, što je samo dokaz globalne premreženosti u kojoj živimo.

Kad smo se već dotaknuli »glokalnih« (globalno-lokalno) relacija, danas (petak, 10. lipnja) je Svjetski dan secesije. On se obilježava i kod nas, zajedničkim trodnevnim programom u Subotici, Bačkoj Topoli i Moravici. U sklopu toga programa, jučer je održano predavanje o secesijskom opusu subotičkog arhitekta **Titusa Mačkovića** (1851.-1919.) Mačković je i obujmom i kvalitetom realiziranih projekata, vjerojatno najveći arhitekt u povijesti grada. U pitanju je vjerojatno i za sada najveći arhitekt potekao iz zajednice bunjevačkih Hrvata.

Ukoliko se želite upoznati s njegovim djelom, večeras od 17 do 19 sati bit će organizirana stručno vođena šetnja kroz grad *Tragom secesijskih objekata Titusa Mačkovića*, dok će u 17.45 sati u Galeriji Gradske suvenirnice biti otvorena izložba *Titusova secesija – okom fotografa*. Eto povoda za produblji vanjem veze s (ne)vidljivim graditeljstvom, pored kojeg možda i svakodnevno prolazimo, ne znajući mnogo ili čak ništa o njemu.

D. B. P.

PROSLAVA ŠESTE OBLJETNICE POSTOJANJA HKD-A ŠID

Potvrda vrijednog i uspješnog rada

Proslava šeste obljetnice postojanja i rada Hrvatskog kulturnog društva *Šid* iz Šida počela je u četvrtak, 2. lipnja, u župnom dvorištu župe Presvetog Srca Isusova premijernim izvođenjem predstave *Isusovo stradanje* u režiji šidskog redatelja **Cvetina Aničića**. S obzirom na to da je početak rada hrvatske udruge u Šidu bio težak, sudeći po tadašnjoj malobrojnosti članstva, ali i slabijim poznavanjem oblasti kulture predstavnici HKD-a *Šid* danas s ponosom ističu da su prevladali brojne poteškoće i stekli određeno iskustvo. Ponosni su na svoje sekcije: osim folklorne, tamburaške, literarne i likovne u HKD-u sada djeluje i dramsko-biblijska sekcija čiji članovi su svojim prvim nastupom potvrdili da su podjednako uspješni i u glumi.

NOVA SEKCIJA, NOVI SADRŽAJI

Danas HKD *Šid* broji 240 članova. Mnogi od njih aktivno djeluju u nekoliko sekcija, pa i u novoformiranoj dramskoj.

»Na temelju ideje našeg župnika vlč. **Nikice Bošnjakovića** i nas nekoliko entuzijasta odlučili smo da naša literarna sekcija preraste u dramsko-biblijsku. Redatelj Cvetin Aničić nam je izašao u susret i pomogao. S djecom iz kazališta *Branislav Nušić* iz Šida i djecom, članovima HKD-a *Šid*, koja su pokazala afinitete prema glumi, za vrlo kratko vrijeme, za samo dva tjedna, uspio je uspješno postaviti predstavu, scenski prikaz *Isusovo stradanje*,

Premijera predstave

što je potvrdila i šidska publika«, kaže predsjednik HKD-a *Šid* **Josip Pavlović**.

Uspješno predstavljanje novozavjetnog događaja kroz predstavu *Isusovo stradanje* pohvalio je i župnik župe Presvetog Srca Isusova vlč. **Nikica Bošnjaković**. **Marija Pavlović** iz uprave HKD-a *Šid* ističe kako je scenski prikaz iz Biblije primjeren našem vremenu, te nudi pouke o mnogim važnim stvarima u životu.

»Danas ima mnogo ljudi i djece koji nisu otvorili ni pročitali niti jednu stranicu Biblije, a u njoj su fascinante poru-

ke za cijeli život. Ima nas jako malo na ovom području, ali ima dosta sugrađana s kojima fantastično surađujemo bez obzira na vjeru i naciju i koji su nam i pomogli, skupa s našim redateljem Aničićem, da izvedemo ove aktivnosti uspješno do kraja, što nam daje samo još veći podstrek da nastavimo i dalje raditi«, kaže ona.

Redatelj Cvetin Aničić kaže da je rad na predstavi bila prigoda da se mladima približi Biblija na prisniji način.

»Mladima je bilo zanimljivo istraživati likove iz Biblije, teme kojima se predstava bavi.

U Bibliji se do danas pokazuje dobrota čovjekova, ali i njegova oholost i nevjerica koja i danas, nažalost, vlada«, ističe Aničić.

SURADNJA S DRUGIM UDRUGAMA

Proslava šeste obljetnice hrvatske udruge iz Šida nastavljena je i idućeg dana, 3. lipnja, na dan blagdana Presvetog Srca Isusova. Bogatim kulturno-umjetničkim programom predstavili su se domaćini HKD *Šid* i gostujuća kulturno-umjetnička društva s kojima udruga iz Šida uspješno surađuje: SKUD *Jednota* Šid, KPD *Ivan Kotljarevski* iz Bikić Dola, KPD *Dura Kiš* iz Šida, Udruga građana *Tragovi Šokaca* iz Bača i gosti iz Hrvatske *Zavičajna udruga BiH* Hrvata iz Tovarnika.

»Prva suradnja bila je prije tri godine kada sam prvi puta sudjelovao na likovnoj koloniji u Šidu. Nakon toga je HKD *Šid* nastupao kod nas na našoj tradicijskoj manifestaciji *Zvuci rodnog kraja*. Lijepo je kada se ovo bogatstvo može predstaviti na jednom mjestu, kada se ljudi druže i razmjenjuju iskustva«, istaknuo je predsjednik *Zavičajne udruge BiH* iz Tovarnika **Anto Nikolić**.

Proslavi obljetnice šidske udruge prisustvovali su i predstavnici HNV-a.

»Ovakvi su događaji, među ostalim, i prigoda da se osnažuju veze i suradnja s drugim kulturnim udrugama, a kroz tu vrstu razmjene se razvija i svojevrtni osjećaj zajedničke pripadnosti. Sjećam se kao da je jučer bilo kada se Društvo osnivalo i to je klica koju je ovdašnji župnik posijao i koja je do sada ne samo nikla, nego je izrasla i razgranala se u jedno vrlo organizirano i članovima brojno društvo«, istaknuo je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**.

S. Darabašić

SABOR HKUD-A VLADIMIR NAZOR SOMBOR

U znaku 80. obljetnice

U Hrvatskom domu u Somboru u nedjelju, 5. lipnja, održan je Sabor HKUD-a *Vladimir Nazor* na kome su izvješće o radu podnijeli pročelnici svih deset sekcija koje rade u ovoj udruzi. Kao jedan od najznačajnijih događaja između dva Sabora izdvojena je realizacija emisije HRT-a iz serijala *Lijepom našom* koja je pod nazivom *Mostovi kultura* u lipnju prošle godine na inicijativu i u organizaciji *Nazora* snimljena u Somboru. Naredno razdoblje bit će u znaku priprema za obilježavanje 80. obljetnice ove hrvatske udruge.

SVE BROJNIJI NAZOROVİ GLUMCI

Podnošenje izvješća počelo je s folklornom sekcijom koja je najbrojnija i najaktivnija u Društvu. Dvadesetak nastupa na smotrama i gostovanja, prije svega u Hrvatskoj, zabilježeno je u kalendaru aktivnosti mlađe i starije igracke postave.

»Obje igracke postave rade na postavljanju nove koreografije. Mlađa na igrama iz Banata, a starija na igrama iz Vranja«, kaže pročelnik folklorne sekcije **Bojan Jozić**.

Aktivna i sve brojnija je dramska sekcija koja ne samo da je povećala broj članova, već je i pomladila glumački ansambl.

»Prošle godine radili smo na vrlo zahtjevnoj predstavi *Ujež* **Branislava Nušića** u režiji **Ljiljane Tomić – Markovinović**, a premijera je bila na Smotri amaterskih dramskih društva, čiji smo mi organizatori i domaćini. Osim gledateljima u *Nazoru* predstavu smo prikazali i na nekoliko gostovanja u Hrvatskoj. Početkom godine počeli smo rad na novoj predstavi, a ovoga puta težište je na mlađim članovima dramske sekcije. Postavljamo komad *Ženska posla* **Fadila Hadžića**, također u režiji **Ljiljane Tomić – Markovinović**«, kazao je pročelnik **Šima Raić** ne krijući zadovoljstvo što sekcija sada ima dvadesetak glumaca amatera, što omogućava da se paralelno pripremaju i po dvije predstave.

Mlađim članovima može se pohvaliti i tamburaška sekcija koja trenutačno ima sedmero članova dječjeg uzrasta. Vodi ih profesorica **Marina Kovač** i za sada nastupaju uglavnom uz ostale sekcije *Nazora*. Pjevački zbor nije brojan, ali je između dva sabora imao desetak nastupa kako na smotrama, manifestaci-

jama u Hrvatskom domu, manifestacijama u Somboru i okolici, tako i u Hrvatskoj.

»Prošle godine na Smotri izvornog folklora stigli smo do pokrajinske razine, ove godine nismo prošli, a zamjereno nam je što smo pjesmu suviše obradili te je tako izgubila na svojoj izvornosti«, kazala je **Vesna Čuvardić**, pročelnica ove *Nazorove* sekcije.

FINANCIRANJE PUTEM NATJEČAJA

Nova sekcija u Hrvatskom domu je grnčarska. Počela je s radom prije nekoliko tjedana, u njenom radu aktivno je 15 članova. Sekciju vode akademski kipari **Adrijana Mračina** i **Borko Markovinović**, a pročelnica je **Ana Panjković Ilić**. U kalendar aktivnosti *Nazorovi* sportaši u razdoblju između dva sabora ubilježili su 25. Memorijalni šahovski turnir *Profesor Franja Matarić*, kao i redovite šahovske i stolnoteniske turnire.

»Veslačka ekipa *Salašari somborski* pripreme za novu sezonu počela je na neretvanskoj lađi početkom svibnja. Prvi ovogodišnji nastup bio nam je na Jarunu, a u povodu obilježavanja Dana grada Zagreba. Za nas je

to bila velika čast, jer je sudjelovalo samo 14 ekipa s neretvanskog maratona lađa. Za veslače će događaj sezone biti 19. Maraton lađa na Neretvi, koji se održava početkom kolovoza«, kazao je pročelnik sportske sekcije **Pavle Matarić**.

Najznačajnija aktivnost likovne sekcije je organiziranje likovne kolonije *Colorit*, a kako je ovogodišnja kolonija bila dan prije Sabora za Sabor je priređena izložba slika nastalih na ovogodišnjem *Coloritu*. *Nazorovi* literarci sudjelovali su na pjesničkom susretu *Lira naiva*, susretu pjesnika u Rešetarima, Čepinu, a sudjelovali su i u organizaciji nekoliko književnih večeri u *Nazoru*.

Za ovaj sabor nije tiskan *Miroljub*, pa će za *Dužionicu*, 31. srpnja, biti tiskan dvobroj. Prema riječima urednika **Alojzija Firanja** razlog tiskanja dvobroja su financije, a i kratko razdoblje između Sabora i *Dužionice*. Da bi se realizirale sve pobrojane aktivnosti sekcija treba novca, a najznačajnija sredstva stigla su putem natječaja.

»Prošle godine na natjecanjima Republike i Pokrajine sudjelovali smo s tridesetak projekata. Od Pokrajine smo dobili 800.000 dinara, a od Ministarstva kulture 240.000 dinara. Grad Sombor ima standardna davanja kulturnim udrugama manjina, pa smo od Grada dobili 550.000 dinara. Problem je što malo sredstava dobivamo od hrvatske zajednice u Srbiji, ali nije problem u odlučivanju, već u tome što ima 45 udruga koje djeluju u Srbiji«, kazao je predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor* **Mata Matarić** koji je istaknuo da svih pobrojanih aktivnosti ne bi bilo da nije predanih članova *Nazora*, koji s ponosom čuvaju ovu udrugu 80 godina.

Zlata Vasiljević

IVAN VIDAČ, UGLJIK NA SUNCU, SANDORF, ZAGREB, 2015.

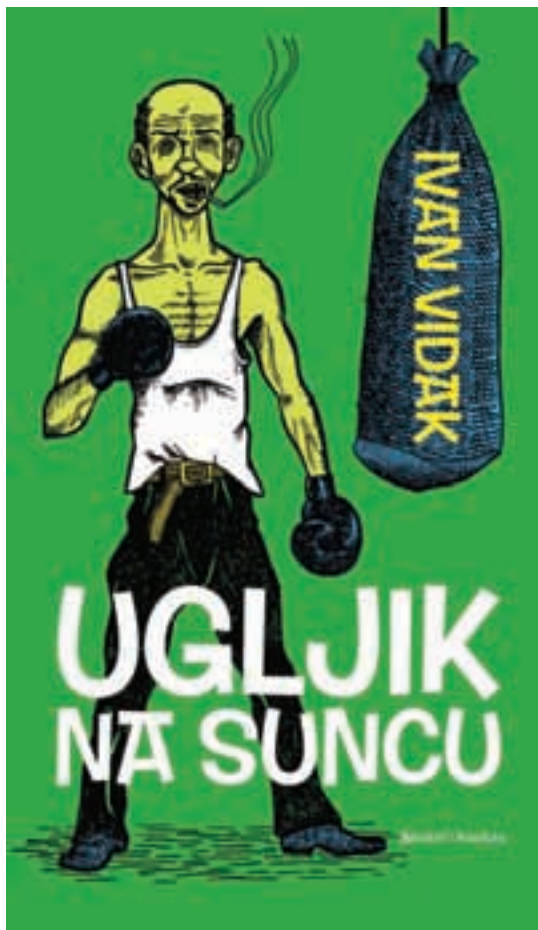
Provincija je dom okrutnosti

Zašto se **Stevica Čatalinac** pretvorio u svinjče? Tim pitanjem se otvara fascinantna zbirka kratkih priča koje vješto portretiraju svakodnevno u životu jednog (ili možda bilo kojeg) sela. Zbirka pripovijedaka *Ugljik na suncu* **Ivana Vidaka** donosi osam pripovijetki: *Parabola*, *Berti Foks*, *Nokturno*, *Dički grobovi*, *Nevidljivi čovjek*, *Konclogos*, *Odrasli i djeca*, *Ništa lijepo*, koje uokviruje priča o skupini (nedokučivo prvo lice množine) koja dolazi u selo u pokušaju da sazna zašto se Čatalinac pretvorio u svinjče. Obilaze sokak i razgovaraju s babama da bi uskoro saznali sve o svakome iz sokaka ali ništa ili malo o Stevici. Ukotvljena u taj okvir, svaka priča postaje prozor u vrijeme i prostor lika ali i sela, evocirajući subjekte tipične za provinciju (gdje god se ona nalazila) i ostavlja čitatelja da balansira između površine i dubine privatnih svjetova. Pripovjedač, sada onaj u trećem licu, vješto izmaknut iz fokusa, daje mogućnost selu da priča na način da naizgled kaže sve a, ipak, ono ključno prešuti.

IGRA VREMENA I PROSTORA

Događaji su prikazani na način da stimuliraju čitateljevu imaginaciju i uvode ga u igru vremena i prostora koje nastanjuju likovi istovremeno i bolno neobični (u odnosu na krutu normu sela) i vrlo svakodnevni. Bila to Manda i njezin sin Gustaf koji je doživio nervni slom pa se sada prvi put po povratku iz bolnice pojavljuje u javnosti na nedjeljnoj misi, Marin stari momak koji se izivljava nad seoskim maloumnikom, Daša seoski mesar i alkoholičar ili Joška Komparoš itd. likovi su izvrsno psihološki portretirani, prikazani živo i uz svu dubinu identiteta koji se gradi kroz istovremeno prihvaćanje i grčevito odbacivanje nametnutih uloga. Čitatelj (pre)poznaje sve te mande, marine, daše i druge ali su mu oni istovremeno i vrlo upečatljivi i novi, jer je autor uspješno izbjegao stereotipizaciju.

Karakterizaciji likova doprinose i elementi lokalnoga govora tzv. šokačka ikavica kojom progovaraju likovi i koja postaje i mogućim okvirom kroz koji se može promatrati i tumačiti prikazano, svojevrsnim komentarom kako ga donosi jedan od liko-

va: »Nećemo se vridat. Al ti kažem da se lipe stvari kod nas ne izgovaru. Možda se mislu, al u našem divanu nema riči s kojima bi se one mogle reć (...).« (str. 94.)

MAJSTORSKA PROZA

S druge strane, selo i stalna mjesta života na selu (ljetna popodneva u seoskoj krčmi, svinjokolja, ribolov, malonogometni turnir, kupanje na rijeci, samoubojstva itd.) kao i lokaliteti koji oblikuju život – poput atara, Dunavca, šume... sve se jače probijaju u prvi plan stvarajući atmosferu u kojoj priroda i život naprosto jesu dok ljudi (p) ostaju tek sitnice koje su se zatekle u njima. Prostor je uvijek ograničen, vrijeme beskrajno i tromo a priroda konstantna pozadina na kojoj se ocrtavaju likovi, pa atmosfera koju Vidak odlično dočarava, evocira *Drenje Luke Bekavca*.

Iako je ovo Vidakova prva knjiga, proza u njoj je majstorska. U značenjski nabijenim rečenicama uspio je prikazati zamršenost i kompleksnost odnosa koji se grade oko

raznih osi. Vješto nijansira raspoloženja, svakodnevnu brutalnost i grubost provincije a istovremeno ostajući distanciran ne zapada u optuživanje. Opisi su mu svjež i ludički bilo da govori o »vrisku probudene šume«, Marinu koji »je sjedio isključivo sam (...) utopljen u tjeskobu misli da bi se svaki čas moglo dogoditi nešto užasno.«, Tonči Floboru »koji se ni po čemu nije volio izdvajati: ni mišlju, ni riječju, ni djelom, ni propustom.« ili pak o »Isusu u zlatni gaća.« Priče su prožete inteligentnim humorom koji će vas istovremeno nasmijati i rastužiti.

PRIČE O ŽIVOTU

Od šume i vode, tromog ljeta, atara, seoskog luđaka, noći provedene u pećanju ribe, prelaska kompe i odlazaka iz sela – svi i sve je upleteno u gusto tkivo sela i priče. Vidak je ovim djelom u suvremenu hrvatsku prozu unio neke nove momente štokavskoga narječja, no ovo se djelo nipošto ne može svesti pod »dijalektalno« ili »manjinsko«. Spomenuti lokalni govor tek će znalci prepoznati kao »šokačku ikavicu«, a biografija pisca (koji je porijeklom iz Vojvodine) ukazat će na malo šokačko selo u Bačkoj. No, točan lokalitet ionako nije važan jer je ovo priča o svakoj provinciji koja je, kako kaže autor, dom okrutnosti. Tako svaka mala zajednica održava i proizvodi sebe upravo kroz stroge uloge koje se ne mogu izbjeći i kroz ograničenost identiteta koje nudi. Izmicanje toj sputanosti i neka suštinska sloboda mogu se (možda?) postići tek odlaskom iz nje ili odlaskom duboko u sebe. Dimenzije vremena i prostora, realnoga i magijskoga na kraju se stapaju u jednu točku – točku sela. Priča je to o nama. Tko god bili »mi« koji smo ostali sjediti »na jednoj drvenoj klupičici pored Komparoševe kolibe. I tresli smo se od znatiželje. Čekali smo cilu noć. I cili dan. Eto. Još smo tu.«

Ovo su priče o smrti, okrutnosti, ludosti, alkoholizmu, ljubavi koje će vas inspirirati, začuditi i dirnuti. No, prije svega, to su priče o životu – jer: »Život? Šta je to život? Uzmeš ugljenik i ostaviš ga da odstoji na suncu par milijardi godina. To je sve. Nikaka filozofija.«

Marina Balažev

Preradovićeva 13, 24000 Subotica; tel./fax. +381 24 554 623
e-mail: ured@hmv.org.rs www.hmv.org.rs

NATJEČAJ

za sufinanciranje hrvatskih udruga u Republici Srbiji iz područja kulture u 2016. godini

Manifestacije, projekti i djelatnosti koje su predmet sufinanciranja

Natječaj se raspisuje za sufinanciranje sljedećih aktivnosti:

1. Zaštita, očuvanje i predstavljanje kulturne baštine Hrvata u Republici Srbiji;
2. Organiziranje manifestacija kulture lokalnog, regionalnog ili međunarodnoga karaktera;
3. Audio-vizualno dokumentiranje tradicijske kulture i običaja hrvatske zajednice u Republici Srbiji;
4. Izdavanje knjiga;
5. Sufinanciranje redovite djelatnosti.

Cilj natječaja

Očuvanje i promicanje kulturne baštine Hrvata u Republici Srbiji, kao i potpora u radu kulturnih udruga koje djeluju unutar hrvatskoga kulturnog prostora u Republici Srbiji.

Proračun

Ukupni iznos sredstava natječaja je 1.500.000,00 dinara.

Vrijeme realizacije

Natječaj se raspisuje za 2016. godinu.

Odobrena sredstva biti će isplaćivana sukcesivno, sukladno dinamici priljeva sredstava na račun HNV-a i datumu održavanja manifestacije.

Opći uvjeti

1. Pravo sudjelovanja imaju registrirane hrvatske udruge (društva) koje djeluju u Republici Srbiji;
2. Prijave se podnose isključivo na obrascu HNV-a, putem pošte ili osobno, na adresu: Hrvatsko nacionalno vijeće, Preradovićeva 13, 24000 Subotica, s naznakom: »Za natječaj«;
3. Rok prijave na natječaj je 15 dana od 3. 6. 2016.;
4. Nepravodobne, nepotpune i nepravilno popunjene prijave neće se razmatrati;
5. Natječajna dokumentacija se ne vraća podnositeljima.

Posebni uvjeti

Udruge kojima budu odobrena sredstva po ovom natječaju u obvezi su:

1. prilikom organizacije manifestacija, na istima jasno istaknuti obilježja hrvatske zajednice u Republici Srbiji,
  2. naznačiti da je u realiziranju manifestacije ili projekta sudjelovalo Hrvatsko nacionalno vijeće,
  3. poslati financijsko izvješće u roku od 15 dana nakon realizacije projekta, a najkasnije do konca 2016. godine.
- Hrvatsko nacionalno vijeće neće uzimati u razmatranje prijave podnositelja kojima su dodijeljena sredstva na temelju prijašnjih natječaja Hrvatskog nacionalnog vijeća, a nisu izmirili obveze preuzete po tim natječajima i nisu dostavili financijsko izvješće o utrošku dodijeljenih sredstava.

Također podnositelji koji ne dostave financijsko izvješće i koji se ne budu pridržavali ovih odredbi neće imati pravo sudjelovati na sljedećem natječaju HNV-a.

Kriteriji raspodjele sredstava

1. Raspodjela sredstava vršit će se sukladno sljedećim kriterijima:
2. Regionalna ravnomjernost;
3. Vrijednosni, umjetnički i estetski kriteriji, kvaliteta i profesionalnost u radu;
4. Tradicionalni karakter manifestacije ili nakladničkog projekta u kulturnom prostoru hrvatske zajednice;
5. Doprinos ostvarivanju regionalne i međunarodne kulturne suradnje;
6. Doprinos njegovanju kulture, unapređenju i promicanju tradicionalnog i suvremenog umjetničkog stvaralaštva nacionalne zajednice.

dr. sc. Slaven Bačić v.r.
predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Molitva i pjesma Srcu Isusovu u Sonti

Trećega petka nakon Duhova katolici slave blagdan Srca Isusova. To je blagdan neizmjerne Isusove ljubavi prema ljudima, a Sončani su ovaj blagdan odredili za zavjetni dan. Naime, u prvoj polovici XIX. stoljeća na taj dan Sontu bi često znalo zahvatiti veliko nevrijeme. Jake grmljavine, provale oblaka, velike oluje, preobilne kiše s neizostavnom tučom opustošile bi usjeve koji su ionako davali male prinose, jer je poljoprivreda bila vrlo slabo razvijena. Kako

su u to vrijeme kuće i gospodarske zgrade u većini bile pokrivene trščanim krovovima, a u dvorištima je bilo uskladišteno puno drva, slame i kukuruzovine, u požarima nastalim od udara munje znale su nestati i cijele ulice. Na taj način izgorjela je, baš na taj dan i prva sončanska katolička crkva, izgrađena od drveta. Priče o tim zbivanjima prenošene su s koljena na koljeno. Uvjetovana takvim pošastima ovim prostorima harala je i kolera i životinjska kuga. Puk je tada bio vrlo pobožan i bogobožan, pa su se Sončani nakon mnogih godina stradavanja zavjetovali Srcu Isusovom da će na taj dan postiti, slušati riječ Božju i izgraditi kapelu. Kapela *Srca Isusova* izgrađena je 1842. godine na mjesnom groblju od dragovoljnih priloga Sončana. Uz nju je kasnije, početkom XIX. stoljeća, podignut i zvonik sa zvonima, iz nepoznatih razloga srušen 2006. godine, a uz kapelu je bilo izgrađeno četrnaest postaja Križnoga puta, srušenih 1989. godine zbog izgradnje mrtvačnice ispred kapele, iako su za tu namjenu postojale i druge pogodne lokacije. U nekoliko navrata zavjetna kapela je obnavljana, a 2006. godine su zvona sa starog zvonika premještena na krov kapele.

Na blagdan Srca Isusova misa se još i danas drži prije podne na uređenom prostoru ispred kapele. Na misu dolaze hodočasnici, obični ljudi, svećenstvo i časne sestre sa svih strana. Svi se klanjaju Srcu Isusovom. Tako je ove godine uz župnika vlč. **Josipa Kujundžića** svetu misu slavio i održao vrlo nadahnutu propovijed đakon **Patrik Turek** iz Nove Gradiške.

»U Sonti nisam prvi put. Vlč. Josipa znam dugo, iz vremena njegovih dolazaka u Hrvatsku u blagoslov obitelji. Upoznao sam ga u župi Staro Petrovo Selo, iz koje potičem, a i njegov bogoslov vlč. **Dragan Muharem**, danas župnik u Maloj Bosni, bio je moj kolega. U Sonti sam nekoliko dana bio kao bogoslov prije dva mjeseca, pa sam tako upoznao župu i župljane. Oduševljen sam ovim ljudima, vjernicima i njihovom ustrajnošću da, bez obzira na sve okolnosti, koje im baš i ne idu uvijek na ruku, ustraju u očuvanju svoje tradicije, a na taj način i učvršćivanju svojega vjerskog i nacionalnog bića«, rekao je đakon Patrik.

Poslije mise vjernici su još dugo ispred kapele molili molitve i pjevali pjesme posvećene Isusu. Tako je kapela *Srca Isusova* do danas ostala simbol vjere sončanskih katolika – Hrvata, Nijemaca i Mađara, koji su i pored svojega siromaštva, političkih i ratnih zbivanja, ustrajali u svojoj vjeri, tradiciji i kulturi.

I. Andrašić

Proslava crkvenog goda Srca Isusova u Šidu

Blagdan Presvetog Srca Isusova proslavljen je u petak, 3. lipnja, u Bistoimenoj župnoj crkvi u Šidu. Svetu misu je predvodio duhovnik pokreta Božjeg milosrđa u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji vlč. **Miro Tomas** uz prisustvo župnika vlč. **Nikice Bošnjakovića**, grkokatoličkih župnika iz Šida i Berkasova i vlč. **Stjepana Vukovca**, župnika u Tovarniku. Prije početka misnog slavlja sve prisutne župljane iz Šida i hodočasnike iz okolnih mjesta, koji slave veličinu ljubavi Presvetog Srca Isusova, pozdravio je župnik vlč. **Nikica Bošnjaković**, prepuštajući predvođenje svete mise vlč. **Tomasu**, koji je tom prilikom govorio u nadahnuću Duha svetoga svetkovine Srca Isusova, predstavljajući veličinu njegovog milosrđa:

»Danas zahvaljujemo dragom Bogu na njegovoj dobroti, milosrđu, strpljenju. Slavimo crkveni god u godini milosrđa koju je papa proglasio za cijelu Katoličku crkvu. Naš Bog jeste svemoguć, ali to nije njegova najvažnija osobina. Naš Bog jeste istinit, on je mudar i nijedan čovjek ga ne može nadmudriti. Ali njegova najveća osobina, što nas godina milosrđa podsjeća, jeste dobrota. I to je ono što svi volimo doživjeti. Nešto što nas najviše može ganuti jeste kad nađemo na nečiju dobrotu, kada netko ima sućuti za nas, kada nas razumije. To je ono što nam je najvažnije doživjeti, biti prihvaćen i biti voljen. Zato je današnja svetkovina Srca Isusova zapravo protkana Božjom dobrotom. Kada znamo da su Božja dobrota i mir veći od svih nas, kada nam Bog daje drugu šansu, mi osjećamo mir i sigurnost u duši i radost«, poručio je vjernicima u svojoj propovijedi vlč. **Tomas**.

Svečanu notu misnom slavlju upotpunio je duhovnim skladbama crkveni zbor župe Presvetog Srca Isusova iz Šida.

S. D.

Obnova crkve Svetog Mihovila Arkandela u Novom Slankamenu

U Novom Slankamenu su u tijeku radovi na obnovi crkve Svetog Mihovila Arkandela. Obnova se radi u etapama sukladno mogućnostima i priljevu sredstava, a trenutno su u tijeku radovi na sjevernoj fasadi crkve:

»Hvala dragom Bogu što smo pronašli dobre majstore i do sada sve što je urađeno, veoma je solidno. Izabrali smo i boju koja odgovara cijelom ambijentu, a i umjetnici su se složili da je upravo takva boja prikladna«, kaže župnik u Novom Slankamenu **Berislav Petrović**.

Ovih dana izgrađena je i ćuprija ispred samog ulaza u crkvu:

»Posebno mi je zadovoljstvo što su se župljani u selu sami organizirali. Njihova je ideja da se to uradi. Pronašli su donatore, međusobno se dogovorili, izvršili pripremne radove i potom izgradili ćupriju. Kada je bila završnica, dragi Bog nam je dao da je bilo lijepo vrijeme i radilo se baš svojski baš kao da svatko od njih radi za sebe i svoju kuću. Velika mi je radost što je inicijativa potekla baš sa njihove strane i moram reći da kada se rade neke akcije i kada se mještani pozovu, uvijek se odazovu u velikom broju. A meni je to drago jer im je radost učiniti sve za crkvu i Boga«.

Kako ističe župnik Petrović obnova crkve nastaviti će se raditi u etapama.

S. D.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Tko je pravednik, a tko grješnik pitamo se često. Kada razmišljamo o sebi obično se svrstavamo među pravednike, ali smo zato nerijetko u napasti da druge svrstavamo među grješnike. Tko smije o tome prosuđivati i tko uopće zna što drugi u svom srcu nosi poučava nas Isus u evanđelju jedanaeste nedjelje kroz godinu.

FARIZEJ I GRJEŠNICA

Evanđelje donosi neobičnu zgodu prilikom Isusove posjete Šimunovoj kući (usp. Lk 7,36 – 8,3). Dok je Isus bio u Šimunovoj kući prišla mu je javna grješnica, te pomašću pomazala njegove noge i kosom ih otrla. Šimun je bio iznenađen ponašanjem grješnice, a još više Isusovim te je u svojoj glavi rojio različite kritične misli na Isusov račun, jer je dopustio jednoj javnoj grješnici da mu pristupi, a nije ju otjerao. Ova žena pripadala je u skupinu najgorih grješnika s kakvima nitko nije želio imati veze i pred kojima su se ljudi ponosili svojom pravednošću. Osobe poput ove žene prezirane su i odbacivane. Ali, Isus je drugačiji od ljudi. On prihvaća one koje su drugi odbacili i ljubi one koje nitko ne ljubi, zato su o njemu govorili »prijatelj carinika i grješnika« (Lk 7,34). On je to i bio, jer Bog ljubi grješnika, a mrzi grijeh. Grješnici, poput ove žene, osjećali su to u njegovoj blizini i zato su se kajali za svoje grijeh, a on im je praštao.

Pravednik i grješnik

Međutim, takvo Isusovo ponašanje nije nailazilo na odobravanje kod onih koji su sebe smatrali pravednicima, a predstavnik takvih u ovom odlomku je Isusov domaćin Šimun. On ne samo da s prezirom gleda na javnu grješnicu, nego i na Isusa koji joj dopušta da mu se približi, te jednostavno zaključuje: »Kad bi ovaj bio prorok, znao bi tko i kakva je to žena koja ga se dotiče: da je grješnica« (Lk 7,39). Ali Šimun ne sluti da Isus, ne samo da je znao kakva je to žena, nego je znao i što on tog trenutka misli, Šimun nije znao da je Isus više od proroka – Božji Sin te da može čitati ljudska srca. Tu svoju sposobnost Isus je uvijek koristio u čovjekovu korist. Vidio je da je ova žena grješnica, ali je vidio i koliko je njezino kajanje, pa joj je oprostio. Također je vidio i Šimunov prijezir prema ženi, ali i njemu, no nije se zbog toga naljutio, već je ostao potpuno miran. Želio je i Šimuna dovesti do toga da spozna svoju grješnost i malenost pred Bogom, te se za nju pokaje. Zato mu priča prispodobu. Isus ne želi nikoga osuditi, već uvijek na različite načine želi izazvati kajanje, jer mu je važno spasenje svakog čovjeka.

PROSUDITI SAMOG SEBE

Iz ljudske perspektive pravednik je Šimun, a tko je javna grješnica ne treba pojašnjavati. No, iz Božje perspektive ona je zaslužila spasenje, za razliku od Šimuna. Ona jest grješnica, ne samo za ono vrijeme u kojima su se ljudi držali nekih strožih moralnih normi, nego i u današnje. Ali, ona se u susretu s Kristom gorko kaje za svoje

grijehe. Nama ostaje pitanje može li se ijedan čovjek pred Bogom osjećati kao pravednik kojemu nije potrebno kajanje. Odgovor je da ne može. Ljudi se mogu izvana činiti pravednicima bez mane, dobrim vjernicima, poštenjacima i dobričinama, ali nema čovjeka bez grijeha, pa makar to bilo nešto samo njemu znano. Bog pročišća ljudska srca, vidi sve naše grješke misli, vidi naše grješke čine koliko god se mi trudili da ostanu u skrovitosti. A i sama činjenica da se neki od vjernika žele pred ljudima prikazati pobožnima i tako hrane svoju oholost svrstava ih među one koji se trebaju pred Bogom pokajati.

Isus nas uči da svatko pred Bogom treba zauzeti stav kajanja, jer nema čovjeka kojemu ne treba oprost od Boga. Ali nas uči i da se svatko treba pozabaviti samim sobom, a on jedini može prosuđivati na koju će stranu koga svrstati, to nije na čovjeku. Netko može biti veliki grješnik, možemo mi znati njegove grijehe, ali ne možemo znati koliko je njegovo kajanje, niti koliko on nosi ljubavi i dobrote u svome srcu. S druge strane, možemo mi imati sitne grijehe, a u sebi nositi mnogo zavisti, oholosti i mržnje prema drugima. Stoga ostavimo se svojih procjena drugih ljudi, posebno onih negativnih procjena. Kad su drugi u pitanju, mi smo pozvani ljubiti ih i praštati. A tražiti grijehe i slabosti smijemo samo sebi, te se zato kajati. Milosrdni Bog svakom tko se iskreno kaje nudi svoje oprostjenje. Ne budimo farizeji u svojim zajednicama nego donositelji ljubavi i mira.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

JOSIP KLER, SLIKAR IZ CRVENKE

Igra bojama na platnu

Josip Kler rođeni je Somborac, ali već godinama živi i radi u Crvenki. Slikarstvom se ozbiljno bavi od 1999. godine, a do sada je imao dvadesetak samostalnih i više kolektivnih izložbi. Sudionik je likovnih kolonija, a prvi puta ove godine bio je i dio Likovne kolonije *Colorit*, koju je 16. puta organizirao HKUD *Vladimir Nazor* Sombor.

Za svoje slikarstvo i svoje radove **Josip Kler** će reći da se slika izvlači pomoću mašte, a likovni izričaj je svojevrsna igra bojama i zabava sa špahlom. Njegov kolega slikar **Andrija Šaranović** za Klera će reći da slika Panoniju zamahom, kaosom, mirom i bogatom paletom boja i vlastitih vizija koje daruje prividno hladna nizija.

Prvi puta ste sudionikom slikarske kolonije u Nazoru. Kako je došlo do te suradnje?

Ova kolonija postoji 16 godina, a evo ispalo je tako da sam ove godione prvi puta bio njen dio. Poziv od organizatora sam dobio prije dvije godine, ali sam se tek sada uspio odazvati. Sudjelujem često na kolonijama, često se dešava da se kolonije poklope i prosto se ne može odgovoriti na sve pozive. No, drago mi je da sam došao ove godine u *Nazor*.

Koliko ste često na likovnim kolonijama i koliko su kolonije značajne kao mjesto susreta i druženja umjetnika?

Često sudjelujem na kolonijama u Subotici i Hrvatskoj i baš nedavno sam bio dva dana na koloniji u Vinkovcima. Od kada sam u mirovini imam više vremena, pa sam i češće na kolonijama. Prva kolonija bila mi je u Somboru i sjećam se da je u njenom radu sudjelovalo stotinjak slikara. Kolonija je bila organizirana za nezbrinuta djecu. Tu je počelo i svake godine bilo je sve više poziva i sve više kolonija na kojima sam sudjelovao.

Slikarske kolonije su mjesto okupljanja umjetnika, druženja, razmjene iskustava, upoznavanja. Kako Vi gledate na to?

Mogu reći da je jedno vrijeme bilo dosta kolonija i dosta onih koji su sudjelovali u njihovom radu. Vremenom se napravila selekcija i ostali su oni pravi. Nisu kolonije samo mjesto susreta i druženja već i jedna dobra škola, napose za početnike. Onima koji počinju slikati preporučio bih da dođu na kolonije, promatraju kako drugi rade, rade zanat i traže neki svoj put.

Koji je Vaš put, odnosno što su najčešći motivi na Vašim slikama?

Salaš, cvijeće, mrtva priroda ono je što najviše slikam. Rekao bih da je slikarstvo igra bojama na platnu, a za igrati tu igru treba malo talenta i puno rada.

Z. V.

IGRA

FarmVille

FarmVille je naziv za računalnu igru koju je razvila tvrtka *Zynga* 2009. godine. To je browserska igra u obliku istovremene, daljinske simulacije farme. Dostupna je i kao aplikacija na društvenoj mreži facebook.

Igrač je vlasnik farme. Cilj je da se na prvom mjestu zaore i zasije njiva, a zatim prodaju usjevi, od čega se zarađuju novčići, koji se koriste za dalje unapređivanje farme. Oranje jedne parcele staje 15 novčića, a obavlja se odabiranjem lopate iz menija s donje desne strane i klikom na dio njive koji želite zaorati. Za oranje jedne parcele dobiva se 1 iskustveni poen, koji služi za prelazak nivoa, i otvaranje novih opcija. Ukoliko ne postavite lijepo neku parcelu, možete je obrisati klikom na ašov, iz menija, u desnom kutu prozora i kliknuti na parcelu koju želite obrisati.

Klikom na market dobit ćete iskočni prozor koji predstavlja tržnicu, na kojoj možete kupiti sve od sjemena do vile koju možete smjestiti na farmu. Sjemenja koja ćete zasijati najbolje je odabrati spram učestalosti kojom želite igrati ovu igricu. Primjera radi, jagode i maline su vrlo isplative, ali jagode izrastu već za četiri, a maline za dva sata. Problem je što svaki usjev ima ograničeno vrijeme za koje se mora obrati, ili će propasti. Vrijeme za koje je potrebno pobrati usjeve uvijek je isto kao i vrijeme koje mu je potrebno da izraste. Što znači da

ukoliko zasijete pamuk, kojem su potrebna 3 dana da izraste, imat ćete još tri dana vremena da ga poberete. Međutim, ako zasijete rižu, koja izrasta za svega 12 sati, imat ćete svega 12 sati da poberete nakon što izraste. Sadnjom voća dobiva se po jedan iskustveni poen, za jeftinije usjeve poput riže, i dva iskustvena poena za skuplje usjeve, poput pamuka. Za branje usjeva dobivaju se samo novčići, bez iskustvenih poena.

Kako biste što više napredovali i otključavali nove mogućnosti igrice, potrebno je pozvati što više prijatelja da vam se priključe u igranju ove igrice i postanu vam susjedi. Možete ih pozvati ukoliko kliknete na *invite friends*, ili ako uđete u meni *my neighbors*, u kojem također imate opciju i da pomognete nekom vašem prijatelju koji vam nije još postao susjed i tako zaradite 20 novčića i 5 iskustvenih poena. Također, posjećivanjem susjeda dobivate isti broj novčića i iskustvenih poena.

Napredovanjem kroz nivoe dobivate sve veći izbor tzv. *free giftova*, točnije domaćih životinja i voćki koje možete besplatno slati svojim prijateljima. Iste te životinje i voćke se plaćaju i po 300 novčića, ukoliko ih želite kupiti na tržnici, u nedostatku strpljenja da vam ih netko pošalje.

FarmVille trenutno ima više desetaka milijuna aktivnih igrača što čini ovu igru jednom od najpopularnijih igara na društvenoj mreži facebook.

HTV1, NEDJELJA 12. LIPNJA, 21:07

Što je Iva snimila 21. listopada 2003.

Iva je za svoj četrnaesti rođendan dobila na dar malu digitalnu videokameru. Oduševljena novom igračkom, djevojčica odmah počinje snimati sve oko sebe i tako je zabilježila niz zbivanja koja prate proslavu rođendana...

Film je na Pula Film Festivalu 2005. dobio *Veliku zlatnu arenu* za najbolji film, *Zlatne arene* za režiju, glavnu mušku ulogu i glavnu žensku ulogu te Nagradu Hrvatskog društva filmskih kritičara za najbolji film; na Dubrovnik Film Festivalu *Dubravku* za najbolji film, a na Ljubljana Film Festivalu Nagradu

Međunarodne federacije filmskih kritičara za najbolji film. **Tomislav Radić** dobio je Nagradu *Vladimir Nazor*. Film je prikazan i na festivalima u Montrealu, Sarajevu, Mannheimu, Heidelbergu, Pragu, Plzenu, Los Angelesu, Valenciji, Varšavi, Wiesbadenu i Zlinu.

Godina proizvodnje: 2005.

Uloge: **Anja Šovagović, Ivo Gregurević, Boris Svrtn, Masha Mati Prodan, Barbara Prpić, Karl Menrad, Adam Končić**

Scenarij: **Ognjen Sviličić i Tomislav Radić**

Režija: **Tomislav Radić**

KNJIGA

OLJA SAVIČEVIĆ IVANČEVIĆ

Pjevač u noći

Pjevač u noći je roman s elementima sapunice, *on the road* i epistolarno-detektivskog romana, u kojoj se ljubav u doba kapitalizma i zaborava propituje, dekonstruira, a možda i ponovo izmišlja kroz imaginarni dijalog i citatne naklone slavnim i manje slavnim pretečama (pjesnicima, piscima velikih ljubavnih romana, performerima, uličnim umjetnicima, filozofima).

Ovo je roman koji nosi tako rijetku nepatetičnu sentimentalnost koja bešćutne ostavlja posramljenima, a tankočutne napada ravno u srce. Jezik **Olje Savičević Ivančević** priča je za sebe, gust i sabijen kao prasevimir, a njezine poetske kondenzirane refleksije zacijelo će se citirati i pisati po zidovima (Ljubav je jedini istinski spektakl koji se nudi, ako ne volite rat)

(mvinfo.hr)

PJESMA ZA DUŠU:

Budi moja voda Laufer

Ostao sam sasvim sam
da ležim na suncu
Ja zvao sam te da dođeš iz snova
i pružiš mi ruku
Ja molio sam da se napune moja
mora i rijeke
U njima još jednom da osjetim novu
ljubav da teče

I pjevam
Budi moja voda ja sam sada vatra
Izgorjet ću

Prolij se po meni budi sve što želim
Ja živjet ću

Ostao sam sasvim sam da ležim
na suncu
Ja zvao sam te da dođeš iz snova i
pružiš mi ruku
Ja znao sam da ćeš doći,
doći i donijeti kišu
Ja čekao sam kao suha zemlja kad
čeka svoju vodu

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (11)

Piše: Milovan Miković

U XX. stoljeće s domaćim snagama

Časnički i dočasnički zbor 86. pukovnije

Pri kraju XIX. stoljeća pred subotičkom se publikom našlo djelo *Bácskai feketé király*, (*Crni bački kralj*) što ga je napisao redatelj **Árpád Dereki**, samo se djelomice oslanjajući na vjerodostojne izvore, zaogrćući tekstualni scenski predložak predajom i romantičnom aureolom oslikavajući prošlost, u pokušaju prikazivanja pustolovnih djela Crnoga Čovjeka i njegova okruženja. Glazbu za ovaj komad, koji je imao zamjetnu prođu kod publike, skladao je popularni **Ferenc Gaál**, a pjesme su izvodili **Ernö Mihályi** i **Nelli Gabos**, uz pratnju zбора.

Ubrzo je pred ovdašnjom publikom nastupila jedna Subotičanka, **Rózsa Pataki**, poźnjeviši zavidni uspjeh u opereti *Télen* (*Zimi*), a potom u narodnom igrokazu *Tolonc* (*Prognanik*), za što ju je pohvalila stručna kritika. Početkom ožujka na sceni se našlo djelo također domaćeg autora dr. **Károlya Csillaga** *Repkényi Manó* (*Mano Repkenji*). I dok je ovaj komad izvođen, istodobno započne postavka još jedne scenske izvedbe istoga pisca – *Sátán útja*, (*Putom Sotone*), no već nakon drugoga nastupa vlasti izreknu nad njim zabranu budući da neskriveno zagovara prevratničke ideje socijalističke revolucije.

Bilo kako bilo, ovaj događaj nije prouzročio druge i trajnije posljedice, niti je imao većega utjecaja na odose u kazalištu, ne dovodeći toga časa u pitanje opstanak družine **Lajosa Pestija Ihásza** na subotičkoj sceni, čak se trupa popunila i osnažila novim članovima.

Prvo djelo koje će biti postavljeno u prvoj sezoni XX. stoljeća bit će komad subotičkoga pisca, gimnazijskoga profesora **Károlya Sibenburga** pod naslovom *General Boćan*, a glazbu za njegovo scensko izvođenje također je skladao Ferenc Gaál.

Ubrzo, nastavlja se s nastupom domaćih snaga na ovdašnjoj sceni, prikazom *Magdine zaruke*, komadom kojega je napisao **Henrik Lerer Lengyel**, natporučnik 86-toga pješadijskoga puka stacioniranoga u Subotici. Nakon toga, tisak najavljuje dolazak glasnogovornog budimpeštanskog tenorista **Kálmána Kenedicsa**, također Subotičanina podrijetlom, a on će kao stalni gost pjevati u *Barunu Ciganinu*, *Korneviljskim zvonima* i *Crvenom budelaru*.

Pod dojmom spomenuta uspjeha domaćih pisaca, glumaca i operetnih pjevača, gradska uprava odobrava kazalištu znatna sredstva za dalji rad, od čak 10 tisuća kruna na godinu, a osim

toga počinje redovito skrbiti i za troškove grijanja kazališne dvorane te za rasvjetu u njoj, što je uvećalo prihod teatara za još oko 5 tisuća kruna. Ovolika sredstva u ranijim razdobljima nikada nisu dodjeljivana ovdašnjem glumištu, što je očit pokazatelj izmijenjene svijesti o značaju i mjestu kazališta u kulturnom životu Subotice.

DVOBOJ OTKAZAN ISPRIKOM

Dakako, nisu baš svi njime jednako oduševljeni. Lajos Pesty Ihász se iz pojedinih glasila prigovara na neprikladnu repertoaru, navodno ispod očekivane umjetničke razine. Oštrinom zamjerki osobito se isticao list *Bácskai Hírlap* **Henrika Brauna Quazimoda**, kojemu je direktor Kazališta jednom prigodom, pred punom čekaonicom, odnosno, garderobom pljunuo u lice, budući da je u svom prikazu ustvrdio kako njegovi glumci izlaze na scenu nedovoljno spremni, a poneki, nerijetko ne znaju čak niti suvislo izgovoriti tekst. Nakon ovoga ispada Quazimodo izazove na dvoboj direktora Kazališta, ali mu se ovaj javno, preko tiska, ispričao, pa je dvoboj otkazan, jamačno na obostrano zadovoljstvo.

Početkom travnja 1904. predstvom *Dido*, uslijedilo je dvanaesto gostovanje SNP-a u Subotici. Sudeći prema pisanju tiska ovdašnja se publika, za koju izvještaji vele da je bila »mješovita«, posebno zanimala za pisca **Branislava Nušića** koji je na čelu gostujućeg kazališta i tri njegova ovdje prikazana komada: tragediju *Knez Ivo od Semberije*, djelo *Tako je moralo biti* u kojem Nušić ni ne pokušava skriti kako nema nikakvih simpatija prema amoralnom vitalizmu svoje sredine. Dočim je *Pučina* napisana prvih godina XX. stoljeća i danas aktualna budući da propituje one koji nastoje postati uzorni, društveno poželjni, građani. Drama o tomu u kojoj mjeri sredina pridonosi razgradnji i raspadu osobna života pojedinca, te kako mišljenje ulice može upropasti obitelj.

NAVJEŠTAJ DOLASKA DAROVITIJI

Ono što se te 1904. čini značajnim, premda se u javnosti još ne prepoznaje u dovoljnoj mjeri, jest izlazak u javni prostor osebnog naraštaja tada već otresitih i solidno obaviještenih gimnazijalaca koji promišljeno sudjeluju »u popularizaciji kazališne umjetnosti, glumaca i – obožavanja glumica«, kako to navodi **Béla Garai**, a među njima se ističu vodeća pera mađarske književnosti **Dezső Kosztolányi** i **Géza Csáth**, te **Ferenc Fenyves** i **Artur Munk** kao i drugi, koji će postati znameniti pjesnici, književnici, kritičari, publicisti ... Utoliko je zanimljivo što je trupa novosadskog SNP-a ispraćena ne samo zasluženim priznanjima, već i ponekom zamjerkom ovdašnjih hrvatskih i mađarskih novina koje, »... predbacuju ansamblu kako je zanemario komade iz srpskog narodnog života, domaće pisce i jer na repertoaru imaju previše djela engleskih, francuskih i njemačkih autora«.¹

1 Hrvatska riječ, 10. lipnja 2016.

10. lipnja 2016.

Na sokaku

Fotografija je snimljena u proljeće 1960. godine. Snimio ju je **Josip Nikolić Puriša** (1934. – 1982.) sončanski fotograf. Ovo je raskrižje, tada Ulice maršala Tita (glavnoga sončanskoga sokaka) i Ulice Narodne obrane (Četvrti sokak). Zgrada na uglu je u to vrijeme bila *Borin dućan*, a danas je tu discount pića.

ARTEZ

Ispred dućana je artez, arteški bunar iskopan 1962. sredstvima tadašnje općine u Sonti, na dubini oko 260 m, a prestao je raditi 1982. zbog urušavanja, a i zbog uvođenja vodovodne mreže u selo. Kako nije bila riješena kanalizacija, voda je oticala običnim seoskim kanalima, kao i zbog korozije dovodnih, metalnih cijevi, koje su tada bile u upotrebi; voda je natapala zemlju sve do kuća i tako narušavala njihovu sigurnost. Zbog saliniteta (1.200 mg soli na 1 l) i sumpora, drveće i ostalo bilje nije moglo uspijevati, a već izraslo i formirano je odu-miralo. Iz arteza je neprekidno tekla topla, slana voda, mirisa

na sumpor. To je bilo u pri-jepodnevnim satima sastajalište odraslih osoba, obiteljskih ljudi i staraca. Dolazili su po vodu koja je služila za kuhanje veoma ukusnoga graha, kao blagotvorno piće kod trbušnih problema, kao melem kod iščašenja, lomova i otekline, ali njeno ljekovito djelovanje nije potvrđeno od nadležnih tijela. Bila je dobra i za pranje rublja, a djeca su bila prisutna oko bunara u svako doba dana i u svako godišnje doba. U proljeće, čim zasija sunce, djeca su skidala odjeću i kupala se i prskala u odvodu u toploj vodi, a također kad su počinjali hladniji jesenski dani još su se mogli kupati na bunaru. U zimu nije prestajala atrakcija s bunarom. Bilo je ugodno popiti koji gutljaj tople vode ili oprati ruke u njoj. Uvečer kad padne mrak, mladež je palila vodu koja je curila i gorjela kao baklja čak i do pedesetak centimetara u vis na radost prisutnih i gorjela je sve dok je netko ne bi ugasio. Po zatvaranju ovoga bunara i dalje se istraživalo i kopalo još tri puta, posljednji put 2004., ali su se bunari urušavali i tako je samo tle odredilo sudbinu sončanskoga arteza.

Na fotografiji se vide dudovi koji su nekada po sokacima u Sonti rasli s obje strane skoro svakoga sokaka. Osim izvrsne sončanske dudovače, a napose od morge dude, *'ne bile a malo roznikaste*, koju je pekla skoro svaka kuća, lišće bijeloga duda je korišteno za prehranu svilenih buba koje su u to vrijeme uzgajala mnoga kućanstva. Sada se u selu rijetko može pronaći dudovo drvo.

PREDVEČER U SELU

Na fotografiji se može lako prepoznati koje je doba dana, jer se krave vraćaju iz *čorde*. Naime, mještani su organizirano puštali krave na ispašu. *Čordaš* (čuvar stada krava, *čorde*), je svakoga jutro kretao sa zapadnog dijela sela, od Medana, pušući u rog obznanjivao da je vrijeme za tjeranje krava na ispašu. Glavni *čordaš* je imao i nekoliko pomoćnika, kao i obavezne kerove puline. Kretao se po većim sokacima, Prvim, Drugim, Trećim, Četvrtim i glavnom ulicom. Ljudi su istjerivali krave na ulicu, a one su se grupisale i same kretale do čopora, a da ih nitko nije vodio,

nići usmjeravao. Ispaša je bila na sjevernoj strani sela na Močila. Suprotnim redoslijedom su se krave predvečer same vraćale svojim kućama. Godišnja naknada *čordašu za čordu* se obično isplaćivala u naturi, a rijetko u novcu.

Kao što se vidi, u to vrijeme još nisu bili izgrađeni putevi. Glavna ulica i Apatinski put su imali kaldrum, kaldrmu od nasutog i poravnalog kamenja. Kaldрма je vodila od Apatina, preko Svilojeva u Sontu, a odatle do Mladog Borca (dvorac *Fernabach*) i do mosta na Dunavu kod Bogojeva. Na putovima ostalih ulica za suha vremena je bilo *prava do kolina* (prašine do koljena), a za vrijeme kišnih razdoblja »blata do pojasa«. Tada je bilo velikih problema, jer su konji sa zapregama i rijetki traktori, često zapadali u blatu iz koga su se teško izvlačili.

Fotografija prikazuje i dokazuje da je promet bio vrlo rijedak, jer se djeca slobodno kreću ne samo po putu, nego i preko raskrižja. Također, još je daleko do sada suvremenog prijenosa električne energije, jer je na fotografiji *čamova bandera*, električni stup od neimpregnirane jelovine. Po kابل koji je privezan na dva do tri metra visine stupa da se zaključiti da su se obavljali neki radovi oko električne struje.

U prvom planu na fotografiji vidimo **Antala Gala Antiku**, rođenog 8. ožujka, 1951., s malim susjedom **Stipanom Poturicom** koji jede komad kruha. Antika je bio prvo muško dijete rođeno u novosagrađenom općinskom rodilištu u Apatinu. Do tada su žene rađale u svojim domovima. Antika se sjeća kako je nastala ova fotografija:

- Sigrali smo se na sokaku, a onda je naišo slikar, baća Purišin.

- Ajte, dice, stanite vamo da vas naslikujem – reko je.

- I mi stali i naslikovali se! – kaže Antika, nostalgично gledajući u svoju fotografiju, svjedoka jednoga vremena.

Ruža Siladev

U SUBOTICI ODRŽANA SVETA MISA ZAHVALNICA ZA PROTEKLU ŠKOLSKU GODINU

Tebe Boga hvalimo

Dobri Oče, hvala ti na protekloj školskoj godini. Hvala ti za sve lijepe i one manje lijepe trenutke. Oče, hvala ti za sve!

Upravo je i bilo tako u subotu, 4. lipnja, u katedrali bazilici svete Terezije Avilske kada su se na svetu misu zahvalnicu okupila djeca iz vrtića, osnovnih i srednjih škola Subotice i okolice kako bi zahvalila za sve primljene milosti, ocjene i događaje u protekloj školskoj godini. Kao i svaki puta, crkva je bila puna. Pjevalo se i častilo Boga svim srcem svojim, svom dušom svojom. Odgojitelji, učitelji, nastavnici, profesori i vjeroučitelji doveli su svoje učenike da u zajedništvu provedemo par sati u Domu Gospodnjem. Kako je lijepo biti s Tobom, Gospodine. Hvala Ti na tome.

A sada još koji dan i školske klupe bit će iza nas. Ne zaboravite tijekom ljeta ići na svetu misu. Isus će Vas čekati tamo.

Sutra Susret ministranata u Tavankutu

Tradicionalni susret ministranata Subotičke biskupije bit će održan sutra u Tavankutu u crkvi Srca Isusova. Toga dana bit će kao i svake godine održana misa, druženje i natjecanja.

Jupiiiiii!!!!... Kraj je i ove školske godine

Svega par dana dijeli nas od kraja ove školske godine. Nije da je bila loša ili nešto još gore, ali Sdosta je... Došlo je lijepo vrijeme i učionice nas teško mogu zadržati. Veselimo se svi ovom svršetku, i odgojitelji, učitelji, nastavnici a posebice mi djeca. Sada slijedi uživancija i zasluženi odmor. Mogućnosti su brojne, samo se treba dobro organizirati i učiniti da i ovo ljeto bude božanstveno i bogato lijepim i korisnim događajima, dragim ljudima i dobrim lokacijama. Sigurna sam da ćete u tome uspjeti.

A onda na jesen neće ni biti problem ponovno sjesti u klupe i prigrliti nova znanja koja nam se nude.

Uživajte dragi moji *Hrckovci* i pratite nas i tijekom ljeta... Mi ne idemo na odmor!!!

ODRŽANE ZAVRŠNE PRIREDBE U VRTIĆIMA NA HRVATSKOM JEZIKU U SUBOTICI I TAVANKUTU

Stasala još jedna generacija prvašića

»Doviđenja dragi vaspitači
lijepo nam je u vrtiću bilo,
stasali smo za đake prvake
pa nas škola poziva u krilo...«

Pjevali su predškolci subotičkih vrtića *Marija Petković Sunčica* i *Marija Petković Biser*, te *Petar Pan* iz Tavankuta na završnim priredbama priređenim za roditelje, rodbinu i prijatelje. Bilo je tu recitacija, plesnih i glazbenih točaka, a pokazali su i svoje znanje

engleskog jezika. Protekle godine u vrtiću bile su obojane različitim emocijama, a na koncu svega može se reći da je bilo dobro. Zato se naši predškolci i teško rastaju od svojih odgojiteljica i odgojitelja. No, svaki kraj znači i novi početak te se treba radovati novom razdoblju u njihovom životu – školi. Želimo im puno uspjeha i dobrih ocjena, a njihova mjesta će u vrtiću zauzeti neki novi klinici.

PETAK
10.6.2016.

06:39 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:07 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:07 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:33 McLeodove kćeri, serija
 10:19 Raj u crvenoj pustinji, dokumentarni film
 11:12 Ekumena: Veliki pravoslavni sabor - očekivanja, nadanja...
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Talijanska mlada, telenovela
 13:07 Dr. Oz, talk-show
 13:51 Normalan život
 14:36 Znanstveni krugovi
 15:02 Mjesto koje zovem dom
 15:47 Crvena prašina, serija
 17:33 Manjinski mozaik
 17:52 Potrošački kod
 18:24 Život je lijep
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Porotnica, američki film
 22:02 Uvijek kontra, talk-show
 22:50 Eurojackpot
 23:04 Dnevnik 3
 23:42 Serum istine, američki film
 01:34 Don Matteo, serija
 02:32 Dr. Oz, talk-show R)
 03:14 Hrvatska uživo
 03:56 Život je lijep
 04:29 Skica za portret (R)
 04:38 Talijanska mlada
 05:19 Dnevnik 2

05:55 Školarci obavještajci
 06:30 Juhuhu
 08:57 Juhuhu junior
 09:30 ŠKOLSKI PROGRAM
 09:31 Školski sat: Talentirana knjižnica
 10:00 Školski program
 10:01 Čarobna ploča - Širimo vidike
 10:13 Školski program
 10:14 Ton i ton: Čarobni ples i magični nakit
 10:29 Školski program
 10:33 Patuljci pojma nemaju: Šibenik
 10:58 Kratki dok. film
 11:10 Čarolija, serija
 12:00 Kratki dok.film
 12:05 Bečko carstvo kobasica, dokumentarni film
 12:40 Don Matteo, serija
 13:35 Ljubavno pravo, američki film

15:00 Svijet vrtlara
 15:28 Veterinarske priče
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Velikani sporta, dokumentarna serija
 17:05 Luda kuća, serija
 17:50 Seoska gozba
 18:40 Bitange i princeze
 19:15 Večernja škola
 20:00 UEFA EURO 2016. - emisija
 20:44 UEFA EURO 2016. - svečano otvaranje, prijenos
 20:50 UEFA EURO 2016.: Francuska - Rumunjska, prijenos
 22:50 UEFA EURO 2016. - emisija
 23:15 Vrijeme na Drugom
 23:20 Magazin Noć velikih borbi
 23:45 Noć velikih borbi, snimka
 01:15 Velikani sporta, dokumentarna serija
 01:40 Noćni glazbeni program

05:20 RTL Danas, (R)
 06:00 Sve u šest, magazin (R)
 06:30 Lego Nexa Knights
 07:00 Svemoguća Kim
 08:00 TV prodaja
 08:15 Kolo sreće - (R)
 09:15 TV prodaja
 09:30 Bibin svijet, serija
 10:05 Bibin svijet, serija
 11:00 Zvonili ste, milorde?, (R)
 12:00 'Allo, 'allo!, serija (R)
 12:40 'Allo, 'allo!, serija (R)
 13:15 Andrija i Anđelka, serija
 13:50 Andrija i Anđelka, (R)
 14:25 Danteov vrh, film, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Ruža vjetrova, serija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće
 21:10 Jednostavno savršena, film, romantična komedija
 23:15 Kralj škorpiona 4: Izgubljeno prijestolje, igrani film, akcijski
 01:20 Šteta, igrani film, akcijski
 03:30 RTL Danas, (R)
 04:15 Kraj programa

SUBOTA
11.6.2016.

06:06 TV kalendar
 06:16 Klasika mundi: Europski koncert Berlinske filharmonije u Pragu 2013. (2. dio) (R)
 07:10 Na zapad, američki film - Kinoteka, ciklus

klasičnog vesterna
 09:08 Duhovni izazovi
 09:41 Prizma
 10:28 Kućni ljubimci
 11:00 Uvijek kontra, talk-show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:12 Rafale povjerljivo - Od ideje do moćnog aviona, dokumentarni film
 14:10 Licem u lice: Chanel i Schiaparelli - crno i ružičasto, dokumentarna serija
 15:05 U uredu, serij
 15:32 Porotnica, američki film
 17:25 Kulturna baština
 17:44 Lijepom našom: Dubrovnik (2. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 7/39
 20:05 Pjesme Podravine i podravlja - Pitomača 2016.: Večer folklorne i etno pjesama, prijenos
 21:20 Pravila privlačnosti, američki film (R)
 22:52 Dnevnik 3
 23:07 Vijesti iz kulture
 23:15 Sport
 23:20 Vrijeme
 23:28 Rocknrolla, američki film
 01:23 Otkrivamo: Elton John, glazbeno-dokumentarni film (R)
 02:06 Na zapad, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
 04:03 Skica za portret (R)
 04:13 Duhovni izazovi
 04:43 Veterani mira
 05:28 Prizma
 06:13 Dnevnik 2

05:55 Školarci obavještajci
 06:30 Juhuhu
 09:30 Kućni ljubimci Marca Morronea
 10:00 Umorstva u Midsomeru
 11:35 Svijet vrtlara
 12:03 Sasvim posebni domovi
 12:30 Slađa strana života, američki film
 14:00 UEFA EURO 2016. - sažetak utakmice Francuska - Rumunjska
 14:50 UEFA EURO 2016.: Albanija - Švicarska, prijenos
 16:55 Regionalni dnevnik
 17:50 UEFA EURO 2016.: Wales - Slovačka, prijenos
 20:00 UEFA EURO 2016.
 20:50 UEFA EURO 2016.: Rusija - Engleska, prijenos
 22:50 UEFA EURO 2016.
 23:16 Vrijeme na Drugom
 23:25 UEFA EURO 2016. - tri sažetka dana

00:10 Slađa strana života, američki film
 01:35 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, (R)
 06:25 Mala sirena
 06:55 Lego Nexa Knights
 07:55 Svemoguća Kim
 08:50 TV prodaja
 09:05 Bibin svijet, serija
 09:45 Bibin svijet, serija
 11:05 TV prodaja
 11:20 Criss Angel: Kralj Iluzije, zabavna emisija
 12:15 Criss Angel: Kralj Iluzije
 13:05 TV prodaja
 13:20 Dadilja, film, komedija
 15:05 Jednostavno savršena, igrani film, romantična komedija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Jednostavno savršena, igrani film, romantična komedija (R)
 17:25 Ruža vjetrova, serija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, emisija
 20:00 Nije zaboravljena - TV premijera, film, triler
 22:00 Obračun među plaćenicima, film, akcijski
 23:55 Kraj škorpiona 4: Izgubljeno prijestolje, film, avanturistički (R)
 02:00 Astro show, emisija uživo
 03:00 RTL Danas
 03:45 Kraj programa

NEDJELJA
12.6.2016.

06:50 TV kalendar
 07:00 Lijepom našom: Dubrovnik (2. dio)
 08:15 24 sata Le Mansa, američki film - Zlatna kinoteka
 10:00 Zagreb - Sveti Duh: Misa, prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:07 Labirint
 15:56 Mir i dobro
 16:23 Gospodin Selfridge, serija
 17:10 Skica za portret
 17:28 Pravila privlačnosti, američki film (R)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 6/45
 20:04 Gledali ste: Duga mračna noć - najava
 20:07 Duga mračna noć,

dramska serija
 20:59 Halo, halo, gledate Radio Zagreb! Priča Paule Landsky prve kondukerke zagrebačkog tramvaja
 21:07 Što je Iva snimila 21. listopada 2003., hrvatski film
 22:47 Dnevnik 3
 23:21 Gospodin Selfridge
 00:11 Nedjeljom u dva
 01:11 24 sata Le Mansa, američki film - Zlatna kinoteka (R)
 02:56 Znanstveni krugovi
 03:21 Skica za portret
 03:38 Mir i dobro
 04:03 Plodovi zemlje
 04:53 Rijeka: More
 05:23 Pozitivno
 05:53 Dnevnik 2

05:55 Školarci obavještajci
 06:30 Juhuhu
 09:24 Juhuhu junior
 09:40 Andyjeve divlje pustolovine
 09:54 Detektiv Murdoch, serija
 10:41 Istrage gospodice Fisher, serija
 12:02 TV vremeplov - Dramski sažeci: Albanija - Švicarska, Wales - Slovačka, Rusija - Engleska
 14:00 UEFA EURO 2016.
 14:50 UEFA EURO 2016.: Turska - Hrvatska, prijenos
 16:58 UEFA EURO 2016.
 17:50 UEFA EURO 2016.: Poljska - Sjeverna Irska, prijenos
 20:00 UEFA EURO 2016.
 20:50 UEFA EURO 2016.: Njemačka - Ukrajina, prijenos
 22:50 UEFA EURO 2016.
 23:16 Vrijeme na Drugom
 23:25 UEFA EURO 2016. - dva sažetka dana
 23:40 UEFA EURO 2016.: Turska - Hrvatska, snimka
 01:25 Pa to je fantastično! (5B) - Specials X-Mas 2004 "White Box", humoristična serija
 02:05 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
 06:55 Mala sirena
 07:25 Lego Nexa Knights
 08:25 Svemoguća Kim
 09:25 TV prodaja
 09:40 Bibin svijet, serija
 10:15 Bibin svijet, serija

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supiface.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

11.15 Gradska faca, igrani film, humorna drama
 13.10 TV prodaja
 13.25 Golf klub 2, igrani film, komedija
 15.25 Judy Moody na praznicima, igrani film, obiteljska komedija
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Judy Moody na praznicima, igrani film, obiteljska komedija
 17.15 Ruža vjetrova, dramska serija
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Galileo, zabavno-obrazovna emisija
 20.00 Grof Monte Cristo, igrani film, avanturistički
 22.45 Opaka faca, igrani film, akcija/ drama
 00.30 Kickboxer 2, igrani film, akcijski
 02.15 Astro show, emisija uživo
 03.15 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.00 Kraj programa

PONEDJELJAK 13.6.2016.

06:38 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:18 Gorski liječnik, serija
 10:03 Plodovi zemlje (R)
 10:53 Mučke, humoristična serija (R)
 11:23 Jelovnici izgubljenog vremena
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada, telenovela
 13:13 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Gledali ste: Duga mračna noć - najava
 14:03 Duga mračna noć, dramska serija
 14:55 Velečasni Brown, serija
 15:50 McLeodove kćeri, serija
 16:35 Jelovnici izgubljenog vremena
 17:00 Vijesti
 18:15 Odmori se, zaslužio si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Tv Bingo
 20:45 Mjesto koje zovem dom, serija

21:35 Javna ponuda
 22:15 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:25 Domovina, serija
 00:20 Pjevaj moju pjesmu
 01:45 Ružiona specijal
 02:00 Satirikon (R)
 02:45 Dr. Oz, talk-show (R)
 03:27 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
 04:05 Javna ponuda
 04:40 Hrvatska uživo
 05:22 Otvoreno
 05:52 Talijanska mlada, telenovela

05:55 Školarci obavještajci, serija za djecu
 06:30 Juhuhu
 09:26 Juhuhu junior
 09:35 Serija za djecu mlade
 10:10 Riječ i život: Kršćanska transfuzija
 10:40 Seoska gozba
 11:30 Čarolija, serija
 12:20 Sretna obitelj, serija
 14:00 UEFA EURO 2016.

- sažeci: Turska - Hrvatska, Poljska - Sjeverna Irska, Njemačka - Ukrajina
 14:50 UEFA EURO 2016.: Španjolska - Češka, prijenos
 16:55 Regionalni dnevnik
 17:25 Glazba, glazba
 17:50 UEFA EURO 2016.: Republika Irska - Švedska, prijenos
 20:00 UEFA EURO 2016. - emisija
 20:50 UEFA EURO 2016.: Belgija - Italija, prijenos
 22:50 UEFA EURO 2016. - emisija
 23:16 Vrijeme na Drugom
 23:25 UEFA EURO 2016. - tri sažetka dana
 00:15 Sretna obitelj, serija
 01:55 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:25 Sve u šest, magazin (R)
 06:55 Lego Nexo Knights, animirana serija
 07:25 Svemoguća Kim, animirana serija
 08:20 TV prodaja
 08:35 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
 09:40 TV prodaja
 09:55 Pet na pet, kviz (R)
 10:50 TV prodaja
 11:05 Bibin svijet, serija

11:40 Bibin svijet, humoristična serija
 12:15 Zvonili ste, milorde?, humoristična serija (R)
 13.15 'Allo, 'allo!, humoristična serija (R)
 13.55 Grof Monte Christo, igrani film, avanturistički (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Ruža vjetrova, dramska serija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Kolo sreće - nove epizode, kviz
 21.10 Andrija i Anđelka, humoristična serija
 21.40 Andrija i Anđelka, humoristična serija
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.50 Ljubavni zov, igrani film, komedija
 01.05 CSI, kriminalistička serija
 02.00 CSI, kriminalistička serija
 02.55 Astro show, emisija uživo
 03.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.35 Kraj programa

UTORAK 14.6.2016.

06:38 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:16 Gorski liječnik, serija
 10:01 Rajna: Pogled odozgo - odozgo - Rođena u Alpama, dokumentarna serija
 10:53 Mučke, humoristična serija (R)
 11:23 Jelovnici izgubljenog vremena
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada, telenovela
 13:13 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Mjesto koje zovem dom, serija
 14:55 Velečasni Brown, serija
 15:50 McLeodove kćeri, serija
 16:35 Jelovnici izgubljenog vremena

17:00 Vijesti
 18:15 Odmori se, zaslužio si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Mjesto koje zovem dom, serija
 20:45 I to je Hrvatska
 21:05 U sjeni prošlosti, američki film
 22:55 Otvoreno
 23:30 Dnevnik 3
 00:03 Domovina, serija
 00:58 Pjevaj moju pjesmu
 02:23 Ružiona specijal
 02:38 U sjeni prošlosti, američki film
 04:23 Skica za portret
 04:43 Hrvatska uživo
 05:25 Otvoreno
 05:55 Talijanska mlada

05:55 Školarci obavještajci
 06:30 Juhuhu
 08:57 Juhuhu junior
 09:35 Serija za djecu mlade
 10:00 Patuljci pojma nemaju: Zadar

10:25 Jezik za svakoga
 10:40 Seoska gozba
 11:30 Čarolija, serija
 12:20 Sretna obitelj, serija
 14:05 Zemlja piva, dokumentarni film (R)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Glazba, glazba
 17:00 UEFA EURO 2016. - sažeci: Španjolska - Češka, Republika Irska - Švedska, Belgija - Italija
 17:50 UEFA EURO 2016.: Austrija - Mađarska, prijenos
 20:00 UEFA EURO 2016. - emisija
 20:50 UEFA EURO 2016.: Portugal - Island, prijenos
 22:50 UEFA EURO 2016. - emisija
 23:16 Vrijeme na Drugom
 23:25 UEFA EURO 2016. - dva sažetka dana
 00:15 Sretna obitelj, serija
 01:55 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Sve u šest, magazin (R)
 07:20 Lego Nexo Knights
 07:50 Svemoguća Kim
 08:45 TV prodaja
 09:00 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
 10:00 TV prodaja
 10:15 Bibin svijet, serija
 10:55 Bibin svijet, serija
 11:30 TV prodaja
 11:45 Zvonili ste, milorde?,

humoristična serija (R)
 12.50 'Allo, 'allo!, humoristična serija (R)
 13.25 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
 14.00 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
 14.35 Teen Beach Movie, igrani film, mjuzikl
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Ruža vjetrova, serija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Kolo sreće - nove epizode, kviz
 21.10 Andrija i Anđelka, serija
 21.40 Andrija i Anđelka, serija
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.50 Bourneov identitet, igrani film, akcijski triler
 01.10 CSI, serija
 02.10 CSI, serija
 03.00 Astro show, emisija uživo
 04.00 RTL Danas, (R)
 04.45 Kraj programa

SRIJEDA 15.6.2016.

06:38 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:16 Gorski liječnik, serija
 10:01 Rajna: Pogled odozgo - Raskoš prirode, dokumentarna serija
 10:53 Mučke, humoristična serija (R)
 11:23 Jelovnici izgubljenog vremena
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada, telenovela
 13:13 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Mjesto koje zovem dom
 14:55 Velečasni Brown, serija
 15:50 McLeodove kćeri, serija
 16:35 Jelovnici izgubljenog vremena
 17:00 Vijesti
 18:15 Odmori se, zaslužio si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 7/39
 20:00 Mjesto koje zovem dom, serija
 20:45 I to je Hrvatska
 21:05 Žrtveno janje, britanski film
 22:53 Otvoreno

23:28 Dnevnik 3
23:59 Domovina, serija
00:51 Večer na 8. katu
01:36 Ružiona specijal
01:51 Šušur
02:33 Žrtveno janje, britanski film
04:16 Skica za portret
04:36 Hrvatska uživo
05:18 Otvoreno
05:48 Talijanska mlada

05:55 Školarci obavještajci
06:30 Juhuhu
09:26 Juhuhu junior
09:35 Serija za djecu mlade
10:00 Patuljci pojma nemaju: Osijek
10:40 Seoska gozba
11:30 Čarolija, serija
12:20 Sretna obitelj, serija
14:00 UEFA EURO 2016.: - sažeci: Austrija - Mađarska, Portugal - Island
14:50 UEFA EURO 2016.: Rusija - Slovačka, prijenos
16:55 Regionalni dnevnik
17:50 UEFA EURO 2016.: Rumunjska - Švicarska, prijenos
20:00 UEFA EURO 2016.
20:50 UEFA EURO 2016.: Francuska - Albanija, prijenos
22:50 UEFA EURO 2016.
23:16 Vrijeme na Drugom
23:25 UEFA EURO 2016. - tri sažetka dana
00:15 Sretna obitelj, serija
01:55 Noćni glazbeni program

05.40 RTL Danas, (R)
06.25 Sve u šest, magazin (R)
06.55 Lego Nexa Knights
07.20 Svemoguća Kim
08.20 TV prodaja
08.35 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
09.35 TV prodaja
09.50 Bibin svijet, serija
10.25 Bibin svijet, serija
11.00 TV prodaja
11.15 Zvonili ste, milorde?, humoristična serija (R)
12.25 'Allo, 'allo!, humoristična serija (R)
13.00 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
13.35 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
14.10 Bourneov identitet, film, akcijski triler (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Ruža vjetrova, serija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Kolo sreće - nove epizode, kviz
21.10 Andrija i Anđelka, serija
21.40 Andrija i Anđelka, serija
22.15 RTL Direkt, informativna emisija
22.50 Policajac s Beverly Hillsa 2, igrani film, akcijska komedija
01.00 CSI, serija
02.00 CSI, serija
02.50 Astro show, emisija uživo
03.50 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

ČETVRTAK 16.6.2016.

06:38 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:16 Gorski liječnik, serija
10:01 Rajna: Pogled odozgo - Legende o rijeci, dokumentarna serija
10:53 Mučke, serija (R)
11:23 Jelovnici izgubljenog vremena
12:00 Dnevnik 1
12:25 Talijanska mlada
13:13 Dr. Oz, talk-show
14:00 Mjesto koje zovem dom, serija
14:55 Velečasni Brown, serija
15:50 McLeodove kćeri, serija
16:35 Jelovnici izgubljenog vremena
17:00 Vijesti
18:15 Odmori se, zaslužio si - serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Mjesto koje zovem dom, serija
20:45 I to je Hrvatska
21:05 Ljubav na francuski način, francuski film
22:41 Otvoreno
23:16 Dnevnik 3
23:49 Domovina, serija

00:44 Večer na 8. katu
01:29 Ružiona specijal
01:44 Šušur
02:26 Ljubav na francuski način, francuski film
03:56 Skica za portret
04:17 Jelovnici izgubljenog vremena
04:37 Hrvatska uživo
05:19 Otvoreno
05:49 Talijanska mlada

05:55 Školarci obavještajci, serija za djecu
06:30 Juhuhu
08:57 Juhuhu junior
09:35 Serija za djecu mlade
10:10 Svaki dan dobar dan
10:40 Seoska gozba
11:30 Čarolija, serija
12:20 Sretna obitelj, serija
14:00 UEFA EURO 2016.: - sažeci: Rusija - Slovačka, Rumunjska - Švicarska, Francuska - Albanija
14:50 UEFA EURO 2016.: Engleska - Wales, prijenos
16:55 Regionalni dnevnik
17:25 Glazba, glazba
17:50 UEFA EURO 2016.: Ukrajina - Sjeverna Irska, prijenos
20:00 UEFA EURO 2016. - emisija
20:50 UEFA EURO 2016.: Njemačka - Poljska, prijenos
22:50 UEFA EURO 2016. - emisija

23:16 Vrijeme na Drugom
23:25 UEFA EURO 2016. - tri sažetka dana
00:15 Sretna obitelj, serija
01:55 Noćni glazbeni program

05.55 RTL Danas, (R)
06.40 Sve u šest, magazin (R)
07.10 Lego Nexa Knights
07.35 Svemoguća Kim
08.35 TV prodaja
08.50 Kolo sreće - (R)
09.50 TV prodaja
10.05 Bibin svijet, serija
10.40 Bibin svijet, serija
11.15 TV prodaja
11.30 Zvonili ste, milorde?, humoristična serija (R)
12.40 'Allo, 'allo!, serija (R)
13.10 Andrija i Anđelka, (R)
13.50 Andrija i Anđelka, (R)
14.25 Policajac s Beverly Hillsa 2, film, akcijska komedija (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Ruža vjetrova, serija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Kolo sreće
21.10 Andrija i Anđelka, serija
21.40 Andrija i Anđelka, serija
22.15 RTL Direkt
22.50 Paukova zavjera, igrani film, triler
01.00 CSI, serija
02.00 CSI, serija
02.55 Astro show, emisija uživo
03.55 RTL Danas, (R)
04.40 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetlonik* nedjeljom od 16.30 sati.
Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 *Vojvođanski tjedan*
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

U NEKOLIKO SLIKA

Izložba HKPD *Matija Gubec* Ruma

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Mastiljavi plajvaz

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Jevo već jedared da zasidnem ko čovik pa da lipo na miru napišem koju rič. Lipo sam privrnio po salaša da nađem mastiljavi plajvaz, nigdi ga ni od korova, a od ove dičurlije nikake hasne. Sad ni ne pišu valjdar plajvazom, sve

nikim kompjutorima, tabletama i šta ti ja znam još koj kaki uncutarujama. Toliko sam burlo po čistoj sobi da su mi se još i drvenice rastavile pa popadale dunje i uzglance. Sriča da je soba lipo podmazana i prostrte su lipe krpore. To je još moja pokojna majka tkala na stanu i razboju. Al sam volio kad nađemo koji di ronda i starog ruva... Majka je uvijek za to tila dat koje jaje za sladoledara. Ona lipo to opere, iskida na rojte i satka lipe krpore, pa sve budu šarene kad se te rojte izmišaje. Ma lipota jedna, a ne ko sad ovi tepiji, sve od niki nejlona pa smrde na kojikaku farbu da te Bog sačuva. E, fala dragom Bogu već da ne moram nosit debo kaput. Prošla nam kandar zima, ja sam se već prid Srce Isusovo lipo manio loženja. Izluftiro peč, a kad sam sklonio začep od peći imam šta vidit: iznutra mi se sve bublje vide. Ded ništa, moro sam se lipo latit pa nabavit u mlini sitne plive, donet s grede žute zemlje, zakuvat blato i umazat ponovo moju banjaču da se dobro osuši do zime. Al tek da vidiš nevolje: ne možem se uvuć kroz vrata. Ugojijo se, a nikako ne mož spolja, to su još one starovinske peći što se lože spolja ispod odžaka kuružnjom i ko šta ima. Ova moja mi se smije i veli da sam starovinski i da mi tako i triba kad neću da uvučem grijanje ko čovik. Al mani ti kad ti zimi lipo potpačiš leđa na peč, nema reume išijasa i čega već od čeg boluju ova varoška gospoda. Isto tako me izružila kad sam niki dan išo rad Pere da mi pomogne vuć vrengiju na ječmištu, od pivca, a ja vam velim da je to priki lik a ne ovo sadašnje polivanje. Dvojca s dva kraja vuku vrengiju od kraj do kraj njive i svi pivci pospadaju s vlača. Njiva se ne ugazi i nema boljeg. No, eto i sad sam moro tražit pomoć, al za ovaj poso je moj rođo Joso većma specijaliziran. On je mršav kugod vivak, mož se zavući di god oćeš, a kamol u banju peč. Lipo on to umazo kugod od šale, ni se ni kafa još skuvala. No, nije propuštio da spomene moj trbu u šali, al to vam ne bi pripovido. Neg jestel vi čeljadi bili u Tavankutu na proštenju? Ja i moji borme jesmo. To se ne propušta. Velečasni je održo zdravo lipu misu kaki je i red. Bilo zdravo puno svita i tušta mladeži. Kako i ne bi kad je to najveće proštenje u našim kraju. Lipo mi se i sitit kako je bilo kadgod, imalo je i ringišpanja i koji kaki drugi vrtenja za dicu, šećerara koliko ti Bog oće a i ovi s kojikakom plastikom... Ta svega. Jedino više nema oni šatri sa svircima di smo se kadgod malkoc i veselili. Sad se to sve pogospodilo. Sve ništa u kojikaki kafićima, a to nije za nas stariju čeljad, samo za mladež. Mi sad obađemo rodbinu, pa na salaš. Ajd zbogom, čeljadi moja.

BAČ IVIN ŠTODIR

Niko se tu
više ne jidi

Bač Ive prvač došo u goste nje-
gov stari, virni Pajta. Davno
se krenili zajedno u veću škulu u
varoši, bač Iva iz njegovoga sela
išo ajzibanom, a Pajta tamo stojo.
Malo, malo, pa ajzibanom išo i
on, mater mu bila iz bač Ivinoga
sela, a dida i baka još bili živi i
zdravi i jako voljili ka jim dojde
unuk. Bome, voljijo i on it ko
nji, u selu bijo puno komotniji
neg u varoši, stvarno bijo niko
i ništa, ko i u svakomu selu ka
dojde kakogod čeljade iz varoši.
Nuž njega dobro prolazijo i bač
Iva, cure se furtom okretale za

Piše: Ivan Andrašić

obadvojicom. Nji dva bili ko da su braća. Nikada se nisu ni zvali
po imena, neg o milošće Pajto. To jim ostalo za cili život. Sve lipo
kratko traje, pa tako i njevo pajtašenje. Rastali se i pri neg što tribalo.
Misto za četiri, Pajta njevu škulu svršijo za tri godine, a i potli, ka je
išo na najveće škole u najveću varoš i nji svršijo pri reda i to još bijo
i najbolji. Svršijo potli i nikaki doktorat, pa nikoliko godina radijo
u najvećemu državnomu institutu, a onda ošo u Ameriku. Još i
danas na nikake njeve škole, ne o najveći, uči njevu dicu. A vamo
ko nas nikako ni mogo, svud bi se našo niko ko će mu podmišćat
nogu. Probo u struke, probo u politike, sve mu to jako išlo na živce.
Vidijo da nigdi i nikomu ne triba ni poštenja ni znanja, neg samo
lopovšaga. Svudam samo gledu ko će komu prvi šipak pod nos i ko
će komu bolje podvalit. A krade ko šta može, di šta može i koliko
može. I niko nikomu ne odgovara ni koliko je crnoga ispod nokta.
To više ni mogo podnet, na kraj ga i otiralo u bili svit. I ne samo
njega, ti godina ošlo jako puno ni što su posvršavali i najveće škole.
I niko se oko toga ni baš ni jidijo. Vlastima uvik bilo najlipše sonima
što imadu manje škole. Ti se uvik manje razumu u štogoda ozbilj-
no, pa nuž nji mož radit štogod očes. Samo jim prid izbiranje nao-
bećavaj da će jim na godinu bit lipše i na televizije pušći ne što cuju i
svašta sramocki radu, bez puno štodiranja će ope izbirnit tebe. A na
položaja ostaju sve gorji i gorji, danas najviše ni što su pokupovali
koikake diplome, pa nit znadu šta su ko forme izučili, ni di su išli u
škulu. I svi priko svoji partija stali u državnu službu. Niko se tu više
ni ne jidi što ne zna šta radi i kako bi tribalo radit, samo nek nadnice
budu redovne i dobre. I eto, došlo vrime da se ope vidu. Bač Iva
jedva dočekao Pajtu, nisu se vidli više o četrdest godina. A i Pajta, ni
ko vi isela što juče ošli napolje, pa ka dojdju, samo gledu ko će imat
veću lemuzinu, makar mu i kruva falilo. Pajta došo na ajzibanu, veli
baš se zaželjijo vozat ko kadgođa. Bač Ive sve bilo drago. Ajziban
došo na vrime, pajta izašo. Pozno ga oma, ni se puno prominjijo,
jedino mu se kika dobro prošarala bilima i malo se podotavijo.
Pozno i on bač Ivu, ispozdravljali se, porazvlačili laloke, da ni ušiju
okomotale bi se oko glava. Obadvojice se oči sjaju, a da je kogod
malo bolje pogledu, mogo bi jim vidit i nikake mokre ztagove na
obraza. Nisu se oma ni divanili, samo se zapiljili jedno u drugoga i
tako se dugo gledali.

10. lipnja 2016.

MISLI POZNATIH

- **Dostojevski:** Oni koji umiju govoriti, govore kratko.
- **Lao Ce:** Kad budete zadovoljni s onim što jeste, bez uspo-
redbe i natjecanja, svi će vas cijeniti.
- **Poincare:** Istina je priča od koristi.

KVIZ

Gaja Alaga

Koje je godine i gdje rođen hrvatski teorijski fizičar Gaja Alaga?
Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?
Na kojem je institutu boravio na specijalizaciji od 1952. do 1954. godine?
Čega je postao suotkrivač 1955. godine?
Po čemu je najpoznatiji u fizici?
Koji je grad prema njegovum izboru bio središnje mjesto stal-
nog znanstvenog angažmana?
Čega je bio znanstveni pionir?
Kada je i gdje umro Gaja Alaga?

Roden je 1924. godine u Lemšju.
U Budimpešti i Zagrebu.
Na institutu Niels Bohra u Kopenhagenu, Berkeleyu i Ludwig Maximilian...
K izbornim pravila.
Po pravilima čestitnog ponašanja (Alagina izborna pravila).
Zagreb.
Teorijske fizike atomskih jezgara.
Umro je 7. rujna 1988. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Maturantski selfić!

VICEVI

Idu miš i slon pustinjom. Slon ožedni, a miš ga prekorijsa:
– Pa što ne kažeš da ti dam malo iz čuturice!

Zašto se za jezike kaže da su materinji?
Zato što očevi rijetko mogu doći do riječi.

Krizni trijatlon:

1. Dizanje kredita
2. Plivanje u dugovima
3. Preskakanje rata.

POGLED S TRIBINA

Euro 2016

Večerašnjim susretom između domaćina Francuske i Rumunjske (10. lipnja, 21h) počinje Europsko prvenstvo, sportski događaj koji svi ljubitelji nogometa željno iščekuju. Ipak, hrvatski navijači fokusirani su na nedjelju 12. lipnja, kada će u 15 sati »vatreni« istrčati na Park prinčeva u Parizu i započeti susret protiv Turske. Susret u kome ne smije biti nikakvih kalkulacija i čiji rezultat u mnogome može odlučivati o konačnom plasmanu skupine D u kojoj se nalaze još Španjolska i Češka.

Nedoumica više ne bi trebalo biti. Izbornik **Ante Čačić** ima na okupu sve nogometaše za koje se na svom konačnom popisu odlučio. U dvije kontrolne utakmice isprobao je određene takti-

ke zamisli i vjerojatno dobio odgovore na sva pitanja u pogledu jedanaestorice nogometaša koji će početi susret protiv Turske. Visoka pobjeda protiv nemoćnih amatera iz San Marina (10:0) pokazala je veliku požrtvovanost hrvatskih reprezentativaca i puni angažman tijekom cijelog susreta, a postizanje novog rezultatskog rekorda pridonijelo je dodatnom pozitivnom naboju pred odlazak u Francusku. Naravno, susret protiv Turaka bit će nešto posve drugo. Teška rovovska bitka za svaku loptu i mnogo teže će biti stići do protivničkog gola, ali odlična igra dva hrvatska topnika okrunjena s po tri pogotka (**Mandžukić** i **Kalinić**) daje puno prostora za realni optimizam. Uz, također, odličnu partiju cijelog veznog reda na čelu s **Modrićem**, punim šampionskog samopouzdanja nakon osvajanja još jedne Lige prvaka.

U komentarima pred ovaj Euro 2016 mnogi inozemni nogometni stručnjaci se slažu kako je Hrvatska jedan od potencijalnih favorita iz potaje i kako bi u Francuskoj mogla napraviti zapaženi rezultat. Zašto da ne?

Francuska je mjesto najvećeg uspjeha hrvatske nogometne reprezentacije, a »vatreni« ponovno imaju momčad za respekt.

Neka tako i bude!

D. P.

KOŠARKA

Cedevita obranila naslov

Stri pobjede protiv *Cibone* u finalnoj seriji doigravanja košarkaši *Cedevite* su osvojili treći uzastopni naslov prvaka Hrvatske. U

posljednjem susretu novi stari prvak zabilježio je pobjedu (84:77) i potvrdio svoju dominaciju pod hrvatskim obručima.

TENIS

Dodig u finalu mješovitih parova

Najbolji hrvatski tenisač u igri parova **Ivan Dodig** zabilježio je odlične rezultate na Otvorenom prvenstvu Francuske. U igri mješovitih parova skupa s Indijkom **Mirzom** izborio je plasman u finale, gdje su tijesno poraženi od indijsko – švicarske kombinacije **Paes, Hingis** (6:4, 4:6, 8:10). U igri muških parova, skupa s Brazilcem **Melom** stigao je do polufinala, gdje je, također bio na domak pobjede (2:6, 6:3, 5:7).

VATERPOLO

Jug osvajač Lige prvaka

Pobjedom protiv grčkog šampiona *Olympiakosa* (6:4) u finalu Final 6, vaterpolisti *Juga* osvojili su naslov pobjednika Lige prvaka. Na putu do četvrtog šampionskog naslova Dubrovčani su svladali prvo mađarski *Eger* (8:6), a potom u polufinalu nakon boljeg izvođenja peteraca i talijanski *Pro Recco* (10:10, 15:14)

RUKOMET

Izboren plasman na EP

Hrvatska ženska rukometna reprezentacija igrat će na Europskom prvenstvu koje će se u prosincu igrati u Švedskoj. Uvjerljivom pobjedom protiv Makedonije (35:19) u posljednjem kvalifikacijskom kolu, Hrvatska je s 8 osvojenih bodova zauzela drugo mjesto iza Crne Gore.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodajem kuću u Subotici, Beogradski put 30. Visoka prizemnica sa suhim ulazom. Građena početkom XX. stoljeća za veleposjednike. 4 sobe 114 m², dvorište 5 ari, pomoćne zgrade. Kišni i kopani bunar, štala za konje, podrum, tavan. Za tvrtke, atelje, umjetničke radionice i drugo. Cijena 80 tisuća eura. Tel.: 063 8765 071.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljinu, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotrebljiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke *Bagat* s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikaći stroj *Empisal* skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Izdajem apartman *Silver* u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaonicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kunic. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 14 88

MAKARSKA: Iznajmljujem sobe sa balkonom, kupatilom, hladnjakom, kao i upotreba kuhinje za ljeto 2016. god. Cijena povoljna. Tel.: 060/6331910 za rezervu, Novi Sad.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 17. 6. 2016.

- Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
- Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

intarnat

već od

649 din

TIPPNET
SUBOTICA TEL: 024/555765
KARAOGEV PUT 2 WWW.TIPPNET.RS

NOGOMET

Kasno probuđeni

KULA – Iako oslabljeni neigranjem nekoliko prvotimaca, nogometaši sončanskog *Dinama* su u 25. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci na gostovanju u Kuli

odigrali jednu od najboljih utakmica ovoga proljeća. Niti jednog momenta domaćin, KFK Kula, nije im bila ravnopravan protivnik, pa je rezultat 0:3 (0:1) po stvorenim prigodama trebao biti bar dvostruko uvjerljiviji u korist *Dinamovaca*. Strijelci za pobjedu modrih bili su **Kovač** u 33. **Rašeta** u 65. i **Klipa** u 80. minuti. Zbog nekoliko neplaniranih i nepotrebnih poraza, bez obzira na rezultate posljednjeg prvenstvenog kola, Sončani će se i u narednoj sezoni natjecati u najnižoj ligi. U posljednjem kolu Dinamo će ugostiti ekipu OFK Metalca iz Sombora.

I. A.

Siloviti u finišu

SOMBOR – U 25. kolu Međuopćinske lige Sombor-Apatin-Kula-Odžaci Nogometaši *Dunava* su zabilježili novu pobjedu, treću zaredom, na gostovanju u Somboru. Protiv ne toliko jake, koliko borbene ekipe OFK Metalca za rezultat od 2:4 (1:2) pogotke za Dunav postigli su **Balaž** u 30. i 55., **Marijanović** u 33. i **Stanković** u 67. minuti. Pobjeda Monoštoraca mogla je biti i uvjerljivija da su im napadači imali malo više koncentracije u završnici. U posljednjem ovosezonskom kolu *Dunav* će ugostiti autsajdera *Jedinstvo 1947* iz Koluta, a tek tada će se znati ulaze li Monoštorci u viši rang natjecanja.

I. A.

ŠAH

Pobjeda za završetak

SUBOTICA – U posljednjem kolu proljetnog dijela prvenstva održan je šahovski meč između ŠK HASK Zrinjski i ŠK Panonija u kojem je pobijedio domaćin rezultatom 4:2. Pobjede za Zrinjski su ostvarili **Stipan Godar**, **Janoš Farkaš** i **Stipan Marjanušić**, remizirali su **Antal Hegeduš** i **Dragan Godar**, a jedini je poražen **Zlatko Engi**. Poslije ovog kola *Zrinjski* dijeli šesto mjesto s ekipom *Bačka Topola*. Prvenstvo se nastavlja početkom rujna. Ekipa *Zrinjskog* će 18 i 19. lipnja gostovati kod istoimene ekipe u Starom Slatniku u Hrvatskoj.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) obavljuje:

OBAVJEŠTENJE O DONESENOM RJEŠENJU DA JE POTREBNA IZRADA STUDIJA PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekat: **Radio bazne stanice na lokaciji »NS2082_01 SU_Subotica_Korzo«**, na katastarskoj parceli 3792 KO Stari grad, ulica Korzo br. 13 (46.101322°, 19.667940°), nositelja projekta *VIP MOBILE DOO*, Novi Beograd, Omladinskih brigada br. 21.

Zainteresirana javnost javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na Internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-48-2016.pdf

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTEJUV ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *EKO SRBIJA AD* Beograd, Tošin bunar br. 274/A podnio je dana 31.5.2016. godine pod brojem IV-08-501-189/2016, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: **»BENZINSKA STANICA«**, na katastarskoj parceli 10118/3 KO Tavankut, ulica Kaponja bb, općina Subotica. (46.017161°, 19.530623°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresovana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs

DORA MATIĆ, GIMNASTIČARKA, SONTA

Darovita sportašica

Upratećim sadržinama svih sportskih zbivanja na parketu sportske hale OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti s velikim uspjehom nastupa gipka osmogodišnjakinja **Dora Matić**. S pravom se može konstatirati da je postala nesporna ljubimica gledatelja, bez obzira kojem sportu bili skloni.

LJUBAV PREMA NATJECANJU

Od prije dvije i pol godine Dora je članica Fitnes kluba *Kleopatra* iz Apatina. U ovom klubu, pod paskom nekadašnje vrlo uspješne natjecateljice, danas renomirane trenerice **Nataše Kubik** u posljednjih godinu dana trenira akrobatiku. Vrlo darovita, ali i sklona upornom radu, s maksimalno izraženim voljnim momentom i željom za najvišim dometima, Dora se, zahvaljujući visokom plasmanu na internacionalnom *Kupu Srbije*, nedavno održanom u Beogradu i na internacionalnom turniru u Bačkoj Topoli, kvalificirala na Svjetsko prvenstvo u svojoj dobnoj skupini, koje će biti održano koncem mjeseca u Novom Sadu.

»Akrobatika u sebi objedinjuje ples i osnove gimnastike. Svako od nas natjecatelja ima svoju koreografiju, u kojoj su elementi gimnastike, često vrlo ekstremni, uklopljeni u plesne korake. Na natjecanjima se ocjenjuje svaki od ovih elemenata. Ovisno o sposobnosti natjecatelja, poslije koreografije slijedi nagrada u vidu ocjene. Akrobatika je vrlo zahtjevan sport, za dobre ocjene potrebna je velika gipkost tijela, ali i puno rada u pripremanju. Meni ništa nije teško, jer ovaj sport obožavam. A oduvijek se volim i natjecati, bilo da su u pitanju sportovi, učenje, ili igra«, priča Dora.

Ljubimica publike koja se okuplja u sportskoj hali OŠ Ivan Goran Kovačić u Sonti, otkako je prohodala, plijeni pozornost velikom darovitošću za gimnastiku

Po riječima Kubikove, Dora je predana radu, a ne plaši se ni izvedbi najtežih elemenata. Tako je u Beogradu jedina od svih natjecateljica uspješno izvela zviždu bez uporabe ruku.

Dora Matić je, za razliku od većine djevojčica iz svojega okruženja, odmalena bila ravnodušna prema igrama s lutkicama, a nije ni rob tehnoloških dostignuća. Otkako je prohodala, carstvo dječjih igara bila joj je, a i danas je, sportska dvorana OŠ *Ivan Goran Kovačić*. U stopu je pratila oca **Gorana**, profesora tjelesnog odgoja i diplomiranog nogometnog trenera, voditelja *Dinamove* nogometne škole, bivšeg trenera

ŽRK *Sonta* i bivšeg aktivnog stranog sportaša.

»Za mene i za dvoranu Dora je vezana otkako je prohodala. Odmalena je pokazivala veliku sklonost gimnastici, osobito akrobatici. Za sate i sate igranja u dvorani bila joj je dostatna samo strunjača. Mnoge gimnastičke elemente vidjela je na televiziji i sama sebi dala u zadaću da ih svlada. Kao otac, vrlo sam ponosan na njezinu upornost, kako u sportu, tako i u školi. Isto tako, u njoj je usađen neki natjecateljski duh. Čega god se prihvati, stremi najvišim dometima, pa tako čak i u učenju i na natjecanjima vezanim za školske aktivnosti,

ne priznaje prosječnost, uvijek teži najboljim ocjenama i prvim mjestima«, kaže otac Goran.

ŠKOLA I SPORT

Dora je učenica prvog razreda OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti. Za sada se škola i sport prožimaju, za njezinu energiju sva ta opterećenja su dječja igra. Od malih nogu pokazuje sklonost jezicima, ali vrlo uspješno rješava i zadaće iz matematike. U svemu se obožava natjecati s ostalom djecom, često i nekoliko godina starijom od sebe.

»Volim engleski jezik, odmalena ga slušam na TV i pokušavam ponešto naučiti, a sada ga sustavno učim u školi. Eto, ide mi, učiteljica je prezadovoljna. Volim i matematiku, često se na satu natječemo tko će prije riješiti neku zadaću i ja obično budem pobjednik. Draga mi je i nedavna pobjeda na školskom krosu. To mi je bilo prvi put da sudjelujem, pa sam imala veliku tremu, ali i veliku želju za pobjedom. Dala sam sve od sebe, pa sam na koncu u skupini prvih razreda prva i ušla u cilj. Eto, baš volim pobjeđivati!« kaže Dora i ponosno pokazuje zasluženu diplomu koja svjedoči o toj pobjedi.

Osim akrobatike, Doru zanimaju i svi ostali sportovi. Odlično barata i nogometnom i rukometnom loptom, ali ipak, u cijeloj priči, škola joj ostaje na prvom mjestu. O izboru budućeg zanimanja ne želi govoriti, kaže to bi bilo prerano, ali zato za svojega *taju* kaže da je sretan čovjek.

»S tatom sam najviše vremena. I ja bih voljela jednoga dana poput njega imati sreću u izboru zanimanja, jer vidim da on u životu radi ono što najviše voli«, za kraj nam kaže Dora.

Ivan Andrašić

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 400 dinara.